

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marian Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Koniczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Lesiewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 6

Poznań, poniedziałek dnia 5 stycznia 1931

Rok XXVI

Sily, których nie można skojarzyć

Po ostatnich wyborach, w których B. B. dzięki znanym, przez siebie stosowanym metodom, wziął większość liczebną mandatów, po wyborach, z których Stronictwo Narodowe wyszło mimo niestychanych warunków politycznych zwycięsko, i to jako jedyny zwycięski obóz opozycyjny, podsuwano nam z różnych stron myśl: zawrzyjcie sojusz z B. B.!

Głosy te dochodziły nas z jednej strony z tych kół „sanacyjnych”, które w obozie tym znajdują się z pobudek oportunistycznych, a którym tam niewygodnie; chciałyby one współpracą obozu narodowego zastąpić się, a zarazem uzyskać w ten sposób sukces w przeciwstawianiu się przemożnym wpływom radykalnym w B. B. Inne znów czynniki „sanacyjne” wabiły nas ku B. B. ze względów czysto taktycznych, by Stronictwo Narodowe zatraciło swój bezkompromisowy czysty sztandar ideowy i moralny.

Podobne głosy słyszeliśmy jednakowoż i ze stron zaprzyjaźnionych. Uzasadnienie ich brzmiało: Wy reprezentujecie siłę ideową, siłę moralną, siłę programu, oni mają siłę fizyczną, siłę materialną; na skojarzeniu tych sił Polska wyjdzie dobrze.

Sugestje te nie wypływały ze źródła zmęczenia politycznego, nie pochodziły bowiem od ludzi, którzy — logicznie wzięwszy — mieliby prawo, czuć się „zmęczonymi”, od ludzi walki i pracy narodowej. Przeciwnie, tak odzywali się ci, co nie zwykli się trudzić, co pozostając zresztą zasadniczo wierni programowi narodowemu, lubią jednakowoż szukać owej wygodnej linii najmniejszego oporu.

Ale po linii tej nie wolno kroczyć Stronictwu Narodowemu. To nieco zbyt uproszczona rachuba: siła ideowa i moralna, skojarzona z siłą fizyczną, materialną równa się dobru narodu i państwa.

Co to znaczy: „skojarzenie” tych sił? W rzeczywistości przecież chodziłoby o ich czysto zewnętrzne postawienie obok siebie. „Sanacja” bowiem, zbudowana nie na idei, lecz na brutalnym interesie osobistym, nie na podstawach moralnych, lecz na trzęsawisku niemoralności, — „sanacja” ani nie myślała, ani nie myśli zmieniać swej struktury duchowej, zmieniać swojej racji bytu, nie myśli przyswajając sobie ideologii i pierwiastków moralnych, stanowiących istotę obozu narodowego.

Więc sztuczny taki zlepek zewnętrzny nie przyniósłby narodowi i państwu żadnej korzyści. Przeciwnie, spowodowałby duże straty: zaszargałby się bowiem sztandar Stronictwa Narodowego; rzetelne żywioły społeczeństwa straciłyby swoją busolę ideową, moralną; ogół stałby się podatny nieobliczalnym wpływom; państwo mogłoby się stać i grząską losu.

Kto chce sobie plastycznie uświadomić całą paradoksalność pomysłów „kojarzenia” obozu narodowego z B. B. niech te pomysły oświecili — Brześciem!

Jednomyślny hołd dla wielkiego żołnierza Francji

Paryż, 5. 1. (Tel. wł.) Tysiące depeesz kondolencyjnych napływają ze wszystkich krajów. „Le Temps” pisze, że naród francuski może jedynie być głęboko wzruszony hołdami które cały świat cywilizowany składa pamięci zmarłego. Prasa całego świata, łącznie z prasą niemiecką, co zasługuje na podkreślenie, wychwala przede wszystkim wielką skromność zmarłego, który z wzruszającą prostotą dokonał jednego z najdonioślejszych gestów w historii świata. Ten jedno-

myślny hołd, złożony zwycięzcy z nad Marny jest wielką pociechą dla narodu francuskiego w jego żalobie.

Paryż, 5. 1. (PAT) P. marszałkowska Joffre wyraziła życzenie, aby w dniu dzisiejszym ciało jej męża nie było wystawione na widok publiczny. Przy zmarłym czuwać będzie jedynie rodzina oraz bliski przyjaciel zmarłego Barthou, który modlił się już długo w kaplicy żałobnej przy trumnie i prosił o udzielenie tego samego przywileju ambasadorowi Anglii.

Podróż Brüninga z miłości do gleby...

Cały „sztab” z Brüningiem i Treviranusem na czele wyruszył wczoraj na „inspekcję”

Berlin, 5. 1. (PAT) Zgodnie z przewidywanym planem, kanclerz Brüning wyjechał wczoraj późnym wieczorem na objazd prowincyj wschodnich. W podróży towarzyszą kanclerzowi: min. Treviranus, generalny dyrektor Tow. kolei niemieckich Lorffmüller, pruski sekretarz stanu Krüger oraz szereg przedstawicieli ministerstw, banków i innych instytucji.

Berlin, 5. 1. (PAT) Z okazji wyjazdu do prowincji wschodnich kan-

clerza Brüninga został dziś ogłoszony komunikat, który m. in. mówi, że podróż ta na zewnątrz ma być dowodem, że silna wola samozachowania i pozytywne ustosunkowanie się wobec państwa, miłość do własnej gleby i ojczyzny, nurtujące wśród ludności obszarów wschodnich, pokrywają się z wolą rządu oraz prezydenta Rzeszy, gotowych każdej chwili rzucić na szalę ostatnie swe siły w interesie wschodu niemieckiego.

Ku rządowi koalicyjnemu w Rumunii?

Nowy rząd ma utworzyć poseł rumuński w Londynie p. Titulescu — Nowy prezes partji liberalnej p. Duca udaje się do króla

Bukareszt, 5. 1. (Tel. wł.) W rumuńskich kołach politycznych krąży uporczywie pogłoska, jakoby w najbliższym czasie utworzony miał być nowy rząd koalicyjny z Titulescu na czele. Wysłunięciu kandydatury tego ostatniego na stanowisko prezydenta ministrów spotkało się z aprobatą wszystkich stronnictw. Równocześnie prasa podaje o mającym się odbyć spotkaniu poza granicami Rumunii panów Titulescu i Mironescu, którzy omówią najważniejsze kwestje wewnętrznej i zagranicznej polityki Rumunii na rok przyszły.

Jak podaje pismo „Parerea Noastra” przysły rząd koalicyjny rozwiązać musi cały szereg zagadnień, z których najważniejszymi są — pożyczka zagraniczna i rokowania handlowe z Polską, ważność bowiem dotychczasowej umowy wygasa w najbliższym czasie.

Posel Duca, który po śmierci V. Bratianu wypłynął na arenę polityczną, zamierza w dniach najbliższych przedstawić się na specjalnej audjencji królowi Karolowi II, jako nowoobranego przywódcę stronnictwa liberalnego.

On powie mu całą, jaskrawą, karykaturalną prawdę.

A przecież Brześć jest — jak stwierdził poseł z B. B., p. Antoni Anusz — „kolejnym stadjum walki marszałka J. Piłsudskiego”. Brześć jest tylko jednym z objawów „sanacji moralnej”. Objawy te powtarzają się, stanowią system. Czy np. metody wyborcze B. B., które mu dały „zwycięstwo”, stoją pod względem moralnym i politycznym na wyższym poziomie od „dzieła” brzeskiego? Są one od niego nawet szkodliwsze, jeżeli chodzi o interes narodu i państwa na dłuższy dystans.

Nie wszyscy uświadamiają to sobie w pierwszej chwili. Wielu odczuwa Brześć bardziej od metod wyborczych B. B. i im podobnych wykwitów „sanacji moralnej”. To też Brześć brutalną swą ohydą oddał społeczeństwu tę usługę, że dwa światy moralne i polityczne w Polsce odcięły się od siebie w sposób ostateczny. Teraz już i ludzie najwygodniejsi, czy też najpocziwsi nie będą się oddawali dumaniom o „kojarzeniu”

Posel Anusz, którego pozorny „szczerzy idealizm” maskuje liś chytrość, usiłuje od Brześcia, jako wielkiego „czynu państwowego”, sztucznie odczepić... „samowolne, na własny rachunek, zastrzeżenie obowiązującego regulaminu przez zawodowych funkcjonariuszów więziennych”, w danym wypadku — oficerów. Sądźmy, że p. Anusz mógł wymyślić lepszy wybieg, w któryby uwierzyć mogli choćby najnaiwniejsi czytelnicy. Dziwimy się zresztą, że p. Anusz tak bez zachłyśnięcia się staje w sprzeczności z wywiadami, które dla niego powinny być świętością.

A Brześć — ów wielki „czyn państwowy”? On jest „kolejnym stadjum walki marszałka J. Piłsudskiego” — z czym? „Z duchem anarchji, wicherzycielstwa i prywaty”, „z partyjniactwem” itp.

Ale zadajemy p. Anuszowi pytania historyczne: Kto w zaraniu wskrzeszonej naszej państwowości oddał rządy w ręce partyjno - klasowe p. Daszyńskiego, a po kilku dniach p. Moraczewskiego? Kto wówczas tolerował partyjno - klasowy program socjalistyczny rządu? Kto

przy rządzie partyjno - klasowym upierał się długimi tygodniami, gdy wszystko, co zdrowe i rozsądne w narodzie we wszystkich trzech dzielnicach, wołało poprosu o międzypartyjny czy ponadpartyjny rząd ogólnie - narodowy?

Pytamy dlaej: Kto przez przeszło siedm lat pierwszych polskiej wskrzeszonej państwowości miał — poza obozem naszym — we wszystkich stronnictwach, od P. P. S. począwszy, aż hen do grupy chrześcijańsko - narodowej (Kamieniecki i tow.), swoich zaufanych, którzy nie dopuszczali do żadnego uzgodnienia wysiłków, do żadnej koalicji stronnictw?

Pytamy jeszcze dalej: dlaczego to właśnie, gdy mimo to doszło do koalicji, doszło do współpracy różnych żywiotów, od narodowców aż do socjalistów, dla ratowania skarbu polskiego dla czego to za pomocą intrygi p. Moraczewskiego wyciągnięto P. P. S. z koalicji, a wkrótce potem rzucono rewolucję na ulice Warszawy?

A pod osobistym adresem p. Anusza i jego towarzyszy - piłsudczyków rzućmy pytanie: Czy wy, panowie, nie uprawialiście, siedząc w stronnictwach lewicowych razem z pp. Daszyńskim, Liebermanem, Thuguttem, Bagińskim itp. najbardziej brutalniejszego partyjniactwa, najordynarniejszej demagogji? Czy wściecie nie żyli „duchem anarchji, wicherzycielstwa i prywaty”? Czyście nie byli całym swoim jestestwem zaprzeczeniem twórczej, zgodnej współpracy obywateli państwa polskiego?

A czym jesteście dzisiaj? Czy „sanacja” nie jest szczytem dzikiego wprost partyjniactwa i zachłannego pędu do żłobu? Czy nie stara się zniszczyć moralnie i materialnie każdego, kto śmie być własnego, odrębnego zdania? To się nazywa „zgoda”, to się nazywa „twórcza współpraca dla państwa”? I, gdy taką głosicie obłudę, rumieniecie wstydu nie pokryje wam oblicza?

P. Anusz stwierdza, że Brześć był konieczny dla wyborów, bo to, co się działo podczas dawnych wyborów, było „sadystycznym pastwieniem się nad rządem z ujmą dla powagi państwa”. Przepraszamy: była szkodliwa demagogja tak! Pp. Anusz, Polakiewicz, Miedziński i tow. mają pod tym względem z dawniejszych wyborów bardzo bogate własne doświadczenia, hulali szeroko.

Jeżeli dzisiaj potępiają demagogję i jeżeli — w co niestety wierzyć nie możemy — czynią to szczerze, to rejestrujemy to, czekając na czyny, potwierdzające słowa. Ale nie należy zapominać, że od demagogji wyborczej gorsze są jeszcze gwałty i oszustwa wyborcze, które po przedodstatnich wyborach zajmował się Sąd Najwyższy z rezultatem fatalnym dla politycznej „uczciwości” B. B. Tym razem Sąd Najwyższy ma jeszcze więcej zajęcia, nie bardzo dla B. B. „zaszczytnego”. Tego przed „sanacją” nie było. To „zasługa”, to „szkoła polityczna”, to „dzieło państwowotwórcze” B. B. ...

I wy śmiecie innym prawić morały? Wy śmiecie mówić o sadyzmie? Wy śmiecie apoteozować Brześć?

A raczej przepraszamy Czytelników: czego innego się po tych „idealistach” i „ideowcach” spodziewać nie można.

Ciężki początek

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 4 stycznia.

Przedziwnie ponuro zapowiada się ten świeżo rozpoczęty rok nowy. Nie witano go tak hucznie, jak lat poprzednich, nie pękaly butelki szampa, nie rozbijano się o stoliki w restauracjach nie strojono się tak wtwornie, choć zabiegano o to, żeby się jakoś pogodzić z modą, nie było nawet tej brawurowej zamasztyści, na której karb możnaby położyć i hulankę zawodjacką i sylwestrową awanturkę.

Nowy rok przyszedł w wielkiej trosce. Na czoło wszystkich zagadnień wchodzi zagadnienie gospodarcze. One to obok kwestji brzeskiej stanowiły to rozmów i dyskusyj świątecznych. Dowcipy, jakie się rozlegały w lokalach publicznych albo też ze sceny, brały za tło właśnie aktualne kwestje polityczne, a przedewszystkiem Brześć, i nie szczędzily wcale dzisiejszych możnowładców. Nawet Madera weszła na tapet dowcipu politycznego. To bardzo znamienne.

Reakcja opinji postępuje ciągle naprzód, staje się coraz otwartzsza. A właśnie uczestnicy Brześcia opowiadają, że najsilniejszym bodaj czynnikiem jest — głód. Nie trzeba tu czytać Finka, wystarczy porozmawiać szczerze z tymi, co gehennie tę przeszli.

A teraz ten głód poczyna pukać do mas. Dawno już nie mieliśmy demonstracji ulicznych bezrobotnych, teraz zaś w ciągu kilku dni — już dwie. Święta były właśnie najboleśniejsze dla robotników. Zgórz 40 000 robotników na gwiazdkę uzyskało „wymówienia pracy. Redukcja pracy postępuje systematycznie i niustannie. I nieuchronnie. Nieubłaganie, jak nemezys. Bezlitośnie, jak fatum. Codziennie przychodzą ponure wieści o zamykaniu warsztatów pracy w różnych stronach kraju i różnych dziedzinach wytwórczości. Niekiedy się mówi tylko o czasowym zamykaniu przedsiębiorstw do wyczerpania się zapasów, niekiedy zaś jest to ostateczne wyjście z sytuacji. Widoków na poprawę nie znać, a fantazja najmniej ma tu pola do popisu. Zaczęła się ta fala od przemysłu włókienniczego, teraz idzie dalej na inne dziedziny.

Czynniki miarodajne były zaniedbano-kojone wzrostem bezrobocia o 40 000 zgórz w ciągu dwu tygodni. Takiego nagłego skoku się nie spodziewano. Nawet nie chciano cyfr tych ogłosić. Grudzień nie należy nigdy do miesięcy, wykazujących największe natężenie

nie bezrobocia. Dzisiaj ogólna liczba bezrobotnych jest o przeszło 100 000 większa, niż w analogicznym czasie roku minionego, a o 150 000 niż przed dwoma laty.

Jednocześnie idzie silny ruch w kierunku obniżania płac. Narazie dotyczy on robotników, rychło jednak obejmie i inne kategorie pracownicze. Wiele się teraz dyskutuje na temat obniżki płac urzędniczych, idąc wzorem Niemiec, Italji i Rumunji.

Byłoby to do pomyślenia i przeprowadzenia, gdyby obniżenie obejmowało wszystkie dziedziny. Tymczasem tak nie jest. Prawda, że ceny artykułów żywności spadły, prawda, że powoli tu i ówdzie tanieją wyroby przemysłowe, lecz nie spadają ceny normalnie i proporcjonalnie i nie są obniżane opłaty skarbowe i samorządowe. Raczej możnaby powiedzieć, że równoległe z powszechnym zubożeniem społeczeństwa zaciera się machina podatkowa. Coraz większy popyt na komorników i egzekutorów.

Szczególnie dotkliwie odbija się to na kupiectwie i rzemiośle. Wykup patentów w tym roku szedł oswiale. Kupcy przed świątami sprzedawali towar ze stratą nawet, byleby tylko — zarobić na patent! A i tak coraz częściej widzi się teraz sklepy zamknięte i zaryglowane: snac albo nie wykupił patentu albo zafantowane rzeczy za zaległe podatki. Takie fakty są coraz częstsze w stolicy, a na tzw. prowincji z pewnością jest jeszcze gorzej. Zapowiedź ulg przy podatku obrotowym nie została spełniona. Przy obecnym budżecie niechybnie będzie przeprowadzona znowu zacęta walka o wysokość prelimitowanych z tego podatku dochodów leż. czy ze skutkiem, przy obecnej konfiguracji sił w parlamencie?

Trudno powiedzieć, żeby „sanacja“ okazała dostateczne zrozumienie dla snaw gospodarczych. Grupa pułkownika mentalność swoją urabiała przedewszystkiem na wojnie, stąd też umysłowość ich okazuje taką skłonność do eksperymentów i ryzyka, a defekt w zrozumieniu i odczuciu normalizacji życia i jego podstawowych składników, jak walory moralne i gospodarcze.

Twarda i ciężka jest nasza rzeczywistość. Najbardziej krępującym obywatela czynnikiem jest wiara w społeczeństwo, jego chęć i wolę życia. One nieraz już pokonywały trudności. Da Bóg: przewyżczą je i teraz.

H. W.

Louis Marin

25-lecie pięknej pracy dla Francji i dla Polski

W Nancy i w Paryżu uczczono w okresie świątecznym 25-lecie działalności poselskiej p. Louis Marin, przewodniczącego wielkiego stronnictwa i wielkiej grupy parlamentarnej prawicy Fédération Républicaine de France, liczącej ponad stu posłów w izbie deputowanych oraz docierającej swą organizacją do wszystkich miejscowości Francji, a np. na północnym wschodzie, w Lotaryngji, mającej wielką przewagę.

P. Marin urodził się 7 lutego 1871. w Faulx tuż pod Nancy właśnie w czasie najazdu niemieckiego, co od dzieciństwa mu przypominało i co stało się dźwignią jego działań nieustrudzonych, aż do chwili gdy zło, wyrządzone wówczas Francji przez Niemców, przez najazd i oderwanie wschodnich ziem Alzacji i Lotaryngji ze Strasburgiem i Metzem, zostało w r. 1918 naprawione.

W młodości, po naukach w liceum Malgrange w Nancy oraz na prawie i w szkole nauk politycznych w Paryżu, oraz jeszcze i później w wolnym czasie p. Marin podróżował bardzo dużo po wszystkich ładach. Miłośnik sztuki ludowo-narodowej zwoził z tych podróży jej okazy w tkaninach, skórach, sprzętach, naczyńach. Mieszkanie jego przy Boulevard St. Michel, które jest zresztą przedewszystkiem pracownią, a nie siedzibą towarzyską, pełne jest tych zbiorów barwnych i pouczających, a świadczących o szerokich zamiłowaniach właściciela.

W końcu roku 1905, w wyborach uzupełniających w pierwszym obwodzie w Nancy, został p. Marin, który pracował dalej w dziedzinach swego przygotowania, zajmując się prawem międzynarodowym i wewnętrznym, sprawami społecznymi, sprawami gospodarczo-finansowymi, wybrany posłem ogromną większością, która mu odtąd stała pozostała wierna.

W działalności swej politycznej zdobył sobie p. Marin przedewszystkiem dobre imię człowieka nieskazitelnej cnoty obywatelskiej. W całej Francji wiadomo, że niema pomostu pomiędzy jego nazwiskiem a jakąkolwiek nieuczciwością. Każda sprawa szlachetna może liczyć na jego poparcie przeciw każdemu złu, rozstrajającemu życie Francji, jest bojownikiem w pierwszym rzędzie.

Postępy polityczne, które wyznaje i nad którym czuwa w swym obozie, oparte są na głębokich podstawach poszanowania religii, rodziny, narodowości, pracy i wytwórczości francuskiej. Przyświecają one jego pracy na każdym posterunku. A jest on od szeregu lat nietylko jednym z najznakomitszych członków izby deputowanych i przewodniczącym grupy prawicowej, ale także przewodniczącym stronnictwa niezmiernie czynnym i przemawiającym niejednokrotnie w różnych miejscowościach na większych zjazdach, a także kierownikiem świetnego tygodnika stronnictwa („La Nation“), gdzie stale i w szerokim zakresie współpracuje, oświetlając co tydzień najważniejsze zdarzenia. Jeden z wielkich pracowników społeczno-narodowych w świecie.

W parlamencie, dzięki swemu zapalowi od pierwszych lat i bardzo gruntownej pracy, która dała mu rzetelne znawstwo spraw, należy do sił najwytrawniejszych. Dzisiaj wiadomo, że p. Marin jest tym posłem, który pracował w największej ilości komisji i najwięcej przedstawił sprawozdań. Jest zawsze osobiście na posiedzeniu, tembardziej, że wystąpił jako przeciwnik głosowania przez upoważnienie, istniejącego w parlamencie francuskim, więc sam też tego nie stosuje.

Po wojnie jest już jedną z naczelnych postaci życia politycznego i parlamentarnego francuskiego. Od czasu rozpraw nad ratyfikacją traktatu wersalskiego, poprzez wszystkie okresy sprawy odszkodowań, od Locarna, którego jest przeciwnikiem jako układu nieszczerzego i niebezpiecznego, po Hagę i usunięcie okupacji Nadrenji, które zwałczal stanowczo, był jednym z tych, którzy najbystrzej i najsumienniejsz oświetlali zawsze w izbie rozwój spraw międzynarodowych. Nie zna ustępstw w tym względzie i bywało tak, że w najważniejszych głosowaniach, jak nad temi właśnie, sprawami, grupa jego, należąc do większości rządowej p. Poincarégo lub p. Tardieugo, głosowała za wnioskiem łagodnym, a p. Marin sam lub z kilku najwybitniejszymi przyjacielimi głosował przeciw. A powaga jego zdania i szacunek dla jego przekonań są ta-

kie, że nie wywoływało to przesilenia w przewodnictwie grupy.

W polityce wewnętrznej popierał stale po wojnie rzetelnie pojętą jedność narodową zarówno pod wodzą Clemenceau, jak p. Poincarégo i p. Tardieugo. Czyni to z całkowitą niezależnością, nie dbając, o stanowiska rządowe, tak że objęcie urzędu ministra zaopatrzeń w związku z służbami wojennymi w rządzie p. Poincarégo było raczej poświęceniem z jego strony, korzystnym dla sprawy, bo wniósł w nią swe poczucie sprawiedliwości. Zarazem zwalcza stanowczo nieszczerre kompromisy i niewyraźne programowo kombinacje parlamentarne.

Dowodem zaufania, jakim się cieszy, jest wybór jego obecny na przewodniczącego komisji, badającej nadużycia bankowe i udziały w tem parlamentarne w związku ze sprawą Oustrica, przyczem w całym kraju wiadomo, że gdy przewodniczy Louis Marin, żadna nieuczciwość się nie przemknie.

A Louis Marin i Polska?

Jest to osobny, duży i piękny rozdział.

Louis Marin jest tym politykiem francuskim współczesnym, który najdawniej, najżywiej i najstalej zajmuje się sprawami polskimi. Gdy w r. 1907 zakładaliśmy w Paryżu, przy rue de Rennes, pierwsze biuro polityczne polskiej w ramienia rady narodowej we Lwowie, był p. Marin pierwszym i jedynym posłem, który był z nami i naszymi pracami w stałej styczności. Już w r. 1908, gdy przeprowadzaliśmy na gruncie paryskim i zagranicznym słynną ankietę Sienkiewicza przeciw ustawie pruskiej o wywłaszczeniu, p. Marin był mówcą na zebraniach np. w sali Société de Géographie przy Boulevard St. Germain. Odtąd nie było zabiegów polskich zagranicą, któremi by się nie zajmował.

Nic dziwnego, że p. Louis Marin jest głównym współzałożycielem od czasu wojny i rzeczywistym przewodniczącym znanego dziś już tak chlubnie stowarzyszenia „Les Amis de la Pologne“, którego niestrudzoną sekretarką jest pani Rosa Bailly. Do honorowego prezydium należeli od chwili założenia marszałkowie Foch i Joffre, kardynał Dubois, generał Weygand, prezesi ministrów Poincaré, Herriot, Painlevé. Jest to stowarzyszenie, które ma około 100 placówek i miejscowych zarządów w całej Francji, tak że niema dnia, aby się tam dla Polski nie pracowało, niema tygodnia bez odczytów. Szandar tej pracy we Francji niesie p. Marin.

A zarazem w każdej rozprawie izby deputowanych o dzisiejszych sprawach europejskich p. Marin z najznakomitszą znajomością rzeczy przedstawia konieczność przymierza Francji z Polską i odstania zamachy niemieckie przedewszystkiem na Polskę.

Do hołdów, które dzisiaj odbiera we Francji, przyłącza się z całego serca i społeczeństwo polskie, bo jest to 25-lecie wyjątkowej, umiejętnej, szlachetnej, pięknej, pracy także i dla Polski.

St. Stroński.

Wybitna członkini Labour Party w Warszawie

Londyn, 5. 1. (PAT.) Dzisiaj przybywa do Warszawy przewodnicząca sekcji kobiecej Labour Party, wybitna członkini parlamentu pani Marion Phiellips. Pozostanie ona w Warszawie tydzień.

Statystyka wypadków za rok 1930.

Warszawa, 5. 1. (PAT.) Według danych statystycznych ofiarami wypadków i katastrof samochodowych padło w Warszawie w roku 1930 — 912 osób rannych i 50 zabitych, wypadków tramwajowych 240 rannych i 29 zabitych a wypadków kolejowych w Warszawie lub pod miastem 71 rannych a 26 zabitych. W porównaniu z rokiem 1929 liczba osób rannych w wypadkach samochodowych lub motocyklowych zwiększyła się o 122 ofiar, liczba zabitych pozostała bez zmiany, liczba zaś ofiar rannych wskutek wypadków tramwajowych zwiększyła się o 72 osób, zabitych o 9.

Grypę, kaszel i bronchit uleczysz pić Szczawnickiej wody Kruścicowej „Józefiny“. Do nabycia w aptekach i składach aptecznych.

Zad'uzenie Polski

Ogólny stan zagranicznych długów państwowych na dzień 31 sierpnia 1930 r. wynosił w przeliczeniu na złote 4.049.482.465 z czego na pożyczki emisyjne przypadają następujące kwoty: 6 procent pożyczka dolarowa 1920 r. — 174.145.950 zł., 7 proc. pożycz. w lirach 1924 — 160.565.509,8 proc. pożycz. dolarowa 1925 (Dillon) 243.243.000, 7 proc. stabilizacyjna 575.280.000, reszta zaś na długi wobec rządów państw (z których największe są wobec Stanów Zjednoczonych — 1.863.616.294 zł., Francji — 375.845.878 zł. i Wielkiej Brytanji — 184.579.758 zł.), długi polikwidacyjne po b. monarchji austro-węgierskiej, zadłużenie wobec prywatnych wierzycieli w Szwecji 41.431.500 zł., i na koszty obsługi pożyczek zagranicznych za rok budżetowy 1930.31 Państwowe długi wewnętrzne wyrażają się cyfrą zł. 508.551.661, czyli dolarów 57.140.635

Zmiany w prasie „sanacyjnej“

Zdaje się, że stajemy w obliczu poważnych przeobrażeń w prasie „sanacyjnej“. Przesilenie gospodarcze kraju, i pozostające z niem w bezpośrednim związku trudności budżetowe skłoniły czynniki kierownicze „sanacji“ do podjęcia rewizji dotychczasowej polityki prasowej.

W łonie kół kierowniczych toczą się narady nad sposobem rozgraniczenia wpływów poszczególnych pism oraz przeprowadzenia odpowiedniej ich koncentracji. Dla tego z wiosną należy się liczyć z prawdopodobnym zawieszeniem niektórych dzienników. Poczynność prasy „sanacyjnej“ jest mała i bynajmniej nie okazuje tendencji zwykłej. Raczej odwrotnie.

Prócz tego zawrzała zaciekła walka pomiędzy „sanacyjnymi“ wydawcami, traktującymi prasę jako interes. Powo-

dzenie brukowych dzienników warszawskich, kosztujących 10 groszy, skłoniło wydawców żydowskich do podjęcia wydawnictwa rannego „Ostatnich Wiadomości“, które znalazło silny zbyt, zwłaszcza dzięki stałym drukowaniom pornograf. cno-sensacyjnym powieściom. Powodzenie Żydów warszawskich zaanimowało łódzkich, skupionych około „Republiki“, która podjęła wydawnictwo 10-groszowego piśmka sensacyjnego; skierowała je i na Kraków, robiąc konkurencję „Kurjerkowi“ Dąbrowskiego i na Warszawę, robiąc konkurencję prasie czerwonej. W rewanzu prasa czerwona w Warszawie podejmuje wydawnictwo 10-groszowego „Dzień Dobry“, a „Kurjerek“ krakowski lada dzień rozpoczyna analogiczną akcję.

Przy obecnym kryzysie czytelnictwa akcja ta o zdobycie rynków jest bardzo charakterystyczna, tembardziej, że pod względem politycznym wszystkie te wydawnictwa są jednej maści sanacyjnej.

O ile tedy w kołach pułkownikowskich jest tendencja zespolenia przedsiębiorstw, o tyle prywatni „sanatorzy“ zaczęli zacęty bój o ulicę. Wynikiem tej walki może być tylko jedno: obniżenie poziomu prasy. Zacznie się spekulacja na najniższych instynktach i głupocie ludzkiej.

Woj. Grażyński w Warszawie

Warszawa, 5. 1. (Tel. wł.) Onegdaj bawił w Warszawie woj. śląski Grażyński. Pobyt jego w Warszawie pozostaje w związku ze zbliżającą się sesją genewską, na którą woj. Grażyński dostarcza min. Zaleskiemu materiały.

Istnieje w związku z tem już prawie pewność, że woj. Grażyński sam do Genewy nie pojedzie. Delegacja polska pod kierownictwem min. Zaleskiego wyjedzie dn. 16. b. m.

Krwawe rozruchy w zagłębiu Ruhry

Komuniści przewodzą napadom i strzelaninom

Berlin, 5. 1. (PAT.) W miejscowości Lindfort w zachodniej części zagłębia Ruhry doszło do krwawego starcia między policją i strajkującymi komunistami. Około 2.000 strajkujących, prowadzonych przez komunistów, przeprowadziło atak na gmach policji, usiłując przemocą uwolnić 2 aresztowanych górników. Wywiązała się strzelanina, trwająca ponad godzinę. Atakujących odparto. Jeden z nich został zastrzelony, 10 odniosło rany. W Marnów obrzucili policjantów gradem kamieni. W Gelsenkirchen tłum napadł na 3 urzędników

policyjnych, zasypując im oczy pieprzem.

W miejscowości Mengede w pobliżu Dortmundu komuniści urządzili z zasadki napad na grupę górników, udających się na nocną zmianę do kopalni. Komuniści ukryci wśród domków kolonji robotniczej rozpoczęli ostrzeliwanie górników, raniąc śmiertelnie 2 młodych pracowników kopalni, towarzyszących 70-letniemu ojcu w drodze do pracy. Jeden z nich zmarł na miejscu, drugiego w stanie bardzo ciężkim odwieziono do szpitala. Kilku innych górników otrzymało rany. Policja aresztowała 2 komunistów.

Niefortunna wyprawa lotniczki angielskiej

Amy Johnson utknęła poraz drugi pod Warszawą

Warszawa, 5. 1. (Tel. wł.) Lotniczka angielska Amy Johnson, która, jak wiadomo podjęła lot do Pekinu, narafiła po drodze na niekorzystne warunki atmosferyczne, które zmusiły ją do dwukrotnego lądowania. I tak w czasie przelotu nad Melemburgią, lotniczka zmuszona była lądować w trudnych warunkach miejscowości Blau. Po krótkiej przerwie wystartowała lotniczka do dalszego lotu w kierunku Berlina i Warszawy.

Wczoraj około godz. 16 znowuż zmuszona została z powodu gęstej mgły do lądowania na polach wsi Amelin pow. makowskiego, woj. warszawskiego. Aparat lekko uszkodzony pilnowany jest przez policjantów,

wysłanych przez posterunek policji w Krasnosielcu. Lotniczka angielska nie odniosła żadnego szwanku. Obecnie znajduje się ona w gościnie u proboszcza w Krasnosielcu. Do Krasnosielca szef. dep. lotnictwa pułk. Rayski natychmiast po otrzymaniu wiadomości o wylądowaniu miss Johnson wysłał samochód, w którym wyjechał attaché wojskowy ambasady angielskiej. Na prawdopodobnie uszkodzonym tym lotniczka przybędzie dziś do Warszawy. Wobec tego, że nie udało się dotychczas ustalić, jakim uszkodzeniem uległ aparat lotniczki, nie podobna przewidzieć, kiedy będzie mogła ona podjąć dalszy lot.

Obludnicy lękają się polskiej ekspansji

Zaniepokojenie w Niemczech z powodu rozbudowy polskiej sieci kolejowej

Berlin, 5. 1. (Tel. wł.) W związku z budową nowego połączenia kresów wschodnich Polski z zachodnimi, a więc budową linii kolejowej Toruń-Miawa-Ostrołęka, Niemcy wyrażają wielkie zaniepokojenie. Centrowa „Germania“ nie przelży zapewnieniem ze strony polskiej, że rozbudowa tej nowej sieci kolejowej służyć ma celom gospodarczym i utrzymuje, że są to tylko pozory, w istocie zaś stworzenie nowych dogodnych połączeń między wschodnimi a zachodnimi krańcami Polski służyć ma li tylko celom strategicznym, które to poprzednio miała już na oku Rosja, lecz nie doprowadziła do urzeczywistnienia swych planów. Fakt ten wywołuje zaniepokojenie w Niemczech, ponieważ rozbudowa kolei właśnie na krańcach zachodnich Polski staje się poważnym niebezpieczeństwem, jak twierdzi autor artyku-

łu, zwłaszcza „dla odciętych od Rzeszy Prus wschodnich“. Autor zaleca, by Niemcy zwrócili na podobny niepokojący fakt uwagę państw, pragnących prawdziwego pokoju.

Podobnie zaniepokojona czuje się „Germania“ „wzrastającą armją polską“. Kwestji tej poświęca organ centrowy obszerny artykuł wstępny, zamieszczony w tym samym numerze. W artykule tym autor, przytaczając szczegółowe dane co do ilości armji i jej składu, stara się cyframi wyolbrzymionemi wykazać, jakie to sumy wydatuje Polska na cele uzbrojenia, podczas gdy Niemcy pozbawione są wszelkiej siły zbrojnej.(?)

(A Stahlhelm, bojówki Hitlera, bojówki czerwone, bojówki republikańskie i cała ta miljonowa, zamaskowana armja?).

Współpraca angielsko-francuska odżywa

Niemcy znowu mają powód do strachu

Berlin, 5. 1. (Tel. wł.) W Paryżu rozpoczęły się rokowania francusko-angielskie, będące aktem przygotowawczym do międzynarod. konferencji, jaka ma się odbyć w Londynie nad sprawą racjonalnego rozdziału zapasów złota oraz pomocy finansowej Francji dla przemysłu angielskiego. Rokowania te wywołują w Niemczech wielkie zaniepokojenie, ponieważ uważa się je za dowód zacieśniającej się coraz bardziej w ostatnich czasach współpracy angielsko-francuskiej. Anglja dotknięta kryzysem gospodar-

czym — piszą Niemcy — widząc, że współpraca oraz pomoc Ameryki zawiadła, szuka obecnie pomocy swego bogatego sąsiada. Tak więc Anglja weszła dziś znowu w orbitę polityki francuskiej. Współpraca francusko-angielska odżyła nanowo i to w znacznie silniejszym, niż dotychczas stopniu. Niemcy wyrażają obawę, że wzmocniona entente cordiale francusko-angielska odbije się już niewątpliwie na sesji styczniowej w Genewie i osłabi akcję niemiecką.

Trzęsienie ziemi w Peleponezie

Ateny, 5. 1. (PAT.) Odczuto tu silne wstrząsy podziemne, które trwały 7 sekund. Ośrodek trzęsienia ziemi znajdował się w Peleponezie. Szczególnie ucierpiał Korynt, gdzie wiele domów w dzielnicy staromiejskiej runęło w gruzy, tak, że mieszkańcy obożują pod gołym niebem. We wsi Asso runęło w gruzy 10 domów i kościół. Trzęsienie ziemi odczuto również w Trypolisie i Sparcie. Ofiar w ludzich niema.

Ateny, 5. 1. (PAT.) W szeregu wiosek w okręgu Koryntu zawaliło się na skutek trzęsienia ziemi kilka dziesiąt domów. Powtarzają się dalsze lekkie wstrząsy.

Ateny, 5. 1. (PAT.) Ministrowie

spraw wewn. i komunikacji wyjechali do Koryntu. Rząd wysłał 1000 namiotów w okolice, nawiedzone trzęsieniem ziemi. Będą one służyć za tymczasowe schronienie ofiarom katastrofy.

Porozumienie między stronnictwami Senatu gdańskiego.

Gdańsk, 5. 1. (Tel. wł.) Rokowania pomiędzy poszczególnymi stronnictwami nacjonalistów i centrum w sprawie stworzenia bloku w przyszłym senacie doprowadziły do porozumienia. Zainteresowane stronnictwa stworzyły nowy blok, w skład którego wchodzi nacjonalisci, centrum oraz blok narodowy partyj środkowych.

Blok ten wyłonił własną listę przyszłego senatu, przyczem na stanowisko płatnych senatorów wysuwani są następujący kandydaci: prezydent senatu i zarazem senator dla spraw zagranicznych i rolnictwa dr. Ernst Ziehm (nacjonalista); zastępca: dr. Willibald Wierszynski-Kaiser (centrum); sprawy wewnętrzne radca Hinc (nacji.); roboty publiczne: Althof (centrum); finansy: dr. Hoppenrath (niem. związek ludowy); handel i komunikacja: dr. Blavier (partja gospodarcza). Poza tym partje nacjonalistyczna i centrum wysuwają na stanowisko senatorów zwykłych dwóch kandydatów.

Hołd dla Paderewskiego

Warszawa, 5. 1. (PAT.) W sali Stowarzyszenia kompozytorów polskich odbyło się walne zgromadzenie, na którym mianowano członkiem honorowym m. in. Ignacego Paderewskiego. Prezesem Stowarzyszenia wybrano Ludomira Różyckiego.

Proces o „zamach bombowy“ na Piłsudskiego.

Warszawa, 5. 1. (Tel. wł.) Akt oskarżenia w sprawie głośnego przed wyborami zamachu bombowego na p. Piłsudskiego został już wygotowany. Proces spodziewany jest z końcem bm.

Proces b. posłanki Kosmowskiej.

Wydział odwoławczy sądu okręgowego w Lublinie — przekazał do sądu najwyższego skargę kasacyjną, wniesioną przez obrońców b. posłanki Ireny Kosmowskiej, która, jak wiadomo, przez sądy pierwszych dwóch instancji, skazana została na 6 miesięcy więzienia za obrazę członków rządu na zgromadzeniu publicznem. Skarga ta rozpatrzenia będzie przez pierwszą izbę karną Sądu Najwyższego w początkach m. lutego. (i)

Śmierć w czasie obrad „Okrągłego Stołu“.

Londyn, 5. 1. (Tel. wł.) Wczoraj zmarł tutaj w czasie obrad Konferencji t. zw. „Okrągłego Stołu“ jeden z głównych przywódców mohamedańskich w brytyjskich Indiach Mahomed Ali. Śmierć nastąpiła naskutek udaru sercowego.

Składanie ofiary na pomnik Najsw Serca Pana Jezusa w Poznaniu! Zebrań pieniądze wracają znowu przez pracę przy budowie do społeczeństwa.

Konto nasze w P. K. O. nr 207 470.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 5. 1. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parwet Pozn. ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: a) żyta 694,5 gr (119,2 f w h.); b) pszenicy 744 gr (126,4 f w h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f w h.); d) owsa 568,5 gr (78,1 f w h.)

„Ceny orientacyjne“

Parquet Poznań	
Zyto	17,75 — 18,25
Usposobienie słabe.	
Pszenica	22,00 — 23,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemiałowy	20,00 — 21,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień browarowy	25,00 — 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,75 — 21,00
Usposobienie stałe.	
Maka żytnia wł work. 65%	30,25
Usposobienie słabe.	
Maka pszenna 65% wł work.	41,25 — 44,25
Usposobienie słabe.	
Otręby żytnie	12,00 — 13,00
Otręby pszenne	12,50 — 13,50
Otręby pszenne (grube)	14,50 — 15,50
Rzepak	41,00 — 43,00
Groch Victoria	28,00 — 33,00
Ogólne usposobienie słabe.	
Tendencja na rynku zbożowym słaba.	

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,895 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,914 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212,04 do 212,34 zł, gotówką 211,64 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 172,89 zł do 173,15 zł, gotówką 172,55 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 5. 1. 1931 r.

Dzisiejsza giełda była więcej ożywioną i dokonywano liczniejszych transakcyj przy tendencji utrzymanej.

Z papierów procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. pożycz. 48—47%,

za 8 proc. obligacje m. Poznania z 1927 r. 92 proc., za 8 proc. listy dolarowe (stare) Pozn. Ziem. Kredyt. 91¼—92 proc. (przy silnem zapotrzebowaniu) i za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 38½ proc. Poza tem robiono tranzakcje 8 proc. listami dolarowymi amortyz. po 88 proc. (przy dew. 8,90) i oddawano 6 proc. listy żytnie po 16.— (za 1 ctr. mtr.).

Z akcyj bankowych duży popyt na Bank Polski po 154.—

Akcje przemysłowe bez notowania z powodu braku obrotów.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału).
5% Pożyczka konwersyjna 48—47% P.
8% obligacje m. Poznania z 1927 r 92% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 91¼—92% P.
8% listy dolarowe w zlocie amortyzacyjne 88% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38½ P.

(Kurs w złotych).

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 16.— O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).
Bank Polski I em. 154.— P.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 5. 1. 1931 r.

Waluty **Gotówka**
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,89, sp.: 8,91, kup.: 8,87.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Budapeszt	156,4	156,44	155,64
Holandia	359,20	360,10	358,80
Londyn	43,3212	43,43	43,22
Nowy Jork	8,915	8,935	8,895
Nowy Jork kabel	8,924	8,943	8,904
Paryz	35,61	35,10	34,92
Praga	26,44	26,50	26,38
Ryga	171,60	172,03	171,17
Szwajcaria	172,5	173,38	172,52
Sztokholm	238,9	239,50	238,30
Wiedeń	125,53	125,84	125,22
Włochy	46,72	46,84	46,60
Berlin	212,33		

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% pożycz. inwest.	94,50
5% pożycz. premj. dol.	47,50 48,00
3% pożycz. bud.	50,00
5% pożycz. konw.	48,00
10% pożycz. kol.	102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	158,50—158,50
Sole Potasowe	0,00—92,00
W T F Cukru	0,00—13,50
Modrzejów	0,00—10,00
Norblin	0,00—30,00
Rudzki	0,00—10,00
Starachowice	0,00—13,35

Tendencja przeważnie mocniejsza

Komentarz.

Z papierów państwowych mocniejsza 10 proc. pożycz. kolejowa, reszta przeważnie słabsza. Dla listów zast. i akcyj tendencja przeważnie mocniejsza. Z bankowych mocniejszy Bank Polski. Sole Potasowe słabsze, Cukier mocniejszy. Z metalurgicznych Modrzejów, Starachowice i Norblin utrzymany Rudzki.

PLÓDY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 5. 1. 1931 r.

Pszenica march	75—76 kg.	258,00—260,00
Tendencja mocniejsza.		
Pszenica 78 kg.		263,00—269,00
Tendencja mocniejsza.		
Pszenica jara 80 kg.		273,00—275,00
Tendencja mocniejsza.		
Żyto marca 70—71 kg.		157,00—160,00
Tendencja spokojna.		
Jęczmień march. brow. od st. załadowania		200,00—216,00
Tendencja spokojna.		
Jęczmień pastewny i przemysłowy		188,00—195,00
Tendencja spokojna.		
Owies march od st. załad.		141,00—145,00
Tendencja spokojna.		
Maka pszena		29,75—38,10
Tendencja mocna.		
Maka żytnia przemiał do 60%		23,65—26,75
Tendencja stała.		
Ospa pszena		09,75—10,00
Tendencja spokojna.		
Ospa żytnia		8,75—9,50
Tendencja spokojna.		
Groch Victoria		24,00—31,00
Groch jadalny		23,00—25,00
Groch pastewny		19,00—21,00
Peluszka		20,00—21,00
Bób polny		17,00—18,00
Wyka		18,00—21,00
Makuch rzepakowy		9,20—9,70
Ma uch iniany		15,00—15,40
Wytłoki suche paryt. Berlin		5,60—5,90
Srót Soja		12,60—13,10
Ziemiaki jadalne białe		1,00—1,20
Ziemiaki czerwone i nieb.		
Z Odenwald		1,20—1,40
Ziemiaki jadalne żółte		1,50—1,70
Ogólna tendencja chwiejna.		

Notowania lotego w Berlinie

z dnia 5. 1. 1931 r.

Wypłaty na Warszawę . . . . . 46,95—47,15

Noty wielkie . . . . . 46,85—47,25

Pamiętniki Marszałka Foch'a

W dniu 6 marca 1931 r. ukaza się jednocześnie w Paryżu, Londynie, Rzymie, Medjolanie, New-Yorku

oraz w Warszawie

Pamiętniki Zwycięskiego Wodza Wojsk Koalicyjnych Marszałka Foch'a z czasów Wielkiej Wojny 1914 — 1918.

Pamiętniki Foch'a pisane z dużą prostotą i szczerością, oraz z ogromną plastyką, pozwalają niemal widzieć, jak powstają w ogniu walki i znoju pracy wielkie decyzje, mające wykuć dzieło zwycięstwa. Głęboki myśliciel wojskowy i znawca przeraźliwego dramatu wojny, umie wykazać w nim obok roli czynników materialnych, przedewszystkiem wagę charakteru i pracę ducha. Maż stanu przedstawia cały spłot rozmaitych problemów wojskowo-dyplomatycznych, które należało rozwiązać, prowadząc wojnę siłami koalicji. Nadzwyczaj korzystnie wyróżnia piękny Pamiętnik Wielkiego Wodza od „Blasków i Nędzy Zwycięstwa” Jerzego Clemenceau, czysto rzeczowy stosunek do wypadków i ludzi, oraz prawdziwy obiektywizm.

Pamiętnik, dążący do oddania każdemu jego zasługi w dzieło zwycięstwa, podkreślający optymizm i wytrwałość żołnierza, daje nam możliwość poznania pięknego charakteru Jego Autora, pozbawionego dążności do wywyższania za wszelką cenę własnej osoby.

Prorocze myśli Marszałka Foch'a nabierają wyjątkowego znaczenia w chwili obecnej, tak dla nas groźnej, gdy usiłowania niemieckie dążą do obalenia Traktatu Wersalskiego.

Pamiętniki te winny się znaleźć w każdym polskim domu.

Wydawnictwo J. Mortkowicza ogłasza niniejszem subskrypcję na pierwsze wydanie dzieła tego po wyjątkowo niskiej cenie zł 24,— za dwa tomy broszurowane, oraz zł 32,— za dwa tomy w oprawie ozdobnej, objętości około 40 arkuszy druku (ca 700 stron), zaopatrzone w cały szereg map, szkiców i fotografii.

Powyższa cena subskrypcyjna obowiązywać będzie do dnia 15 stycznia 1931 r.

przyczem w celu umożliwienia subskrypcji jaknajszerszym sferom społeczeństwa, rozkładamy należność zł 24,— lub zł 32,— na trzy raty do dnia 15 stycznia 1931 zł 8 za dwa t. brosz. albo zł 10 za dwa t. oprawne do dnia 10 lutego 1931 zł 8 za dwa t. brosz. albo zł 10 za dwa t. oprawne do dnia 5 marca 1931 zł 8 za dwa t. brosz. albo zł 12 za dwa t. oprawne plus kosztu porta poleconego za dwa tomy zł 2.— dla prenumeratorów zamiejscowych. nw 6951

DO PIERWSZEGO WYDANIA DOŁĄCZONY BĘDZIE SPIS NAZWISK SUBSKRYBENTÓW

Z dniem 15 stycznia 1931 r. cena ZOSTAJE PODWYKSZONA NA ZŁ. TRZYDZIESCI za egz. broszurowany oraz ZŁ. CZTERDZIEŚCI za opr.

Kupon do wycięcia.

DO TOWARZYSTWA WYDAWNICZEGO W WARSZAWIE (WYDAWNICTWO J. MORTKOWICZA) WARSZAWA, Mazowiecka 12.

Niniejszym zamawiam

PAMIĘTNIKI MARSZAŁKA FOCH'A w broszurze za zł 24,—, w oprawie za zł 32,— na warunkach subskrypcji i wpłacam równocześnie na konto P. K. O. Nr. 18,645.

Tytułem I raty . . . . . zł 8,— za brosz., ew. zł 10,— za opr. oraz zobowiązuję się wpłacić przed dniem 10 lutego 1931 r. . . . . zł 8,— za brosz., ew. zł 10,— za opr. przed dniem 5 marca 1931 r. . . . . zł 8,— za brosz., ew. zł 12,— za opr. oraz zł 2,— na koszty przesyłki poleconej.

Imię i nazwisko _____

Zawód _____

Adres _____

Prosimy o czytelne wypełnienie. Niepotrzebne wyrazy skreślić. K. P.

Jakie zmiany przyniosła Brazylii rewolucja?

Przed opracowaniem całkowicie nowego ustroju — Zaufanie ludności — Bez synekur — Nadużycia surowo karane

Rio de Janeiro, 5. 1. (Tel. wł.). Rewolucja październikowa w Brazylii nie była powstaniem wojskowym czy cywilnym w zwykłym znaczeniu tego słowa. Miała ona podstawy szersze i wprowadziła, zdaje się, do życia społecznego wiele zasadniczych zmian, poczynając od konstytucji aż do organizacji najdrobniejszych urzędów lokalnych Dekret z dnia 11 listopada r. b. wydany przez rząd prowizoryczny, wyposażony we władzę dyktatorską, mówi wyraźnie, że za naczelną zadanie dla siebie uważa powołanie konstytuanty do opracowania całkowicie nowego ustroju państwowego. Narazie parlament i senat ogólny oraz parlamenty stanowe i rady miejskie zostały zawieszona, wszelkie jednak zobowiązania natury prawnej, przyjęte, są nadal obowiązujące. Dla każdego ze stanów został mianowany t. zw. „interventor”, który ze swej strony mianuje prefektów i innych urzędników; nie wolno jednak

żadnemu z nich nawet na najmniejsze stanowisko mianować swych powinowatych aż do 6-go stopnia pokrewieństwa. Dyktator dr. Getuljo Vargas otacza się ministrami zdolnymi i doskonalymi, jak się zdaje, dobranymi, co znakomicie powiększa zaufanie do niego ze strony ludności. Stworzył on już nowe ministerjum oświaty i zdrowia i zamierza powołać do życia ministerjum pracy. Jeśli choć połowa jego zamierzeń miała być urzeczywistniona, oznaczałoby to znaczną poprawę stosunków, panujących dotąd.

Ponieważ wszelkie nadużycia, jak dotąd bardzo surowo są karane, życie nabiera nowego rozpadu, a handel, najlepszy może sprawdzian zdrowotności stosunków społecznych, powraca do poprzedniego stanu, licząc na większy jeszcze rozwój.

Stosunek nowego rządu brazylijskiego do Kościoła katolickiego jest dotychczas całkowicie lojalny.

Turyści zasypani przez śnieg

Briancon, 5. 1. (PAT.) Wycieczka 6 turystów francuskich zaskoczona przez lawinę śnieżną została zasypana śniegiem grubości 8—10 m.

Wędrowniacy po gzymsach i dachu

Gwałtowny atak białej gorączki mieszkańca domu dla samotnych

Niespodziewanemu atakowi białej gorączki uległ w nocy 28-letni uczeń państw. szkoły budowlanej Henryk Brodziński, zamieszkały w domu dla samotnych na Rybakach 18.

W przystępie tego nagłego ataku nieszczęśliwy począł demolować sprzęt i wybił szyby. Wbiegł następnie do pokoju swego kolegi, którego począł dławić pod gardło. Z trudem zdołano tylko śpiącego obronić.

Wówczas Brodziński rzucił się ku oknu, wyskoczył na parapet i ze zdumiewającą zręcznością począł chodzić po gzymsach, nie wyrządzając sobie żadnej szkody. W obawie by w pewnej chwili nie stracił jednak równowagi i nie runął na ziemię, a ponadto ponieważ późniejszy pościg po dachach był bardzo trudny, przywołano straż pożarną, tymczasem jednak zdołano przy pomocy domowników sprowadzić Br.

Zajęcie to wydarzyło się podczas snu mieszkańców domu dla samotnych o godz. 3 i sprawiło wszystkich w zrozumiałe zdenerwowanie. (k)

Zastrzelił się podczas pościgu

Dziś w południe podczas kradzieży w lesie w Białogórze pod Poznaniem napotkany mężczyzna począł się ostrzeliwać. Rozpoczęto pościg, który przeciągnął się na ul. Warszawską. Tam ścigany, nazwiskiem Tomicki (ul. Warszawska) strzelił do siebie i zmarł przy przewożeniu go do szpitala. Ścigany, strzelił około 40 razy. (k)

Ustawa rybacka

W końcu października roku ubiegłego, poruszone zostało rybactwo nasze doniosłą wiadomością o zamierzeniach rządowych, dotyczących wydania ustawy rybackiej. Miała ona ukazać się w drodze dekretu P. Prezydenta Rzplitej Polskiej.

Delegacja gospodarczych sfer rybackich, ubiegająca się o uregulowanie rybackich przepisów prawnych, przyjęta przez P. Prezydenta Rzplitej Polskiej, ministra rolnictwa oraz prezydium rady ministrów, uzyskała za pewnienie poparcia tej sprawy i spotkała daleko idące zrozumienie potrzeb rybactwa, a przedewszystkiem potrzebę uregulowania stosunków prawnych, jak zasadniczego warunku, w zerwaniu z dotychczasową, zgola pierwotną gospodarką, stosowaną na naszych wodach. Co więcej, uznano całkowicie pilność tej sprawy.

W drodze dekretu ustawa rybacka nie ukazała się.

Obecnie będzie musiała przejść przez normalną ustawodawczą drogę — przez Sejm.

Dotychczasowe jednak, drugoletnie

zwlekaniu z uregulowaniem tak jaskrawych braków naszego życia gospodarczego, powoduje niepokój sfer rybackich, by i teraz nie poszła w zapomnienie ta ważna sprawa, będąca podstawą jakiegokolwiek rozwoju rybactwa.

Winna ona w najkrótszym terminie stać się przedmiotem obrad izb ustawodawczych.

Z uregulowaniem naszego ustawodawstwa rybackiego, czyli z racjonalnym zagospodarowaniem olbrzymich obszarów wód śródlądowych, liczących 250 000 ha samych tylko jezior, łączy się olbrzymi interes gospodarczy państwa, łączy się sprawa bilansu handlowego, obciążanego rocznie sumą ponad 68 milionów złotych za sprowadzaną rybę, łączy się podniesienie zarobku wsi, łączy się konieczność zerwania z gospodarką, niszczącą substancję naszego majątku narodowego.

NAUKA JAZDY KONNEJ dla Pań i Panów. Opłata miesięczna Zł. 50,—, dla uczącej się młodzieży Zł. 35,—
Wszelkie informacje udziela od godziny 11,30 do godz. 12,30 gospodarz Wielkopolskiego Klubu Jazdy Konnej, Warownia Przemysława, przy Wałach Warneńczyka, zw 27 180

Międzynarodowe Targi w Lyonie

od 2 do 15 marca 1931.

Przybory przemysłowe:
Maszyny, narzędzia budowlane, ogrzewanie, elektryczność 1200 wystawców
Przemysł mody i odzieży: materiały, konfekcja, czapki, pończochy, futra . . . . . 800 wystawców
Mebel i przemysł artystyczny: ceramika, porcelana, szkło, biżuteria 1500 wystawców
Artykuły bazarowe i fantazyjne: artykuły biurowe, perfumerya, wyroby szlifierne . . . . . 700 wystawców
Artykuły spożywcze, wina i likiery 500 wystawców
Samochody i motocykle 300 wystawców
Tydzień maszyn rolniczych (od 10 do 15 marca 1931) 400 wystawców
Ułatwienia podróży i pobytu.
Katalog wystawców 12 franków francuskich (wyjdzie na początku lu ego)
Żądajcie informacji: Service „Lu”
FOIRE DE LYON
rue Ménétrier LYON (France).
nw 6865

EPIDEMIA GRYPY objęła całą Polskę. Fatalne obecnie pogody są jej potężnym sprzymierzeńcem. Grypa krozi dziś każdemu Środkiem wypróbowanym zapobiegającym wszelkim infekcjom w ustach i krtań, gdzie się lokują zarazki zrywy, anginy, dżyfterii, szkarlatyny odrwy jest **Paramin Erbe**. Zależy wszędzie gdzie zachodzić może objawa zakażenia tabletki Paramin, które według dzisiejszego stanu wiedzy najlepiej chronią przed zakażeniem. Nie zwlekaj, przeto ani dnia, ani minuty, natychmiast w najbliższej aptece lub drogerji tabletki Paramin Erbe.
Pw 7490-50,12

„Oskarżam“ P. Istratiego

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Lwów, w styczniu.

Książka Pana Istratiego „Vers l'autre flamme“ (Paris 1929), która w ub. miesiącu ukazała się w tłumaczeniu i skrócie polskim, dokonany przez cenionego tłumacza Kazimierza Rychłowskiego (nakładem księgarni Pol. B. Polonieckiego we Lwowie) — należy do rzędu tych rewelacji w literaturze powojennej, które aczkolwiek oświetlają nam tajemnice Rosji bolszewickiej, o której Europa ma już naogół ustalony pogląd i przez to nie przynoszą w zasadzie nic nowego, to jednak czynią to w szczególnie jaskrawym świetle, a przez to stają się czasem wprost nieprawdopodobne. W duszy czytelnika budzi się wątpliwość, czy możliwa jest w ogóle współczesność taka potworność stosunków, o jakiej dowiaduje się z tych książek. Bodaj czy nie tu właśnie leży źródło pewnego rodzaju obojętności, jaka się wytworzyła w społeczeństwach europejskich wobec stosunków bolszewickich. Być może, że przyczyną tego jest fakt, że zbyt często z oskarżeniem Sowieców występowały zawiedzeni w ambicjach ich dawni przyjaciele, zwolennicy, a nawet twórcy. Opinia kładła ich wystąpienia na karb osobistych porachunków.

Pana Istratiego wolny jest od tych podejrzeń. Jest stuprocentowym komunistą. Jego książka „Żagiew i zgliszcz“ (tak bowiem brzmi tytuł przekładu polskiego) jest właściwie oskarżeniem Sowieców w obronie komunizmu. Istratiego propaguje komunizm w swoje książki, daje temu wyraz niejednokrotnie, z całą pasją rasowego południowca (matka jego była Greczynką, on sam jest Rumunem). Krytykuje współczesną Europę, obnaża jej słabe strony i zapowiada przewrót społeczny. Autor jest dzieckiem tłumy, jego najniższych warstw. Nie jest teoretykiem komunizmu, który płynie u niego raczej z pewnego rodzaju sentymentalnego uczucia zrodzonego na podłożu obserwacji stosunków i życia, jakie sam spędził.

I dzięki tym okolicznościom Istratiego jest klasycznym i wiarygodnym świadkiem. Nie mogły go do napisania książki skłonić zawiedzione ambicje, bo nie chciał i nie mógł ich zrealizować w Rosji. Bawił w niej przez długi okres czasu, aby nacieszyć się widokiem zrealizowanej jego idei i jego marzeń. Był w Rosji obserwatorem nie bezstronnym, ale całą duszą oddanym sprawie Sowieców.

To jednak, co przez długie miesiące pobytu we wszystkich zakątkach Rosji zobaczył naocznie — poruszyło jego sumienie ludzkie. I stąd powstała jego książka. Istratiego przeklął w niej bolszewizm i jego przewódców, aczkolwiek nie przestał być ani na chwilę komunistą w dalszym ciągu.

Trudno jest streścić książkę Istra-

tiego w recenzji. Nie jest to powieść, nie są też pamiętniki. Jest to raczej olbrzymi, uporządkowany materiał prokuratorowski, oparty na cyfrach, faktach, cytatach, na setkach przykładów, który po kolei oświetla wszystkie działy życia w Rosji bolszewickiej. Oświetlenie to wypada dla bolszewizmu fatalnie.

Dla ilustracji parę przykładów: to, co Istratiego najwięcej obchodzi i co go boli — to los robotnika sowieckiego. Zatem najpierw bezrobocie. Od września 1925 r. do grudnia 1926 r. ilość bezrobotnych wzrosła z 920,409 na 1,310,418 osób. Płace robotników w r. 1926/27 osiągnęły 59 rubli 92 kop., co w przeliczeniu na rubla z 1913 wynosi 31,48 rubli miesięcznie. Istratiego stwierdza, że jest to wynagrodzenie głodowe, bo koszt utrzymania nie stoją w żadnej proporcji z płacami nędzarzy robotniczych. Nie chce się chwilami wierzyć, gdy autor przedstawia stosunki mieszkaniowe, higieniczne, kulturalne wśród robotników. Żadne współczesne państwo europejskie nie zniosłoby takiego stanu u siebie. Pięć lat temu w Rosji (1926—27) konsumpcja wódki wzrosła siedmiokrotnie.

Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja wśród chłopów. To, co pisze Istratiego o stanie intelektualnym Rosji, przechodzi pojęcie kulturalnego człowieka. Wbrew szumnej reklamie w samej Moskwie żyje 54 tysiące analfabetów, a w okolicach liczba ich dochodzi do 40 proc.

Stan moralności jest wprost ohydny. Niema prawie dykasterji społecznej i zawodowej, w której Istratiego nie stwierdzałby wstrętnych dowodów upadku godności kobiety coraz więcej pisze on — jest w Rosji 14-letnich prostytutek. Korupcja i nadużycia, rozpanoszone biurokracizmy, upadek kultury, nędza klasy robotniczej i chłopów — jest w książce Istratiego dostatecznie uwypuklona.

Czyta się ją jednym tchem. W Polsce winna się ona znaleźć we wszystkich bibliotekach publicznych i w wszystkich domach prywatnych, winna być rozpowszechniona wśród warstw niższych. Stanie się w ten sposób najlepszym antidotum na komunizm.

Tłumacz polski dokonał skrótu książki, która w oryginale składa się z trzech tomów. Część informacji była dla polskiej opinii zbyt cenna, bo dostatecznie znana u nas. W porozumieniu z autorem została więc opuszczona. W przekładzie polskim książka podana została w znakomitym języku, żywym, czystym i to przyczynia się do pomnożenia jej wartości na naszym gruncie.

Kl. Hr.

Sily bolszewickie w Europie

(KAP). W wiedeńskiej „Reichspost“ prof. dr. English zestawil niedawno na podstawie źródeł sowieckich ciekawe cyfry o silych bolszewickich.

Według tych danych ogólna liczba zorganizowanych komunistów wynosi w całej Europie 7.475.000, z czego: 1.300.000 w Rosji, 1.100.000 we Francji, 3.300.000 w Niemczech, 110.000 w Czechosłowacji, 60.000 w Jugosławii, po 25.000 we Włoszech i na Węgrzech, 17.000 w Polsce i 8.000 w Austrii. Niezależnie jednak od tych bezpośrednich członków partji od ośmiu lat działają specjalne organizacje, grupy i komunistów. Są nimi przede wszystkim: międzynarodówka kooperatyw, międzynarodówka czerwonej pomocy, t. zw. „przyjaciele Rosji sowieckiej“, sport robotniczy, i zielona międzynarodówka chłopska.

Sily wojenne bolszewji opierają się o czerwoną armję, posiadającą około 12 milionów wycwiczonego żołnierza, z czego około 3 milionów przygotowanego specjalnie do wojny gazowej.

Wolnomyśliciele i komuniści

(KAP). Manifest IV. kongresu międzynarodówki wolnomyślicieli proletarjackich kończy się następującymi słowami:

„Międzynarodówka wolnomyślicieli proletarjackich, śląc najgorętsze powitania międzynarodówce komuni-

stycznej i czerwonej międzynarodówce związkowej, solennie obwieszcza, że międzynarodowy ruch wolnomyślicieli uważa siebie za część światowego rewolucyjnego ruchu robotniczego, że użyje wszystkich swoich sił na swym odcinku frontu do uporczywej i pełnej poświęcenia walki klasowej, aby wierni wskazaniom Marxa, Engelsa i Lenina, przyspieszyć nadejście ostatecznego rozwiązania, które oswobodzi ludzkość od wysługiwania się kapitalizmowi, usunie anarchję w produkcji kapitalistycznej, skasuje kapitalistyczną gospodarkę towarami i da możność utworzenia nowej gospodarki i społeczeństwa socjalistycznego, gdzie przesąd religijny będzie wytopiony do najgłębszych korzeni i gdzie ludzkość oswobodzi się od opium religijny... Najświętszym i najbardziej honorowym zadaniem dla wszystkich wolnomyślicieli jest bronić przez uzyskanie siły w swych krajach, dziś jeszcze kapitalistycznych, sowieckiego związku światowego...“

Wystąpienia bezbożników w Niemczech

(KAP). W czasie ubiegłych świąt komuniści niemieccy próbowali, jak wiadomo, urządzać tu i owdzie manifestacje uliczne. Jednocześnie jednak nie zaniechali okazji spróbowania swych sił w walce z religją. I tak n. p. w Pasing pod Monachium przystali do miejscowego proboszcza list z pogrozkami zastrzelenia go na ambonie, a następnie podczas nabożeństwa wdarli się z papierosami w ustach do kościo-

ła. Wierni sami usunęli ich ze świątyni, dając przytem należyta nauczkę.

O podobnych wypadkach najścia na kościoły donoszą z Kolencji i Bremy. Nawet w samym Berlinie, w katedrze, był fakt pogwałcenia nabożeństwa jakoby przez jakiegoś warjata.

Posel Sawicki pozostaje nadal we więzieniu

Posel Sawicki ze stron Chłopskiego, b. więzień brzeski, miał być zwolniony za kaucją 5.000 zł. w myśły decyzji sędziego śledczego, p. Demanta.

W ostatniej jednak chwili na żądanie sądu w Białymstoku pos. Sawicki zatrzymany został w dalszym ciągu w więzieniu ze względu na toczące się śledztwo w sprawie strzałów do policji we wsj Knyszynie.

Za owe rzekome strzały miał posel Sawicki decyzją tegoż sądu w Białymstoku, który swego czasu uznał areszt śledczy w tej sprawie za zbędny, odpowiadać z wolnej stopy.

Obecnie tuż przed wypuszczeniem z więzienia przypomniano sobie nagle jakieś strzały w Knyszynie...

Izba Rzemieślnicza w Warszawie bez budżetu

Izba Rzemieślnicza w Warszawie w dniu 1 b. m. nie wypłaciła pracownikom pensji zawiesiła wszelkie pokrywanie wydatków gdyż w dniu 31 grudnia r. z. skończył się okres budżetowy, a nowego budżetu zebranie Izby uchwalić nie mogło z powodu u niemożliwienia odbycia zebrania przez mniejszość członków Izby — Żydów. Śród pracowników biura Izby, którzy nie otrzymali należnych im pobrań panuje zrozumiałe rozgoryczenie i ten stan „bezbudżetowy“ długo istnieć nie może.

Władze nadzorcze ograniczyły się do przysłania zarządowi Izby zapytania, dlaczego do dnia 31 grudnia r. z. nie przedstawił do zatwierdzenia budżetu na rok 1931. Ponieważ przedstawiciel ministerstwa przemysłu i handlu bierze udział we wszystkich zebraniach Izby więc władze nadzorcze powinny były wiedzieć, dlaczego zarząd Izby nie przedstawił budżetu do zatwierdzenia.

Z sytuacji obecnej dwa są wyjścia: albo władze nadzorcze upoważnią zarząd do wydatków w granicach budżetu zesłorocznego, albo też przeprowadzą „sanację“ w zarządzie Izby.

Tutaj są dwie możliwości: rozpisanie nowych wyborów członków Izby albo tylko zarząd i zmiany statutu Izby w tym kierunku, ażeby zwyciężająca większość wystarczyła do uchwalenia budżetu. W jakim kierunku pójdzie ministerstwo przemysłu i handlu, niewiadomo.

W kołach sanacyjnych krąży pogłoski, że władze nadzorcze wyborów żadnych urządzić nie chcą i raczej zdecydują się na mianowanie komisarza rządowego.

Piśmiennictwo lotnicze w Niemczech

Dowodem żywotności i atrakcyjności jakiejś idei w dzisiejszych czasach i zainteresowania się nią przez ogół, jest niewątpliwie piśmiennictwo, które tę ideę reprezentuje, propaguje i rozwija. Ubogie jest jeszcze w Polsce lotnictwo, ubogą przeto i literatura o niem. Niezrozumiałe i nieraz lekceważone przez masę, nie może objąć tych horyzontów, jakie mu się stusnie w państwie o znaczniejszych aspiracjach należą. Z piśmiennictwa lotniczego polskiego możemy wymienić narazie świetnie redagowany fachowo wojsk. miesięcznik „Przegląd Lotniczy“, miesięcznik „Lotnik“ wydawany w Poznaniu, „Skrzydła Polska“ w Warszawie, oraz organ LOPP, doskonale i wytwornie redagowany „Lot Polski“, i to wszystko.

Spojrzymy za to na pracę lotniczą narodu, któremu na podstawie Traktatu Wersalskiego, wojskowego lotnictwa posiadać nie wolno, spojrzymy na Niemcy.

W r. 1929 wychodziły tam 33 (trzydzieści) trzy czasopisma lotnicze, które można podzielić na kilka grup: a) pisma o charakterze międzynarodowym, jak „Die Luftwacht“, „Illustrierte Flugwoche“, „Forschungsergebnisse des V. I. L. T. H. Stuttgart“, „Zeitschrift für das gesamte Luftrecht“, „Zeitschrift für Flug- und Motorluftschiffahrt“; b) pisma o charakterze ofi-

cialnym: „Luftschau“, „Nachrichten für Luftfahrer“; c) przeglądy literatury lotniczej w liczbie 3; wydawnictwa fabryk lotn. 3 (Junkers, Lufthansa, BMW.); e) organy związków i towarzystw sportowych akademickich i innych w liczbie 16; f) agencje prasowe lotnicze w liczbie 5, wydające swe biuletyny.

U nas natomiast nietylko, że niema dla kogo narazie wydawać pism lotniczych z powodu braku czytelników, ale jakże rzadko w niektórych pismach codziennych o charakterze ogólnospołecznym, można dostąpić zaszczytu zezwolenia na umieszczenie artykułu lotniczego, traktującego o niezmiernie ważnych zagadnieniach, dotyczących całego narodu. Nie jest to wina redakcyj, jest to ciężka wina czytelników, że niema wśród nich zapotrzebowania i zaciekawienia w tej sferze wiadomości pomijając, rzecz naturalna, jakieś sensacyjne katastrofy! Ducha lotniczego w polskim ogóle trudno się doszukać, kolacze się on wśród garści zapaleńców aie skrzydeł rozprężyć nie może, chociaż chce w ich miłosnym uścisku ochrońić wszystkich bez wyjątku przed przyszłym kataklizmem wojny, która będzie wojną lotnictwa i chemicznej trucizny. Dlaczego jesteśmy tak krótkowzroczni i głusi, dlaczego? A ka.

Nieudale kłamstwo

„Gazeta Polska“, rzekomo „Zachodnia“, a za nią „Dziennik Pozn.“ występuje z szeregiem niemądrych, a z prawdą niezgodnych uwag z powodu tego, jakobyśmy byli tylko podali nieprawdziwe doniesienie „Robotnika“ o nieprzyjęciu orderu polskiego przez nuncjusza papieskiego Marmaggię, a nuncjusz order przyjął. Otóż już w numerze na 31 grudnia r. z. referowaliśmy, że prasa, zbliżona do rządu, pisze, iż nuncjusz Marmaggię przyjmuje order, a nie chce tylko wziąć udziału w uroczystym akcie odznaczenia. Ponadto w numerze na 2 stycznia b. r. ogłosiliśmy depeszę korespondenta naszego warszawskiego o wręczeniu nuncjuszowi orderu (bez uroczystego ceremonjału) przez dyrektora protokółu dyplomatycznego p. Adama Romera.

Czemu wspomniane dzienniki „sanacyjne“ — nie kłamią zreszcie?

Siostrzeniec Juliusza Verne'go udaje się z Wilkinsem na Biegun północny.

Prasa amerykańska donosi, że podróżnik kapitan Sir George Hubert Wilkins, który zamierza odbyć wyprawę do Bieguna północnego lodzią podwodną, będzie miał jako towarzysza niezwyklej podróży, Jana Vernego, siostrzeńca słynnego pisarza francuskiego. Przyszły komendant lodzi podwodnej kapitan Sloan Damenhaver z amerykańskiej marynarki wojennej, przybył już do Francji, by zaprosić Vernego do wzięcia udziału w uroczystym chrzcie lodzi podwodnej, która otrzyma nazwę „Nautilus“. W czasie rozmowy z potomkiem wielkiego pisarza amerykański oficer otrzymał już ostateczne słowo siostrzeńca Vernego, który w ten sposób będzie miał możność przeżyć osobiście jednc z największych, a dziś już ziszczonych marzeń swego słynnego stryja. S. F.

Ostatnia odsłona wielkiej tragedji w Sing-Sing.

W nowojorskim więzieniu Sing-Sing zmarł, przeżywszy lat 72, były dziennikarz Charles E. Chapin, który w 1918 r. zabił z zazdrości swą żonę. Rozprawa sądowa przeciw Chapin'owi była swego czasu bardzo głośna, ze względu na osobę oskarżonego, który był siostrzeńcem miliardera Russel Stage'a i od wielu lat naczelnym redaktorem „Evening World“. Po zabiciu żony, znacznie od niego młodszej, a która zdradzała go z przyjacielem domu, Chapin spisał obszerne sprawozdanie dla swego dziennika, dając mu pierwszeństwo w ogłoszeniu sensacyjnego zabójstwa, opisując szczegółowo wszelkie tajniki i psychologiczne komplikacje, które doprowadziły do tego dramatu. W swej publicznej spowiedzi zabójca oświadczał, że zamierzał popełnić samobójstwo. W ostatniej jednak chwili nie umiał zdobyć się na odwagę i dobrowolnie zgłosił się na policję, oddając się w ręce sprawiedliwości. Zasądzono go na dożywotnie więzienie.

Chapin okazał się przykładnym więźniem i przyczynił się, nawet w więzieniu do powodzenia wielu dobroczynnych imprez. Stworzył m. in. gazetę więzienną, w której cotygodnie ogłaszał wysoce interesujące artykuły, które bardzo często przedrukowywały pisma nowojorskie. Ostatnio zalecano Chapin'owi wniesienie prośby o ulaskawienie, lub zmniejszenie kary. Dziennikarz jednak odpowiedział: „Życie moje złamane, gdybym stąd wyszedł, nie wiedziałbym dokąd się udać. Lepiej oczekiwać śmierci w celi więziennej i odbyć pokutę do końca“. Chapin nosił zawsze przy sobie fotografie zabitej żony i okazywał wielką skrupałość za popełnioną zbrodnię. Jego ostatnie słowa przed zgonem odnosiły się do smartej. S. F.

W przededniu Genewy

Na forum Rady Ligi Narodów rozegra się wkrótce najbardziej emocjonująca i ważka dla dalszego rozwoju Europy dyskusja, której osiada będą żądania Niemiec w sprawie rewizji traktatu wersalskiego i — co za tem idzie — granic obecnych Rzeszy.

W sprawie tej Francja zajęła już określoną pozycję, a główne wytyczne jej polityki kreśli i precyzuje jasno i dobitnie senator Henryk Berenger. Oto, co pisze polityk francuski:

„Za kilkanaście dni zbierze się w Genewie Rada Ligi Narodów. Niemcy podejną na tej konferencji bezwzględnie ofensywę dyplomatyczną w sprawie „rewizji traktatów pokojowych”. Pod tą postacią wysuną one cały kompleks żądań, dotyczących de facto rewizji granic i zobowiązań finansowych. Jakiego kalibru będą żądania Niemiec i ich reklamacje, można sobie łatwo zdać sprawę, gdy się uwzględni akcję, którą prowadził niedawno dr. Schacht w Stanach Zjednoczonych na rzecz rewizji planu Younga, oraz objazdy Śląska niemieckiego przez ministrów Wirtha i Curtiusa. Należy zatem być przygotowanym na to, że dr. Curtius uczyni objektem swej akcji w Genewie kwestję polską.

„Oczywista jest rzeczą, iż rezultat wyborów na Śląsku polskim zirykował mocno Wilhelmstrasse. Stąd też jako pretekst do wystąpienia w Genewie obrął rząd Rzeszy kwestję rzekomego ucisku mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku i pogwałcenia jakoby jej praw przy wyborach listopadowych. Atak ten nie uda się z pewnością, albowiem brak mu będzie podstaw faktycznych i dowodów obiektywnych.

„Na drugim planie akcji genewskiej dr. Curtiusa znajduje się atak na t. zw. „korytarz pomorski”. Dlatego to rząd Rzeszy domaga się wciąż rewizji traktatu wersalskiego. Rewizja ta — w myśl żądań niemieckich — miałaby obejmować: 1) zlikwidowanie korytarza pomorskiego, 2) przyłączenie Austrii do Nie-

miec, 3) przyznanie Rzeszy niemieckiej prawa do zbrojeń w dowolnej mierze.

„Rewizja, przeprowadzona w tym sensie i duchu, byłaby zupełnym obaleniem status quo w Europie i utworzeniem drogi dla pangermanizmu. To zaś znaczy, że żądania Niemiec nie znajdują w Genewie posłuchu.

„Francja musi zająć stanowisko wobec rewizjonizmu niemieckiego — i to nietylko na dziś, lecz i na jutro — albowiem front wewnętrzny w Niemczech w kwestji rewizji traktatu wersalskiego jest jednolity i obejmuje zarówno prawicę, jak i centrum. Najwymowniejszym dowodem jednolitości stanowiska wszystkich partij politycznych w Niemczech, gdy chodzi o tę kwestję, jest wypowiedzenie się przywódcy centrum, księdza Kaasa, który uchodzi — i słusznie — za inspiratora polityki obecnego kanclerza Rzeszy, dr. Brüninga, oraz cieszy się wielkim wpływem nietylko w łonie swej własnej partji.

„Otóż to, co wypowiedział ks. Kaas o polityce Niemiec w stosunku do b. aliantów a specjalnie wobec Francji i jej sprzymierzeńców — jest w gruncie rzeczy tym samym programem prowokacji i zaborów, który wystawia Hitler i jego obóz. Oczywiście — ksiądz Kaas ubiera swoje tezy w inną formę niż Hitler, formalnie wyrzeka się demagogji, ale faktycznie występuje w obronie tych samych żądań i, w dodatku, grozi katastrofą, gdyby one miały być odrzucone przez Ligę Narodów. Katastrofa przepowiedana przez ks. Kaasa ma pogrzać pod gruzami nietylko Niemcy, ale i inne państwa europejskie. „Wieżień wersalski (Niemcy), pisze ks. Kass, wstrząśnie kolumnami swego więzienia, obali je i pod gruzami zagrzebie siebie i swych dozorców.”

„Metafora obrazowa. Poetyczna. Ale też i polityczna. Francja zrozumie bezwątpienia jej sens i odpowie właściwie na konferencji genewskiej.” K. L.

Między byłymi przyjaciółmi

Gawęda wiernego pilsudczyka, konspiratora Sieroszewskiego, z byłym pilsudczykiem, masonem Strugiem

Wacław Sieroszewski, „literackie serce” pilsudczyzny przesłał do nowojorskiego „Nowego Świata”, będącego ekspozyturą „sanacji” na gruncie amerykańskim, kablogram, w którym obszedł się wcale nie po „literacku” z byłym swym przyjacielem Andrzejem Strugiem, doniedawna wielkim mistrzem masonerii polskiej. W kablogramie tym Sieroszewski w ten sposób potraktował wystąpienia Struga przeciwko Brześciowi, które zostały skonfiskowane w Polsce, mimo to przedostały się do prasy zagranicznej:

„Wystąpienia Struga mają swe źródła w jego nienawiści do Pilsudskiego, płynącej z podrażnionej ambicji pisarza. Nie chciano słuchać jego nieodpowiednich i stronniczych rad. Napastliwe i obrzydliwe artykuły Struga o prezydencie Mościckim i Marszałku Pilsudskim wywołały nawet rozłam wśród masonów polskich i usunięcie Struga z przewodnictwa. Sprawa więzienia w Brześciu była wyjaśniona w trybie przepisany ustawowo przez władzę sądową, które nie znalazły przekroczeń. Strug już pisał raz kłamliwie o więziennictwie polskim.

(—) Wacław Sieroszewski.

Obecnie Strug odplaca się swemu przyjacielowi Sieroszewskiemu — pięknem za nadobne, ogłaszając w „Robotniku” następujące oświadczenie:

Bardzo rzadko odzywam się jako publicysta, ale zdarzyło się, że w ciągu trzech tygodni — koniec listopada i początek grudnia — umieściłem w „Robotniku” trzy artykuły, jeden o wyborach, dwa o Brześciu. Wszystkie trzy zostały skonfiskowane.

Nie wiem, które z nich były przedrukowane w pismach zagranicznych, ale śnać zaniepokoiły one rządowe ekspozytury, jeżeli nowojorski „sanacyjny” „Nowy Świat” zażądał telegraficznie wyjaśnień w tej sprawie. Zwrócił się z tem do Sieroszewskiego, co prawda mógł być uczynić lepszy wybór co do kompetencji, to też z pewnością redaktor „Nowego Świata” dobrze się namyślił, zanim po raz drugi powoła Sieroszewskiego na rzecz: „awcę w sprawie mojej osoby, a zwłaszcza roli Wolnomularstwa w Polsce.

„Nowy Świat” otrzymał w odpowiedzi krótki, zwarty, lapidarny kablogram, istnie arcydzieło, gdzie każde słowo jest w stosunku do mnie albo „arstwem, albo oszczerstwem, albo podłością. A więc:

„Wystąpienia Struga mają swe źródło w jego nienawiści do Pilsudskiego, płynącej z podrażnionej ambicji pisarza. Nie chciano słuchać jego nieodpowiednich i stronniczych rad”.

Nigdy nie udzielałem rad Pilsudskiemu, ani też nigdy on mnie nie prosił o rady. „Podrażnione ambicje pisarza”? Co to znaczy? To są brednie niepoczytalne, zaprawione brudną, plugawą insynuacją. Tyle informator „Nowego Świata” ma do powiedzenia o mojem obliczu politycznym. Ułatwił, uprościł sobie zadanie aż do granic najgłupszej plotki, godnej babki z pod kościoła lub paniusi z „Rodziny Wojskowej” z prowincjonalnego garnizonu.

„Napastliwe i obrzydliwe artykuły Struga o prezydencie Mościckim i o marszałku Pilsudskim wywołały nawet rozłam wśród masonów polskich i usunięcie Struga od przewodnictwa”.

Gdzie są te moje „napastliwe” artykuły? Nie było ich i niema. Sieroszewski brnie coraz głębiej, a nie mogąc mieć bezpośrednich prawdziwych danych o wolnomularstwie polskim, na wzór stolarzowskiej kościarki dłubie haczykiem po różnych śmietnikach informacji i wyciąga stamtąd swoje sfalszowane „fakty” i puszcza je w szeroki świat.

„Strug już pisał raz kłamliwie o więziennictwie polskim”.

Znowu igrastwo agitacyjne! Nigdy nie pisałem o więziennictwie.

„Sprawa więzienia w Brześciu była wyjaśniona w trybie przepisany ustawowo przez władzę sądową, które nie znalazły przekroczeń”.

Oto słowa, które są i pozostaną ciężką hańbą imienia Sieroszewskiego. Pusił je w świat, gdy powszechnie już było wiadomem, co się kryło przez pół trzecia miesiąca za murami więzienia w Brześciu. Gdy się czyta to tak kategoryczne twierdzenie teraz, gdy cała opinja polska jest wstrząśnięta Brześciem, gdy dzień po dniu napływają protesty,

podpisane przez setki ludzi wybitnych — każdy uczciwy człowiek w Polsce otrząśnie się z odrazy.

Zyjemy w fantastycznych czasach. Nigdyby mi na myśl nie przyszło, że na dejdzie dzień, w którym spotka mnie tak ohydna napaść ze strony Sieroszewskiego i że będę musiał ją odpierać.

Jakąż ocenę moralną można i wolno mi zastosować w zatargu z człowiekiem, z którym od lat wielu łączyły mnie stosunki bliskie? Co wywołało ten bezprzykładny kablogram? Zaciętrzewienie partyjne? Rozpęd temperamentu, pozostały z okresu wyborczego?

Nie nie usprawiedliwia podobnego sposobu walki z przeciwnikiem politycznym. Chcę położyć wystąpienie Sieroszewskiego na karb jego chorobliwej

pobudliwości nerwowej, rozluźnienia centrów hamujących, zużycia się intelektu. Nie jest to pierwsze głupstwo, którego dopuścił się on w życiu publicznym i nie jest zapewne ostatnie.

W ocenie tej napaści wolę rozumieć ją jako niedomogę nerwów i inteligencji, niż brać ją poważnie, jako wynik świadomej woli. Bo gdyby tak było, to czyż Sieroszewski nie zasłużyłby na miano ordynarnego huligana?

Andrzej Strug.

Zapoznajemy Czytelników naszych z wywodami obu niedawnych przyjaciół, aby dać... próbkę stylu gawędy literacko-politycznej między byłym pilsudczykiem a wiernym pilsudczykiem.

Adwokaci wileńscy w sprawie Brześcia

Prasa wileńska ogłasza następujące pismo adwokatów wileńskich do pp. mecenasów Witolda Abramowicza i Zygmunta Jundziła, piastujących z ramienia B. B. mandaty senatorów:

Wielce Szanowni Koledzy!

Opinia publiczna w Polsce wstrząśnięta jest do głębi straszliwymi faktami dotyczącymi traktowania więźniów brzeskich, a ujawnionemi we wniosku naszym Stronnictwa Narodowego, interpelacji posłów Związku Parlamentarnego Polskich Socjalistów, klubu parlamentarnego Posłów Chłopskich oraz Klubu Narodowej Partji Robotniczej i Klubu Chrześc. Demokracji, jak również w liście profesorów uniwersytetu Jagiellońskiego do posła na Sejm — prof. Adama Krzyżanowskiego.

Podkreślamy, że „sprawa brzeska” od początku swego budziła wielki niepokój wśród palestry polskiej i wywołała protesty ze strony jej reprezentacji urzędowych oraz organizacji adwokackich. Jak się okazuje z powyższych e-nuncjacji, do najbardziej katowanych i maltretowanych więźniów brzeskich należał jeden z wybitnych przedstawicieli palestry polskiej — poseł i prokurator Trybunału Stanu, sześćdziesięcioletni dr. Herman Liberman, pozatem w liczbie więźniów brzeskich było kilku innych prawników. Ale oczywiście nie o nich tylko, naszych kolegów, i nietylko specjalnie o wybitnych — byłych posłów i działaczy politycznych nam idzie. Idzie o obywatela i człowieka w ogóle. Zrozumiałem jest w tych warunkach, że tego rodzaju podżeganie godności ludzkiej w stosunku do „więźniów brzeskich” — okropne zarówno ze wzglę-

dów humanitarnych, jak i ze stanowiska państwowości polskiej, urągające honorowi Rzeczypospolitej — nie może przejść bez echa protestu wśród tych, którzy z mocy zarówno ustawy, jak szczytnych tradycji palestry polskiej powołani są być „rzecznikami prawa i słusności.”

Dotknięci w najgłębszych naszych zasadach i uczuciach, zwracamy się do Szanownych Kolegów, jako tych, którzy będąc zawsze darzeni naszem zaufaniem i piastując godność członków Rady Adwokackiej w Wilnie, piastują jednocześnie mandaty senatorów Rzeczypospolitej z ramienia Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, posiadającego większość w Sejmie i Senacie, a więc ponoszą odpowiedzialność za załatwienie „sprawy brzeskiej”. Zwracamy się z usilną prośbą o przyczynienie się do jaknajprędzszego całkowitego wyjaśnienia sprawy i ukarania winnych, moralnego zadośćuczynienia pokrzywdzonym i zapobieżenia na przyszłość podobnym faktom.

Prosimy jednocześnie o informowanie nas, co i jak Szanowni Koledzy przedsięwzięją w tej sprawie, gdyż Ich w tym względzie działania, skoro Koledzy są członkami naszej korporacji, w najwyższym stopniu nas wszystkich obchodzą.

Ponieważ wystąpienie nasze dotyczy sprawy publicznej, treść listu tego podajemy do publicznej wiadomości, jednocześnie z doręczeniem go Szanownym Kolegom.

Pod listem tym znajduje się przeszło 60 podpisów.

Nowe protesty w sprawie Brześcia

Oświadczenie Katolickich Związków Polek

Otrzymujemy następującą odezwę: „Zjednoczenie Katolickich Związków Polek, jako zespół organizacji o ideologii katolickiej, dążących do zrealizowania tak w rodzinie jak w społeczeństwie zasad chrześcijańskich, głęboko jest zaniepokojone wieściami o traktowaniu więźniów w Brześciu.

„Zwracamy się do czynników miarodajnych z żądaniem jak najszybszego wysświetlenia sprawy i to nietylko obronie honoru Polski, wysoce cennego dla każdego obywatela, kraj swój miłującego, lecz przede wszystkim ze względu na moralne dobro i moralną wartość narodu — tych najwyższych czynników jego rozwoju i trwałości jego chrześcijańskiej a więc istotnej kultury. Nie jest do pomyślenia, by w kraju miało się utrwalić przekonanie, że w Polsce mogą pozostać niewysświetlone i nieukarane czyny dokonane w życiu publicznym, a stojące w sprzeczności z prawem i w przeciwieństwie do etyki katolickiej, nakazującej poszanowanie godności i życia człowieka.

„Niezależnie od czasu i rezultatu śledztwa sprawy Brześcia, my, kobiety katolickie z większą niż kiedykolwiek energją przeciwstawiamy się szeregemu się w rozmaitych dziedzinach obniżeniu moralnemu społeczeństwa.

„Z niezmordowaną wytrwałością utrwalajmy w sobie, w otoczeniu a przede wszystkim wśród wychowującej przez nas młodzieży i to od jej najmłodszych lat poczucie odpowiedzialności za swe czyny i rozumienie, że dla chrześcijanina najwyższym prawem i najświętszym nakazem jest prawo Boże, podane nam w przykazaniach.

„Śmierć grozi narodom, które o tem zapominają!

„My całą naszą istotą pragniemy, by naród nasz żył i swego posłanni-

ctwa i kulturalnego znaczenia wśród innych narodów nie zatracił.

„Nie dopuścimy, by w zamęcie pojęć gubiły się dusze nasze i pacyło się sumienie narodu naszego.”

Zjednoczenie Katolickich Związków Polek na Rzeczpospolitą Polskę.

Do powyższej odezwy zgłosiły swój akces:

Związek Katolickich Stowarzyszeń Kobiet Pracujących na archidiecezję gnieźnieńską i poznańską.

Stowarzyszenie Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, Koło Koleżanek.

Sodalicja Pań Miejskich. Sod. Pań Akademickich w Poznaniu.

Akces do protestu przeciwko Brześciowi

Otrzymujemy następujące pismo: Szanowna Redakcjo!

Donoszę uprzejmie, że złożyłem swój podpis pod listem profesorów uniwersytetu poznańskiego skierowanym do posłów i senatorów, profesorów naszego uniwersytetu w sprawie Brześcia.

Proszę przyjąć wyrazy poważania Dr. Karol Stojanowski, docent uniwersytetu poznańskiego

Sprawa mjr. Kubali.

W związku z wiadomościami o umorzeniu sprawy przeciw mjr. Kubali sanacyjny „Il. K. C.” donosi co następuje:

„Upoważnieni jesteśmy do stwierdzenia, że śledztwo to toczy się w dalszym ciągu i w chwili obecnej nie jest ukończone. Zostało ono nawet do pewnego stopnia rozszerzone. W ciągu najbliższych czterech do pięciu dni należy się spodziewać decyzji właściwych władz sądowych, co do wniesienia aktu oskarżenia.”

DZIAŁ GOSPODARCZY

Zagadnienie ochrony lasów

Własność leśna w Polsce przechodzi obecnie okres bardzo ciężki. Niezależnie od ogólnego kryzysu przemysłowego, który rujnuje warsztaty odbiorców materiału drzewnego, bezmyślny dumping rosyjski oparty o niewolniczą pracę politycznych skazańców pogłębia kryzys coraz bardziej. Już nietylko czytamy o całkowitem opanowaniu rynku angielskiego przez drzewo sowieckie, lecz jednocześnie dowiadujemy się o wzroście jego wywozu na rynek niemiecki, belgijski czy francuski i wreszcie co pewien czas dyskutuje się w Polsce o możliwości tego importu. Rzecz prosta, że w świetle tych wydarzeń położenie własności leśnej jest ciężkie.

Wydawałoby się, że skoro w takich warunkach powstaje dyskusja na temat ochrony lasów i zamierzona jest nowela do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. 6. 1927 „o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności Państwa” — to dyskusja ta pójdzie po linii skorzystanie z ostatnich doświadczeń. Doświadczenia te uczą nas, że zgola nie jest racjonalnym, pod kątem widzenia gospodarczym, zmechanizować, usztywnić gospodarkę leśną w sposób nie liczący się z koniunkturą. Nie jest to zgola obojętne dla interesów gospodarczych kraju, bądź w węższym zakresie własności leśnej, czy ma ona wyrzucić równą ilość materiału drzewnych na rynek bez względu na popyt, czy też przy pewnej elastyczności systemu dostosowywać się do potrzeb rynku. Niestety, problem ten zgola nie jest osią dyskusji. Nie chodzi też wcale o sytuację leśnictwa. Prostu niezależnie od najbardziej palących problemów chwili bieżącej i niezależnie od jej nauk, rozważa się zagadnienia w tej atmosferze nieledwie abstrakcyjnej.

Nie znaczy to, byśmy ceważyli pracę włożoną w projekt noweli, ani też byśmy zalecali jedynie przystosowywanie się do potrzeb chwili. Z naszej strony uważamy, że „ochrona lasów” nie może być pojmwana jako spis policyjno-administracyjnych przepisów pod adresem własności leśnej. Jej celem musi być stworzenie pewnego dostatecznie giętkiego schematu pracy, który w granicach interesu ogólnego da możliwość osiągnięcia maksymalnych korzyści indywidualnych.

Tego w projekcie noweli nie widzimy. Dodatnią jej stroną jest zaprojektowanie spótek leśnych, przyczem spółki te mogą być przymusowe. W ten sposób przy rozdrobnieniu własności leśnej unika się niebezpieczeństwa dewastacji. Jednocześnie są wprowadzone przepisy utrudniające przenoszenie własności i dzierżawę, obostrzające przepisy o zalesieniu i przyspieszające termin ingerencji czynników administracyjnych, ograniczające prawo trzebieży bez uwzględnienia warunków specjalnych itp. Najcharakterystyczniejsze dla projektu jest niesłychane obostrzenie kar. Tak np. kara za podział swego lasu ma być 30 zł za ar i 6 tygodni aresztu, przyczem za rozpoczęcie bezprawnego podziału uważa się już pobranie zadatku od nabywcy bądź dzierżawcy.

Na umjeme strony projektu zwrócono uwagę na konferencji, która odbyła się dnia 28 października ub. r. w departamencie leśnictwa ministerstwa rolnictwa. Poza poruszeniem przez nas zagadnieniami podniesiono tam również sprawę przysięgłych gajowych, czasowego użytkowania lasu dla gospodarstw nieposiadających planów, korzystania z wyrotów i posuszu, wycinania chorych sztuk bez specjalnych planów i zezwoleń, przepisów o lasach ochronnych, wreszcie ewentualnego powołania do współpracy w sprawach ochronno-leśnych izb rolniczych.

Jak widzimy z tego wyliczenia, zakres dyskusji był bardzo szeroki, a poszczególne projekty rzeczywiście interesujące, tem też charakterystyczniejszą jest refleksja tych spraw wśród pewnych odłamów prasy. Tak np. „Piast Wielkopolski” podaje, że na konferencji ziemianie wypowiedzieli się za złagodzeniem ochrony. Wiadomość tę podał pod sensacyjnym tytułem „Lasy nikną”.

W rzeczywistości przedstawiciele związku właścicieli lasów uważali, że dostateczną granicą kary jest pozabawienie właściciela wszelkich korzyści

gospodarczych, które osiągnął wbrew ustawie. Rozszerzenie ingerencji administracyjnej do granic konfiskaty włącznie uważali za zbyt ciężkie stwarzanie środków represyjnych, mogące wywołać szereg szkodliwych nieporozumień. Wychodzili ze słusznego założenia, że ustawa o ochronie lasów nie może być specjalnym kodeksem karnym, lecz ustawą o pewnych określonych celach gospodarczych. Duch policyjny tak popularny w wielu dziedzinach obecnego życia państwowego nie może wszędzie się przekradać.

Odwrotną stroną medalu policyjne-

go pojmowania ustawy jest wniosek „Woli Ludu”, aby raczej obniżyć kary dla tych, „którzy idą do lasu po gałązki”. Na szczęście „Wola Ludu” nie precyzuje, czy gałązka ma być wyniesiona na ramieniu, czy wywieziona furmanką.

Ow dwugłos „Piasta” i „Woli Ludu” jest wymowny. Tendencja obostrzenia kar została pojęta jako potrzeba represyj w stosunku do „obszarników”. Innemi słowy, szerokie masy zrozumiały, że projekt ustawy jest aktem oskarżenia. Wątpimy, czy był to skutek zamierzony. T. R. G.

O zwiększenie spożycia cukru

Analogie polsko-gdańskie

Ważnym postulatem życia gospodarczego jest wzmoczenie w kraju spożycia cukru. Postulat ten nabiera szczególnego znaczenia wobec światowej nadprodukcji cukru, pociągającej za sobą ograniczenie eksportu naszego cukru. Nadto za zwiększeniem krajowej konsumpcji cukru przemawia ta okoliczność, że krajowe ceny cukru są znacznie wyższe od cen eksportowych.

Nie ulega wątpliwości fakt, że jedną z ważkich przeszkód w zrealizowaniu powyższego postulat jest gdański przemysł cukierniczy. Wolne m. Gdańsk pokrywa swoje zapotrzebowanie cukru własną produkcją. Produkcja ta przewyższa znacznie zapotrzebowanie a nadwyżkę cukru przetrzymuje się na wywóz. Gdańsk wywozi do Polski duże ilości cukru w stanie przetworzonym, w postaci wyrobów cukierniczych jak: czekolady, pierników, cukrów itp. oraz w postaci przetworów owocowych jak: marmolad, powideł, konfitur etc. Na skromnym terytorjum gdańskim mieszczącym w swoich granicach zaledwie 400 tysięcy ludności, znajduje się w stałym ruchu aż siedem większych wytwórni samych artykułów cukierniczych. Są to wszystkie wytwórnie typu zakładów fabrycznych. Lwią częścią swej produkcji gdański przemysł cukierniczy „uszcześliwia” właśnie Polskę, o czem tu każdy naocznie nieestety przekonany może, obserwując nasze sklepy i kioski...

Tytułem akcyzy od wywożonych do nas artykułów cukierniczych i owocowych przemysł gdański uiszcza minimalną opłatę 83,5 groszy od kg. zawartości cukru. Koszty te nie obciążają jednak przemysłu cukierniczego, gdyż władze gdańskie w docenianiu ważnej roli, jaką ta część produkcji spełnia dla ogólnego życia ekonomicznego, koszty te bonifikuja. Z tych samych powodów wytwory cukiernicze w obrębie w. m. Gdańska podciągnięte są pod artykuły powszedniego użytku, co uwalnia tenże przemysł od wyższego podatku obrotowego, pobieranego np. w Polsce, gdzie wytwory cukiernicze podciągnięto pod kategorię artykułów — zbytku. Poza to gdański przemysł cukierniczy korzysta z całego szeregu udogodnień kredytowych, zmierzających do ułatwienia mu współzawodnictwa w Polsce z polskim przemysłem cukierniczym, pozabawionym tej pomocy zarówno ze strony władz jak i odpowiednich czynników gospodarczych.

Gdański przemysł cukrowniczy

„Radjoetatyzm”

Na ostatnim posiedzeniu Zarządu Zrzeszenia Przedsiębiorstw Radjotechnicznych w Polsce została powzięta uchwała zwołania Ogólnokrajowego Zjazdu wszystkich przedsiębiorstw radjotechnicznych w Polsce. Termin zjazdu został określony na dzień 18-ty stycznia roku 1931-go. Zjazd powyższy ma na celu w pierwszym rzędzie ustosunkowanie się krajowego przemysłu i handlu radjowego do ujawnionych w tej branży prądów etatystycznych.

Podjęta przez Państwowe Zakłady Inżynierji (w porozumieniu ze Sp. Akc. Polskie Radjo) produkcja sprzętu radjofonicznego, a przede wszystkim radjoaparatury detektorowych i słuchawek, godzi w interesy prywatnego przemysłu radjowego, który w ciągu ostatnich lat paru zdołał osiągnąć wysoki stopień rozwoju i doskonałości.

Poza tem zamierzenia odpowiednich czynników scentralizowania sprzedaży fabrykatów wytwórni państwowych we własnych placówkach

znalazł się do pewnego stopnia w analogicznym położeniu, co nasz przemysł cukrowniczy. Jednakże tamtejsze sfery gospodarcze z władzami na czele, dążąc tak samo do zwiększenia spożycia cukru, nieomieszkały w tej propagandzie skorzystać z wydatnej realnej pomocy czynnika pośredniego między producentem a konsumentem cukru przemysłu przetwórczego. Tem się tłumaczy owa niezwykle duża ilość wytwórni cukierniczych w Gdańsku i forsowanie tego przemysłu. Poza wysokim zapotrzebowaniem cukru przemysł ten przetwarza niemiejsze ilości owoców, z czem znowu ściśle łączy się tak ważna sprawa sadownictwa. Wreszcie zapominać nie wolno, że przetwory cukiernicze przychodzą z Gdańska do nas w gotowych opakowaniach, kartonach, skrzyniach, puszkach blaszanych, nie wspominając o idących w setki tysięcy i miliony przeróżnych plakatach i drukach reklamowych, którego to ogromu pracy w ten sposób pozbawia się polskiego przedsiębiorcę i pracownika.

Z tych kilku wyżej przytoczonych szczegółów widzimy, jaką przemysł cukierniczy — u nas niestety b. często traktowany jak przystawione piąte koło u wozu — doniosłą odgrywa rolę w życiu gospodarczym i finansowym tam, gdzie doznaje należytego zrozumienia i poparcia. Dlatego też gdański przemysł cukierniczy, nastawiony głównie na wywóz do Polski, stanowi — jak wspomnieliśmy — silną zaporę, na której usunięciu nie wystarczy u nas rzucenie kilku gołosłownych hasel o korzyściach płynących z konsumpcji cukru.

Jeśli chodzi o polski przemysł cukierniczy, to niewątpliwie pod względem jakości swych produktów przewyższa on wyroby gdańskie i inne. Jednakże głównie wysokim poziomem jakości towarów można zjednać i utrzymać tylko klientelę zamożniejszą, podczas gdy tu chodzi o pozyskanie dla stałej konsumpcji wytworów cukierniczych szerokich mas ludności. Droga do tego celu i zarazem do przełamania zapory gdańskiej wiedzie więc przez uznanie wytworów cukierniczych za artykuł powszedniego użytku i w związku z tem zredukowanie nadmiernych obciążeń podatkowych, wysokiej opłaty akcyzy od cukru, ceny cukru na cele przetwórcze, ceny spirytusu do konserwowania owoców etc. Tylko to wpłynąć może na potaniecie wyrobów cukierniczych, co będzie jedyną rękojmnią zwiększenia krajowej konsumpcji cukru. B.

sprzedaży stawiają pod znakiem zapytania dalszą egzystencję prywatnego handlu radjowego.

Z uwagi na to, iż poczynania tego rodzaju łatwo mogą spowodować upadek całej branży radjowej w kraju i zburzyć tem samym ten dorobek gospodarczy, jaki z dużym nakładem pracy oraz kapitału został z mozołem osiągnięty przez prywatny przemysł i handel radjotechniczny, przeto koniecznym jest, by w obronie dalszej egzystencji paru tysięcy placówek radjowych jako też w imię dobrze pojętego interesu skarbu państwa rozległ się gromki głos protestu, który zdołałby zwrócić uwagę władz państwowych na ten nowy niebezpieczny eksperyment etatystyczny.

Zaznaczyć należy, iż Zrzeszenie Przedsiębiorstw Radjotechnicznych w Polsce w obronie zagrożonej całej branży radjowej wystosowało w swoim czasie odpowiedni memoriał do p. ministra przemysłu i handlu, jako ustawowego rzecznika interesów przemysłu i handlu krajowego, jednak jak dotychczas bez rezultatu.

KRONIKA GOSPODARCZA Z KRAJU

(k) Ulgi celne. W porozumieniu z ministrami przemysłu i handlu oraz rolnictwa wydał minister skarbu zarządzenie o stosowaniu ulg celnych wobec szeregu artykułów. Okres stosowania ulg rozciąga się na czas od 1 stycznia do 30 czerwca 1931. Ogółem rozporządzenie o ulgach obejmuje 31 pozycyji taryfy celnej, odnosząc się do maszyn i aparatów nie wyrabianych w kraju, a st. nowiających część składową nowo instalowanych urządzeń zakładów przemysłowych. Clo ulgowe wynosić ma w tych wypadkach 35 proc normalnej stawki celnej. Rozporządzenie o ulgach dotyczy dźwigów i elewatorów pływających, zbiorników pary i wody, walców utwardzanych, form stalowych, den wygiętych, żelaznych i stalowych, drutu stalowego, hartowanego i korytkowego, statków morskich z własnym popędem mechanicznym i pomocniczych oraz łodzi a także statków bez własnego popędu mechanicznego. Rozporządzenie dotyczy również kamieni półszlachetnych, przyborów i wyrobów chemicznych.

(k) Zbiory w Polsce w 1930 r. Główny Urząd Statystyczny podaje następujący trzeci szacunek zbiorów zboża w Polsce (w milionach q): pszenica 21,7, żyto 69,2, jęczmień 14,7, owies 23,6. W porównaniu z r. 1929 zebrano pszenicy więcej o 213 proc., żyta mniej o 1,3 proc., jęczmienia mniej o 11,4 proc., owsa mniej o 20,2 proc.

(k) T. A. Młyn Poznański. W dniu 23 bm. odbyło się walne zebranie akcjonariuszów Tow. Akc. Młyn Poznański. Sprawozdanie zarządu przedstawił dyr. Tad. Sternicki. Rok obrachunkowy 1929/30 był dla młynarstwa bardzo niekorzystny. Wysokie ceny eksportowe na zboże w Wielkopolsce uniemożliwiały sprzedaż produktów do innych dzielnic, wskutek czego obroty znacznie zmalały. Sprzedaże eksportowe, aczkolwiek Towarzystwo zdobyło zagranicą dobrą opinię dla swych fabrykatów, były także tylko male z powodu ograniczeń przy wydawaniu certyfikatów wywozowych przez ministerstwo. Ciężkie położenie gospodarcze spowodowało trudności płatnicze odbiorców i niedotrzymywanie przez tychże terminów płatności. Z drugiej strony wzrosły nieproporcjonalnie, mimo mniejszych obrotów, sumy zapłacone za podatki i świadczenia socjalne. Powyższe czynniki złożyły się na to, że po odpisaniu zł. 9.008.03 na amortyzację, Towarzystwo poniosło stratę w wysokości zł. 14.700,80. Co do nowego roku obrachunkowego nie można jeszcze nic pozytywnego powiedzieć. Wyraźnie się tylko nadzieje, że przez odpowiednie zarządzenia rządu polepszy się w najbliższym czasie położenie rolnictwa i uzdrowi się w ten sposób cała sytuacja gospodarcza. Stosownie do propozycji rady nadzorczej odpisano stratę z funduszu nadzwyczajnej rezerwy.

(k) Spadek ekspedycji rafinerji naftowych w kraju. W listopadzie r. b. ekspedycje krajowe rafinerji nafty spadły w porównaniu z listopadem 1929 r. dla różnych produktów od 8 do 20 proc. Szczególnie dobitnie zaznaczył się spadek ekspedycji benzyny, której spożycie w ciągu całego roku 1930 było dotąd wyższe niż w roku ub.

Z ZAGRANICZY

(z) Zniżka cen nawozów sztucznych we Włoszech. Od 1 stycznia pod wpływem ogólnej tendencji zniżkowej we Włoszech fabryki produkujące sztuczne nawozy postanowiły obniżyć ceny sprzedażne swych produktów. Zniżki wyniosą od 120 do 130 proc. na kwintalu, zależnie od gatunku nawozu. Jednocześnie federacja narodowa producentów rozpoczęła propagandę wśród rolników celem wzmocnienia konsumpcji nawozów sztucznych.

(z) Benzyna sowiecka dla Francji. W dniu 17 grudnia w Paryżu podpisana została nowa umowa pomiędzy Tow. produktów naftowych sowieckich i Tow. „Petrofina” w sprawie dostawy 300.000 ton rocznie benzyny sowieckiej do Francji. Nowa umowa zwiększa o 40 proc. zakupy benzyny przez „Petrofina” w stosunku do umowy poprzedniej. Poza tem między grupą francuską a sowiecką osiągnięte zostało porozumienie w sprawie dostawy do Francji poważnych ilości ropy i benzyny w ciągu lat następnych aż do 1938 r.

Z WYDAWNICTW

(w) „Kupiec — Świat Kupiecki”. W ostatnim numerze „Świata Kupieckiego” donoszono, że ukaże się on w nowej szacie. Istotnie tak będzie. W międzyczasie bowiem, bo dnia 24 grudnia 1930 r. podpisał zarząd Związku Tow. Kupieckich z wydawcą „Kupca”, p. Arturem Gustowskim umowę, mocą której pod tytułem: „Kupiec — Świat Kupiecki” (pismo złączone) — sfuzjonowały się oba wydawnictwa. Z dniem 1 stycznia 1931 r. oficjalnym organem Związku jest sfuzjonowane pismo „Kupiec — Świat Kupiecki”, które nadal będzie pionierem organizacyjnej pracy kupieckiej. W stosunku do członków Związku pozostawiono stan dotychczasowy. Każdy członek otrzymywać będzie regularnie obecnie tygodnik „Kupiec — Świat Kupiecki”.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Strzelcy się bawią...

Kule świszczą, krew się leje, wszystko idzie w drzazgi.

W październiku ub. r. odbyła się w Pałędzu w lokalu p. Teofila Gondy zabawa Strzelca z Dąbrowki. Zrazu bawiono się bez zarzutu, dopiero około godziny 22, gdy już temu i owemu poczęło w głowie szumieć, doszło do targu, a następnie do bezprzykładnej krwawej bóki. Walczący tak się rozgorączkowali, że w trakcie ogólnej bijatyki zdemolowali cały niemal lokal. W powietrzu gwizdały kule rewolwerowe, unosiły się łaski, połamane krzesła itp. Rozwydrzona banda nie szędziała nikogo, bijąc i tłukąc niemiłosiernie wszystko co wpadło jej w ręce. W ogólnej zawierce wyłamała nawet drzwi, przyczem w czasie popłochu bandyci skradli różne towary, wędliny, rowery oraz płaszcze i korzystając z zamieszania, wyskoczyli oknem, niknąc pod osłoną nocy.

Zawiadomiony posterunek wszczął energiczne poszukiwania. Zdołano wreszcie ująć których sprawców krwawej bóki, których osadzono w areszcie.

W sobotę wszyscy awanturnicy znaleźli się na ławie oskarżonych. Oto nazwiska „bohaterów” z Pałędzia: St. Rogala, J. Ratajczak, M. Wilczak, L. Lorek, M. Pielucha, F. Hera, J. Baer, W. Dorobek, J. Teissner i St. Kukurenda. Rozprawie przewodniczył dr. Japa — oskarżał prokurator Wall. Sąd wydał wyrok, mocą którego Rogal, Wilczek i Lorek zasądzeni zostali na 6 — wszyscy inni zaś na 4 miesiące więzienia. (z)

Pod znakiem „gwiazdki“

W Tow. Uczniów Handlowych — Stow. Młodz. Polskiej parafji św. Marcina.

Wzorowa organizacja Tow. Uczniów Handlowych w Poznaniu, skupiająca pod swym sztandarem przeszło 300 członków, obchodziła w niedzielę uroczystość tradycyjnego łamania opłatki, połączonej z herbatką. Piękna ta uroczystość zgromadziła w lokalu ogniska T. U. H. wielu członków, kuratorów, oraz zaproszonych gości. Po słowie wstępnym prezesa Krokowskiego i deklamacjach p. Kisiela oraz Romanka Rogozińskiego — przemówił do młodego pokolenia kupieckiego kurator p. Fr. Sparty, poczem przy odśpiewaniu kolend dziełono się wspólnie opłatkiem. W czasie herbatki koncertowali członkowie T. U. H. W roku bieżącym dyrektor mylnów Hermanmuelen p. Grandkowski przysłał mąkę, p. Schaefer właściciel firmy „The Gentleman“ złożył 100 zł, Bank Cukrownictwa 50 zł, firma „Wuka“ ciastka itd.

T. U. H. rozwija się znakomicie, liczni uczniowie garną się ochoczo do organizacji, gdzie nabywają wiedzę zawodową, uzupełniają swe wiadomości ogólne itd. Powstało też kilka sekcji, jak naukowa, sceniczna, muzyczna, sportowa i fachowa.

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, Poznań, św. Marcina, urządziło 4. bm. w sali szkoły gospodarczej przy ul. św. Marcina 69 pod protektoratem ks. prał. dr. Taczaka uroczysty wieczór kolendowy, który zaledwie zdołał pomieścić licznie przybyłych członków, ich rodziny oraz zaproszonych gości. Wchodzącego na salę ks. prałata w towarzystwie ks. Kaczorowskiego, powitano gromkimi okrzykami. Uroczystość utworzył patron stowarzyszenia ks. J. Kut, poczem przemówił ks. prał. Taczak, dzieląc się następnie opłatkiem. Mandoliniści „Lutni“ pod kierunkiem p. Rapiora odegrali udanie wiankę kolend, poczem deklamował p. C. Kurasz, śpiewał p. Dorozala i recytowali pp. Knapski oraz Kaczorowski. Uroczystość zakończono wspólnym śpiewem. (z)

Sprzeniewierzenie w gimnazjum

W gimn. im. św. Jana Kantego zginęło 12 tys. złotych.

W kasie gimnazjum pod wezwaniem św. Jana Kantego stwierdziła dyrekcja sprzeniewierzenie. Sekretarz biura gimnazjalnego p. Antoni Poland miał prawo zbierania opłat szkolnych i podczas jego nieobecności stwierdzono brak około 12 tys. zł. Poland wyjechał przed świętami Bożego Narodze-

nia do Katowic i dotychczas nie wrócił. Jest podejrzenie, że dopuścił się on sprzeniewierzenia. (k)

Samobójstwo

Śmierć pod kołami pociągu

Wczoraj pod wieczór w pobliżu dworca poznańskiego przejechany został przez pociąg 26-letni Edward Szymaniak z Junikowa. Śmierć nastąpiła na miejscu. Złotki przewieziono do kostnicy miejskiej. Prawdopodobnie Sz. popełnił samobójstwo.

Przy Szymaniaku znaleziono pocztówkę z napisem: „Poznań, poczekalnia 3 klasy, 4. 1. 1931. Ginę śmiercią samobójczą z powodu że nie mam pracy, a życie mi się sprzyrzyło. Edmund Szymaniak. (k)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 5 stycznia 1931.

Słońce: wschód 8,03; — zachód 15,52; — długość dnia 7 godz. 49 min.

Księżyc: wschód 16,38; — zachód 9,24; — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn. Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 3 st. Cels. Pochmurno. Wiatr zachodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 741 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 6 st. Cels., najniższa plus 3 st. C. Ilość opadu 5 mm.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: wczoraj plus 1,19 m; dziś plus 1,30 m. Kal. rz.-kat.: Telefon p. i m.; — jutro Trzech Króli. Kal. słow.: Włostibor; — jutro Bojomir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha, narożnik ul. Niegolewskich.

Wilda: Apteka „Fortuna“, ul. Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach pełnią służbę apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Za duszę śp. Marszałka Joffre'a** odbędzie się msza św. w dniu 8 bm. o godzinie 10 w kościele garnizonowym, o czem donosi członkom kolonii francuskiej oraz wszystkim przyjaciółom Francji Konsulat Francuski w Poznaniu.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Z Tow. Muzycznego Kolejarzy.** — Roczne walne zebranie odbędzie się dnia 7 bm. w kasynie Główn. Warsz. I. Kl., ul. Robocza 4. Początek zebrania o godz. 18. Na porządku obrad wybór zarządu, zmiana paragr. 13 Statutu Tow. Muz. Kolej. i paragr. 7 regulaminu Kasy Wzajemnej Pomocy i Pośmiertnej. Wstęp na zebranie za okazaniem legitymacji.

— **Z Sekcji Apologetycznej Sodalicji Pań Akademickich.** Zebranie odbędzie się w środę 7 bm. o godzinie 20 w lokalu Katolickiego Związku Polek, św. Marcina 68.

— **Z Stow. Oficerów przeniesionych w stan spoczynku (Oddział w Poznaniu).** Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek, dn. 8 bm. o godzinie 18,30 w kasynie oficerskim przy D. O. K. VII.

— **Kolo Przyjaciół Harcerstwa XVI. Pozn. Druż. im. Żółkiewskiego** przy gimn. im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu urządzi 9 bm. o godz. 5 po poł. w gmachu gimn. Marcinkowskiego, walne zebranie. — Wszystkich członków Kola Przyj. Har. jak i naszych sympatyków uprzejmie zaprasza i o liczny udział prosi Zarząd.

WYKŁADY

— **Wykład p. t. „Wrażenia kapelana okrętowego z podróży do Ameryki“** wygłosi ks. Michałowicz 6 bm. o godz. 17 w większej sali Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Wstęp wolny.

— **Dni przeciwgruźlicze.** W wtorek 6 bm. wygłosi p. dr. Zeyland o godz. 18 w Coll. Medicum (sala Śniadeckich) ulica Fredry, wykład na temat „Szczepienia przeciwgruźlicze“. Ze względu na temat i osobę referenta, którego prace naukowe o gruźlicy zostały wyróżnione przez akademię francuską w Paryżu, prosimy o jak najliczniejsze przybycie. — Wstęp bezpłatny.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Związek Cechowej Czeladzi Krawieckiej w Poznaniu** rozpoczyna kursy kroju męskiego i damskiego w czwartek, dnia 8 bm. o godz. 20 w szkole przy ul. Bergera 5 (dawniej Kluczowska). Kandydaci, chcący wziąć udział w jednym z powyższych kursów, mogą się jeszcze zgłaszać do dnia 7 bm. pod adresem: Fr. Majchurzak, Wierzbicice 43

WIECZORY, KONCERTY

— **Zw. Tow. Pom. Fryzjerskich** urządzi bal dnia 6 bm. o godz. 20 w salach p. Jarockiego przy ul. Maształarskiej 8 a.

— **Towarzystwo Krawców.** Obchód gwiazdkowy odbędzie się w święto Trzech Króli w lokalu p. Tomczyka, ul. Wronecka 13, o godz. 17.

— **Herbatka Sekcji Misyjnej przy Sodalicji Pań Miejskich** odbędzie się w środę 7 bm. o godz. 5 po poł. na salce Warszawianki przy Alejach Marcinkowskich. Na porządku obrad ważne sprawy sekcyjne. Uprasza się o liczny udział członków. Goście mile widziani.

— **Chór Męski „Arion“** urządzi w święto Trzech Króli, 6 bm., zabawę taneczną w Boulewardzie. pl. Nowomiejski. Podczas zabawy występ chóru pod dyrykcją p. Aleksandra Klichowskiego. Początek o godzinie 18.

— **Żeńskie Stow. „Strażnica“** urządzi 6 bm. o godz. 17 w sali parafjalnej wieczór wigilijny z bardzo urozmaiconym programem.

ŻYCIE SOKOLE

— **„Sokół“ Śródmieście.** Roczne walne zebranie gniazda odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 20 w salce przy ul. Św. Marcina 65. Na porządku obrad m. in. wręczenie dyplomów jubilatów, sprawozdanie zarządu, wybory zarządu oraz referat p. t. „Sokół a Hallerczyści“. Wygłosi go p. K. Oldziejewski, sekretarz gen. zarządu główn. Zw. Hallerczyków. Ze względu na referat zapraszamy miejscowych Hallerczyków.

— **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół“** Poznań 12 (Śródmieście) urządzi dnia 6 bm. o godz. 15 gwiazdkę dla młodzieży na boisku „Sokola“ przy drodze Dębińskiej. Na program składają się popisy gimnastyczne, deklamacje i śpiew. — Dnia 16 bm. o godzinie 19,15 w salce przy św. Marcinie 65 — walne zebranie gniazda.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **W Kolegjiacii Parnej** w święto Trzech Króli podczas mszy św. o godz. 12 odśpiewa chór męski „Arion“ pod dyrykcją p. Aleksandra Klichowskiego kilka kolend.

— **Z Sodalicji Panien Urzędniczek.** Nabożeństwo we wtorek 6 bm. o godz. 9 w kaplicy sodalicyjnej u Oo. Jezuitów. — Zebranie w niedzielę 11 bm. o godz. 17.

— **Wielkopolski Związek Myśliwych** ma zamiar stosownie do uchwały zarządu oraz zebrania delegatów powiatowych urządzić wiosną bież. roku (ewtl. w miesiącu lutym lub marcu) pokaz trofeów myśliwskich, zdobytych w latach 1929 i 1930. Ponieważ urządzenie pokazu zależy jest od dostatecznej ilości zgłoszeń, przeto Związek zapytuje na tej drodze zarówno PP. Członków, jak i Sympatyków (którzyby także mieli prawo wystawić), czy zamierzają brać udział w wyżej wym. pokazie. Pokaz odbyłby się na jednej z sal Bazaru i trwałby 3 do 5 dni. Jako nagrody są przewidziane listy pochwalne i ewtl. medale. Gwarantujemy w razie szkód lub też kradzieży przejałby W. Z. M. Zgłoszenia nadsyłać należy do dnia 15 bm. do sekretariatu, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 17, II.

— **Publiczna Szkoła Doksztalająca Zawodowa** w Poznaniu przy ul. Bergera nr. 5 (Wilda) przypomina wszystkim pp. pracodawcom, zatrudniającym uczniów elektrotechnicznych, iż nauka dla uczniów zawodu elektrotechnicznego rozpocznie się od lutego 1931 r. Nowo przyjętych uczniów należy zgłosić natychmiast w Sekretariacie szkoły, pokój 6 a, na szkolnym formularzu.

— **Sodalicyja Marjańska Uczniów przy gimn. mat.-przyrodn. im. Bergera** prosi b. sodalisów o adresy, celem wysłania zaproszeń na uroczystość 10-lecia sodalicyji. Adresy kierować należy na ręce sodalisa Kazimierza Kolińskiego, Poznań, ul. Jezuicka 6, najpóźniej do 18 bm. Również prosimy wszystkie bratnie sodalicyje o nadesłanie swych adresów.

— **Tow. Śpiewu „Halka“** Poznań-Jeżyce. Obchód 39 rocznicy założenia Towarzystwa we wtorek 6 bm. rozpocznie się nabożeństwem w kościele Najśw. Serca P. Jezusa o godz. 10. O godz. 11 zebranie uroczyste, wieczorem o godz. 19 w salach Ogrodu Zoologicznego zabawa karnawałowa.

— **Męski Chór Seraficki i Chór Miejszany przy kościele O. O. Franciszkanów** odśpiewają w wtorek 6 bm. podczas sumy o godz. 10,45 kolendy na 6 głosów z towarzyszeniem orkiestry i organów.

— **Tow. Przemysłowców św. Łazarz.** Gwiazdka dla wdów i dzieci po zmarłych członkach odbędzie się 6 bm. o godz. 16 w Domu św. Antoniego. O godzinie 17 wieczorek w lokalu p. Dusika.

PODZIĘKOWANIA

— **Firma „Brzeskiauto“** (ul. Dąbrowskiego) złożyła na gwiazdkę dla biednej działwy na nasze ręce zł 100, za co serdecznie na tem miejscu dziękujemy. Tow. Dobr. „Caritas“.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Obdarowanie ubogich parafji św. Marcjańskiej.** O swoich biednych dba parafja Świętomarcjańska przez cały rok z wielką troskliwością. Codziennie jest na

Przy otyłości, artretyzmie i chorobie cukrowej, naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa“ wzmacnia czynności żołądka i kiszek oraz ułatwia trawienie. nw 6857

ich usługach zasłużona siostra Henryka, pozatem nieustanną opieką otaczając ich konferencje św. Wincentego a Paulo. W tym roku konferencja męska obdarowała w salce wikaryjatu 46 rodzin oraz 91 dzieci żywnością, datkiem pieniężnym i praktycznym przedmiotami. Serdecznie przemówił do wszystkich ks. prałat dr. Taczak rozdając w obecności ks. Misiotki dzieciom przygotowane dla nich podarki. Ponadto konferencja męska zapoznała na gwiazdkę jeszcze 60 osób samotnych. (z)

— **Przebieg pogody w m. grudniu 1930 r.** podług obserwacji na stacjach Uniwersytetu Poznańskiego: W ubiegłym miesiącu grudniu panowała pogoda umiarkowana i sucha. Temperatura powietrza wahała się w Poznaniu od 7 stopni ciepła do 8 stopni mrozu. Średnio zaś wyniosła 0,4 stopnia Celsjusa niżej zera i okazała się tylko o 0,1 stopnia cieplejszą niż normalnie. Deszcze i śnieg padały skąpo i przyniosły ogółem w 10 dobach 17 milimetrów wody, czyli zaledwie 47 procentów normalnej ilości opadu w grudniu. — W obserwatorium meteorologicznym w Gołębiewie temperatura powietrza była niższa niż w śródmieściu średnio o 0,4 stopnia. Dób trwale mroźnych zanotowano 10 (norma 9), dób z mrozem zaś było 23 (norma 20). Powłoka śnieżna od 5 do 1 centymetra grubości leżała na polach przez 15 dni.

(—) Prof. W. Smorski.

— **Oddział Pływacki T. S. Unia** obchodził w niedzielę uroczystość łamania opłatki w salach p. Jarockiego. W szalenie wypełnionej sali zagnął uroczystość prezes p. Piotrowski, łamiąc się kolejno opłatkiem z wszystkim członkami. Po odśpiewaniu kilku kolend. bawiono się przy śpiewie i muzyce przez kilka godzin. (in)

— **Z targu.** Dnia 5 b. m. na placu Sapiieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,00—4,40 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,40 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,20—3,70 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,20 do 2,40 zł; słoniny wędzonej 3,00 do 3,20 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 2,00 do 3,20 zł; cielęciny 2,00—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalec 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 2,50 do 5,00 zł; 1 kg. tuczej gęsi 2,60 zł; parągolebi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg; bażant 4,50—5,50 zł; królik 3,00 do 4,00 zł; zając 6,00—7,00 złotych; indyk 7,00—10,00 zł; za ryby: 1 kg. karpi 4,40—4,80 zł; szczupaka 4,80—5,20 zł; karasia 5,20—5,80 zł; okonia 2,80—3,20 zł; karasia 2,80—4,00 zł; 1 kg. białych ryb 1,20—1,60 zł; 1 kg. węgorza 5,20 zł; sandacza (mrożonego) 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: główka kapusty białej i włoskiej 15—30 gr, modrej 40 gr; 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2,00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł; główka zielonej sałaty 20—30 gr. Za owoce: 1 kg. jabłek 1,20—2,40 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł; 1 kg orzechów włoskich 4,00 zł; laskowych 4,20—4,60 zł; 1 kg świeżych śliwki 0,80—1,20 zł. — Targ mało ożywiony. Mięso wieprzowe spadło nieco w cenie; poza tem ceny bez zmian. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

— **Rozbijanie szyb.** Przy Rynku Śródeckim 15 rozbito szybę wystawową w lokalu p. Koszyczarka. Jako sprawcę ujęto Michała Pawłowicza, zmieszkałego przy ul. Gnieźnińskiej 73. Również za rozbicie szyb w oknie wystawowym u mistrza piekarskiego Cyrklera pod nr. 6 na Chwaliszewie aresztowano Henryka Barczewskiego, bez stałego mieszkania. Barczewski tłumaczył się, że wybił szybę dlatego, ponieważ rodzice wymówili mu dom i również odmówiono mu przyjęcia w przytuloku dla bezdomnych; rozbił więc szybę, by dostać się do aresztu. — Na Chwaliszewie 49 nieznanymi osobnikami rozbili szybę alarmowa straży pożarnej. (z)

— **Pokłuto nożem** ubiegłej nocy na ul. Zwierzynieckiej zamieszkałego przy pl. Działowym 5 Józefa Adamskiego. Ofiarę nożowców przewieziono do lecznicy miejskiej. (z)

— **Kradzieże i włamania.** P. Dolacie Michałowi, zam. ul. Dąbrowskiego 64, skradziono z piwnicy na ul. Wodnej 11, wódek, win, likierów, papierosów rozmaitego gatunku za 750 zł. — Z składnicy cukierków Henkego Józefa, Za Bramką 13, skradziono kasetkę zawierającą 1000 zł, papiery wartościowe 3000 zł i czekolady za 15 zł. — Z mieszkania p. Szymczaka / Edwarda, ul. Czesława 19, skradziono futro męskie, gramofon walizkowy, większa ilość bielizny damskiej, zegarek biurkowy, skórzaną kurtkę męską, 2 pary trzewików i nesesor skórzany, razem wart. 2500 zł. — Do składu cygar p. Grajka, ul. Marsz. Focha 25, włamali się złodzieje i skradli 2600 papierosów i 136 paczek tytoniu. — Ze składu cukierków p. Barczewskiego Teodora, ul. Wierzbicic-

ce 18, skradziono większą ilość papierosów i cygar różnego gatunku, czekolady i konfitur, oraz znaczków na polską szkołę zagraniczną, razem wartości 1126 zł. — P. Pruszczyńskiemu Janowi, ul. Chwali szewo 70, skradziono na ul. Rzczypospolitej z kieszeni 260 zł. — P. Rynowieckiemu Andrzejowi, ul. Półwiejska 32, skradziono z mieszkania ubranie męskie, granatowy damski płaszcz, obszty skórkami, 2 torebki dmskie i pierścione. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— **Nadużycia finansowe w K. U. O.** Jak już donosiliśmy, w środę, dnia 31-go grudnia zapadł wyrok w sądzie okręgowym w sprawie głośnych nadużyć w Krajowej Ubezpieczalni Ogniowej. Główny oskarżony Józef Ujejski został zasądzony na 3 lata więzienia z policzeniem amnestji oraz na utratę praw obywatelskich przez przeciąg pięciu lat. Współoskarżeni Julian Tycko i Stefan Kostrzewa również zostali zasądzeni, przyczem pierwszy otrzymał karę jednego roku więzienia a drugi czterech miesięcy. Resztę oskarżonych sąd uwolnił od winy i kary. Najbardziej ważkim szczegółem oskarżenia był fakt, iż przy wydawaniu w Śmiglu „Wiadomości Urzędowych” oskarżeni dokonali nieuczciwych manipulacji, w rezultacie czego K. U. O. poniosło dość poważne straty materialne. Podawali oni mianowicie fikcyjny nakład wspomnianego pisma, likwidując koszty i honoraria. Stefan Kostrzewa sprzedał zaś 10 używanych maszyn do pisania, a uzyskane z tej sprzedaży pieniądze nie zaksięgował prawidłowo. Sąd przy wydawaniu wyroku oparł się wyłącznie na tych dwóch faktach, a reszty zarzutów nie wziął pod uwagę, albowiem nie można było ich poprzeć dowodami. (tr.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Włamanie.** Do znanej na gruncie gnieźnieńskim hurtowni wódczanej „Labor” przy ulicy Chrobrego 1 włamali się dotychczas nieznanymi sprawcy i skradli 2900 zł w gotówce. Dochodzenia w toku. (br)

— **Samobójstwo bezrobotnego.** W Kobylnicy (pow. poznański) powiesił się 34-letni Lucjan Niestjuk. Jak się okazało, Niestjuk przyjechał do Poznania w poszukiwaniu pracy. Został on tu okradziony z pieniędzy w sumie około 150 zł oraz walizy i ubrania. Przypuszczalnie wziął to sobie tak do serca, iż popełnił samobójstwo. (k)

— **Uległa zacczadzeniu podczas snu** z powodu nieszczelnie zamkniętego pieca 36-letnia służąca Katarzyna Lipiec, mieszkająca w Chybach (pow. poznański) u Fel. Pampery. Ofiarę wypadku przewieziono do Szpitala Przemienienia Pańskiego, gdzie Lipcówna zmarła. (k)

Zuchwały napad bandycki.

Nieznaní bandyci dokonali zuchwałego napadu na mieszkańca 73-letniego gospodarza Alberta Sellera w Pastwiskach pod Grudziądzem. Dostawszy się do wnętrza mieszkania, domagali się pod groźbą zamordowania gotówki, przechowywanej rzekomo w szafie. Gdy napadnięty oświadczył, że pieniędzy nie posiada, złościny skrupowali go oraz jego żonę, 70-letnią starszkę, sznurami, zakneblowali im usta i zamknęli w przyległym pokoju. Następnie rozbili szafy i biurka a zabierając znalezione gotówkę w sumie 500 zł oraz bieliznę i odzież wartości 1000 zł, odjechali furmanką, którą zajechali przed dom Sellera. Policja urządziła natychmiast obławę we wsi i okolicy i ustaliła dotychczas, że bandyci odjechali w kierunku Grudziądza. (ski)

Z WIELKOPOLSKI

— **Ostrów.** (Skradziony koń.) Cyganowi Zygmuntowi Dolinińskiemu odebrano konia. Jest to 5-letnia kasztanka z białą plamą na czole, wzrostu około 1,56 m. Koń znajduje się w Ostrowie, a wydział śledczy tamtejszej policji poszukuje prawowitego właściciela konia. (k.)

Ostroróg. (Z życia młodzieży.)

W ciągu ubiegłego miesiąca założono z inicjatywy ks. Leopolda Szwankowskiego w parafji ostrorogskiej osiem nowych Stowarzyszeń Młodzieży Męskiej i Młodych Polek po wioskach całej parafji. Centralą tych nowych organizacji będą Stow. Młodych Polek i Młodzieży Męskiej w Ostrorogu. Organizacja te zaczynają bardzo pięknie prosperować a miejscowe społeczeństwo odnosi się do nich z dużą życzliwością. Dnia 1 bm. odbyła się staraniem ks. Szwankowskiego podniosła uroczystość łamania opłatki wigilijnej. W uroczystości tej brały udział Stow. Młodych Polek i Młodzieży Męskiej z całej parafji w liczbie 250 osób. Na uroczystość przybyło i miejscowe obywatelstwo, jak również ks. dziekan dr. Sypniewski. Po odśpiewaniu kolend, przemówił do zgromadzonych ks. Szwankowski, a następnie młodzież popisywała się bardzo pięknymi występami scenicznymi. Na zakończenie odśpiewano kolendę „W złobie leży”.

— **Rawicz.** (Wspaniała uroczystość.) W 12 rocznicę Powstania Wielkopolskiego obchodziło tutejsze Pow. Koło Zw. Inwalidów 10-lecie swego istnienia oraz uroczystość poświęcenia sztandaru. Przedpołudniem udano się w pochodzie do kościoła na uroczyste nabożeństwo. Poświęcenia sztandaru dokonał ks. prob. Gumprecht, a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. prob. Dadaczynski. Po nabożeństwie udano się do Hotelu Centralnego, gdzie nastąpił akt wręczenia sztandaru.

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe
tygodnik 6-stronny
bezpłatny

zodatek dla naszych abonentów

Na wstępie przemówił długoletni prezes Koła p. kpt. rez. Furmanek. W imieniu chrześcijańskich przemówił p. pułk. Szczaniecki i wręczył sztandar reprezentantowi Zw. Inwalidów p. przeżojowi Stacheckiemu z Poznania. Następnie przemówienia gratulacyjne reprezentantów władz wbiśnie gwoździ i podpisanie aktu erekcyjnego. Wieczorem odbyła się w sali strzelnicy uroczysta wieczornica. P. przeżoj Stachecki wygłosił dłuższe przemówienie o znaczeniu Powstania Wielkopolskiego oraz o działalności Zw. Inwalidów Kółko amatorskie odegrało 5-aktową sztukę ludową „Walek koszyński”. Niedzielną uroczystość pozostanie na długo w pamięci patriotycznie usposobionego obywatelstwa powiatu rawickiego.

— **Nowemiasto.** (Gwiazdka.) Z powodu ciężkiego stanu finansowego postanowili kupcy nie dawać swej klienteli zwykłych podarków gwiazdkowych. W zamian za to złożyli dobrowolnie na ręce wybranego komitetu pewną ilość towarów jak cukier, kawa, mydło, pończochy, chusteczki i materiały na fartuchy, które-ś to artykułami odnośny komitet obdarował 50 ubogich osób z miasta i okolicy.

— (W 12 rocznicę powstania.) Z inicjatywy Tow. Powstańców i Wojaków obchodzone 12-lecie Powstania Wielkopolskiego bardzo uroczyste. W dniu 27-go grudnia odprawił ks. prob. Dybizański mszę św. za poległych, podczas której asystowało Tow. Powst. i Woj. z sztandarem. Wieczorem odbył się capstrzyk zręczonych towarzystw, któremu przygrywała kapela Towarzystw P. W. W niedzielę udano się na nabożeństwo, a następnie złożono wieniec na grobie 3 powstańców. Wieczorem odbyła się w sali p. Szymankiewicza akademja, na którą złożyły się śpiewy chórowe „Halki”, deklamacje, wykład kierownika szkoły o powstaniu, śpiew dzieci szkolnych, garść wspomnień p. St. Szymańskiego z pierwszych dni powstania oraz sztuka teatralna „Powstańcy Wielkopolscy”. Na zakończenie odśpiewano Rotę. (k)

Z POMORZA

— **Grudziądz.** (450-lecie cechu rzeźnickiego) Grudziądzki cech rzeźnicki obchodził ostatnio 450-lecie swego istnienia. Obchód rozpoczął się uroczystym nabożeństwem w kościele farnym, podczas którego ks. Mańkowski wygłosił piękne okolicznościowe kazanie. Po nabożeństwie członkowie cechu udali się w pochodzie do pomnika Nieznanego Żołnierza, gdzie złożono wieniec. Następnie odbył się w hotelu pod Złotym Lwem wspólny obiad, do którego zasiadło kilkaset osób. W tem sporo gości zamiejscowych. Gości powitał starszy cechu grudziądzkiego p. Zwoliński. Podczas biada wygłosili toasty naczelnik wydziału wojewódzkiego z Torunia, wiceprez. miasta, ks. Mańkowski i in. Z kolei mówił naczelnik Celichowski o znaczeniu cechów w przeszłości i przyszłości, poczem asesor Michałowski wygłosił dłuższy referat na temat historii cechu rzeźnickiego w Grudziądzu. Referat uzupełnił starszy cechu p. Zwoliński sprawozdaniem z ostatnich dziesięciu lat. Akademia zakończyła się trójciem przemówieniem prezesa Pom. Izby Rzem. p. Jakubowskiego, który wręczył cechowi oraz 42 mistrzom cechu dyplomy. Uroczystości zakończono zabawą z tańcami. (ski.)

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś 5 bm. operetka Kalmans „Fiolek z Montmartre” w wielu pomysłowych ewolucjach tanecznych układu p. Ciesielskiego i pod kierownictwem muzycznym p. Latoszewskiego. W partjach głównych pp. Tylewska, Grey, Bratkiewicz, Raczkowski, Sendecki. „Fiolek” w ubiegłym roku urządził światło kinkietów a już gra go kilkaset scen zagranicznych.

We wtorek 6 bm. po południu po znizowanych cenach „Księżniczka czardasza”. We wtorek opera Verdi’ego „Sila przeznaczona z pp. Bojar - Przemieniecka; dr. Roesslerówna, Karpackim, Urbanowiczem w partjach głównych. W środę „Fiolek z Montmartre”.

Na okres karnawałowy Teatr Wielki przygotowuje wielki wieczór baletowy, którego premierę wyznaczono na niedzielę. Cały zespół baletowy pod kierownictwem p. Ciesielskiego z pp. Jedynką i Martówną na czele, odtańczy dwaaktowy balet „Miljony Arlekina” (libretto Pettipa, muzyka Driga) oraz drugą „Rapsodję Liszta” w pomysłowym układzie baletmistrza Ciesielskiego. Piękne nowe dekoracje i efektowne kostjmy niewątpliwie przyczynią się do wyjątkowego powodzenia wieczoru baletowego.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś komedia Z. Przybylskiego „Włcek i Wacek”, która publiczność przyjmie owoacyjnie. W rolach głównych pp. Biesiadecki — Wacek, Godlewski — Włcek i dyr. Szczurkiewicz. Niezrównany Pan Klepacki. We wtorek i w środę wieczorem farsa francuska „Koralja i Spółka”, na której publiczność zaśmieje się do lez. W rolach głównych pp. Biesiadecki Komornicki, Piotrowski, Przysański, Sachnowska, Wierzejska, Zarębińska, Zasepianka i inni.

„We wtorek po południu odegrana będzie raz jeden śliczna bajka dla dzieci „Stas lotniczek”, która zyskała wyjątkowe powodzenie wśród dziatwy i młodzieży poznańskiej.

Dyrekcja Teatru Polskiego udziela daleko idących zniżek biletowych dla młodzieży szkolnej na przedstawienia arcydzieła literatury wszechświatowej p. t. „Otello”, oraz stylowej komedji Przybylskiego „Włcek i Wacek”. O nadsyłanie wcześniejszych zgłoszeń uprasza kancelarja Teatru Polskiego, celem uniknięcia nieporozumień.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś, w poniedziałek niezwykle ciekawa i interesująca premiera świetnej sztuki M. Lenara p. t. „Wszystko dla niej”. Żywiołowy humor i najprzedniejszy dowcip tej komedji wróża jej długotrwałe powodzenie. Obsadę stanowią pp. Czarnecka, Trojanowska, Piaskowska, Mazanek, Górowski, Gliński, Kaden, Fiszer, Rudnicki, Przebiński i inni. Reżyserja p. Bystrzyńskiego. Dekoracje p. Al. Kobrynia. Premiera wzbudziła zrozumiałe wielkie zainteresowanie.

Jutro o godz. 15 prześlizne widowisko L. Rydla p. t. „Betleem polskie”, którego dotychczasowe przedstawienia cieszą się ogromnem a zasłużonem powodzeniem, tak u dziatwy, jak i u dorosłej publiczności. Będzie to ostatnie przedstawienie tego pięknego widowiska.

Teatr „Rwja.” Niezrównany piosenkarz Karol Hanusz, przypominający tak żywo w swych subtelnych, a do możliwych granic opracowanych i wyczulowanych kreacjach słynnego paryskiego Maurice Chevaliera, pomimo wielkiego sukcesu, jaki odniósł w Poznaniu, jedynie do piątku pozostaje w naszym mieście. P. Hanusz wyjeżdża mianowicie na dłuższy pobyt w Paryżu, gdzie zakontraktowano go ponownie do dzieł dźwiękowych w języku polskim. Kto więc nie widział jeszcze świetnego tego artysty, ma tylko krótki czas okazję podziwiać go na scenie Teatru „Rwja”. Pozostała c. śc programu w wykonaniu całego zespołu stałego z pp. Szczawińskim, Celińską, Suchcickim, Talarico, Duranowską i Suchankówną na czele tworzy widowisko tak barwne, że rewje p. t. „W szale karnawału” uznać należy za najlepszy z dotychczasowych programów sympatycznego teatru przy ulicy M. Rocha. Prócz nich od dziś występować będą nowopozyskani pp. Fabian i Popielewska oraz świetna, jak zwykle p. L. Rygielowa w popisowych numerach tanecznych. Dyr. T. Wolowski zapowiada już nową rewję, która ma być czemś zupełnie niezwykłym w dziedzinie lekkiej muzy. Prace przygotowawcze już rozpoczęto, wolno więc uchylić rąbka tajemnicy, zapowiadając, że po bombonierach, piłkach krawatach i t. p. w rewji tej artyści rozdawać będą... samych siebie. Ze jednak teatr „Rwja” nigdy nie wznawia i nie powtarza swych programów, radzimy spieszyć z ujrzeniem bieżącej rewji, nim zobaczymy nową! Bilety są do nabycia w przedsprzedaży w składzie cygar p. Szrejbrowskiego przy Gwarnej. (zw 27 205)

Słynny pianista rosyjski ALEKSANDER BRAILOWSKI wystąpi w Poznaniu. Znany na cały świat słynny pianista Aleksander Brailowski, wystąpi po raz pierwszy w Poznaniu w poniedziałek dnia 12 stycznia wieczorem o godz. 8 w auli uni-

Przez szybkę Oszczędność
Czasy są dzisiaj ciężkie. Przyznaje to nawet taki optymista, jakim jest Januszek. Jęczą wielcy kapitaliści i pracująca inteligencja, ziemianie i ciężko pracujący, bezrobotni i kupcy.
— Trudno, moi złoci — rzekł do nas Januszek przed świętami — trzeba zacząć oszczędzać.
Kupił sobie bardzo ładną teczkę, t. zw. skoroszyt, złotego koloru (bo brunetom w złotym do twarzy) i wypisał na niej kaligraficznie „Oszczędności i redukcje wydatków”. Januszek widział taką teczkę u szefa banku, w którym za studenckich czasów pracował. Pojawienie się tej tečky na biurku szefa było zawsze groźnym prognostykiem dla wszystkich urzędników.
Pierwszą oszczędnością Januszka była redukcja prezentów gwiazdkowych. Włożył do tečky kartkę, na której spisany był budżet na podarunki dla wszystkich przyjaciół.
Obok swojego nazwiska figurowało słowo „wieczne pióro” i suma „65 zł.” Januszek przekreślił pierwsze i napisał „zapalniczka” przekreślił drugie i napisał 12 złotych. Zrobił w ten sposób odrazu podwójną oszczędność, bo nie zapłacił jeszcze 10-złotowego podatku od zapalniczek. Podobnym smiałom uległy i dalze pozycje.

wersyteckiej. Artysta przyjeżdża po raz pierwszy do Polski, a że należy do największych potentatów pianistycznych, zapowiedź jego występów wywołała w całej Polsce wielkie zainteresowanie.

Allg. Musikzeitung w Berlinie pisze o Brailowskim: To, cośmy mówili o grze Brailowskiego z okazji ostatniego jego występu, musimy dziś piwłórzyc w superlatywach. Wydarzenia koncertowe o tak wysokim artystycznym poziomie, należą do bardzo wielkich rzadkości Brailowskiego jest tak wszechstronnym pianistą, że trudno wiedzieć co wpiwter podziwiać: świetny rytm, który elektryzuje słuchacza, fenomenalna technika, cudowny ton, który w największym pianissimo jak i potężnym forte brzmi zawsze pełnią słodyczy a w końcu muzyczna inteligencja i młodzieńczy temperament. Takiego pianisty nie słyszeliśmy już dawno!

Artysta odegra brawurowy program, na którym znajdują się: Toccata i Fuga d-moll Bacha (Busoni), Sonata A-dur Scarlattiego, Sonata Op. 27 Nr. 2 Beethovena, Fantazja Wschodnia Baklajeffa, utwory Chopina, Debussyego, Skrjabinia i innych.

Sprzedaj biletów w składzie cygar A. Szrejbrowskiego ul. Gwarna. (zw 27 175)

KURSY RYTMIKI I PLASTYKI WALENTYNY WIECHOWICZOWEJ
Od stycznia nowe komplety rytmiki i plastyki dla dorosłych. Wpisy i informacje od 4 do 5 we wtorki, czwartki i soboty w Studium Wychowania Fizycznego, park Wilsona. (zw 27 177)

Teatr Wielki
DZIŚ — „Fiolek z Montmartre”.
Wtorek, 6. 1. popoł. „Księżniczka Czardasza”. (Ceny znizone).
Wtorek, 6. 1. wiecz. „Sila przeznaczona”.
Środa, 7. 1. „Fiolek z Montmartre”.
Czwartek, 8. 1. „Fiolek z Montmartre”.
Piątek, 9. 1. „Tosca”.
Sobota, 10. 1. „Fiolek z Montmartre”.
Niedziela, 11. 1. popoł. „Zamarte oczy”. (Ceny znizone).
Niedziela, 11. 1. wiecz. wieczór baletowy „Miljony Arlekina” i „Rapsodja Liszta” (premiera).
Poniedziałek, 12. 1. „Fiolek z Montmartre”.
Początek o godzinie 8 wieczorem
Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par” ul. 27 Grudnia 19 od 4 do 10 do 17 W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski
DZIŚ — „Włcek i Wacek”.
Wtorek 6. 1. o godz. 15 „Stas lotniczek” (ceny znizone).
Wtorek 6. 1. wiecz. „Koralja i S-ka”.
Środa, 7. 1. „Koralja i S-ka”.
Czwartek, 8. 1. „Koralja i S-ka”.
Piątek, 9. 1. „Otello”.
Sobota, 10. 1. „Koralja i S-ka”.
Niedziela, 11. 1. o godz. 15 „Włcek i Wacek” (ceny znizone).
Niedziela, 11. 1. wiecz. „Koralja i S-ka”.
Poniedziałek, 12. 1. „Otello”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej nabyć można w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy
DZIŚ — „Wszystko dla niej”. Premiera.
Wtorek, 6. 1. o godz. 3 po poł. „Betleem polskie”.
Wtorek, 6. 1. wieczorem „Wszystko dla niej”.
Środa, 7. 1. „Wszystko dla niej”.
Czwartek, 8. 1. „Wszystko dla niej”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarewskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Rewja
DZIŚ — „W szale karnawału”.

Na podarkach gwiazdkowych zaoszczędziłem sto dwadzieścia złotych — chwali się Januszek. — Na powinszowaniach, których nie wysłałem — szesnaście złotych. Teraz przestanę jeszcze chodzić do kawiarni na kawę i za rok wybuduję sobie willę na Solaczu.
Byliśmy zbudowani praktycznością Januszka. Bo i naprawdę — ile człowiek może zaoszczędzić kosztem drobnych wyrzeczeń, drobnych poświęceń na rzecz swoich bliźnich: jadąc co drugi dzień obiady u znajomych, nie nosić przy sobie zapalek, nie częstować nikogo papierosami, przypominać sobie w kawiarni, że drobne zostawiłem w domu, pijąc herbatę bez cukru, kiedy przyjaciele przyjdą do nas z wizytą itd. itd.
Ale... w środę był Sylwester. Raz na rok przy Nowym Roku można sobie pozwolić na skromną kolacyjkę w restauracji.
Była więc skromna kolacja... no i był Sylwester, był też Feluś, była Śliwowica, był jeszcze jakiś pan i jeszcze raz szampan, był Januszek, wogóle było dużo osób. a na końcu był rachunek.
W piątek poszliśmy do kasy z prośbą o zaliczkę z powodu... Sylwester.
— Ale od Nowego Roku zaczynamy naprawdę oszczędzać: mniej papierosów, żadnych kaw, obiady... no i wogóle.
X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

„WESELE NA KUJAWACH”.

Z Włocławka piszą nam:

Kujawski Teatr Regionalny pod artystycznym kierownictwem prof. Tadeusza Kurpińskiego przystąpił do wystawienia sztuki regionalnej pt. „Wesele na Kujawach”. Na premierę rozesłała dyrekcja napisane w gwarze i ozdobione barwną winiętą „Zaprosiny druhów na wesele”. Wesele to „sprawione bydzie we Trzy Króle w tyjtrze Oaza o godzinie ósmy wieczorem”, a „lo dziecioków i lo tych co rychło spać chodzą, weselisko sprawiune bydzie o czwarty godzinie”. Do tłumnego przybycia na przedstawienie zachęcają družbowie w te słowa:

Na Kujawach powiadajum,
Co tam duży posog dajum,
Styry syry, zbon maślónki,
Cołki posog kujawiułki.
Na Kujawach pszyne kluski,
Dwie pierzyny, trzy poduszki.
A u szewca wszystko bydło
Dwa kopyta, trzecie szydło.
Z tamty struny Radziejewic.
Chto nie robi tyn nimo nic.
A chto robi dorobi sie,
Mo piniuzki, ożyni sie.

A na zakończenie družbowie tak-oracje
swoją zamykają:

A my sie tyż doproszuma Państwo na coś
wincy,
Na kunew wina o sidmiu łobrynczy,
Na sundek wódeczki,
Na piwa dwie beczki
I na dzień i na dwa dni
To wesele bydzie ładnij —
A na trzeci to każdy sobie do dumu poleci.

Tak tam bydzim weseli,
Jak sum w niebie janieli,
Jak janielskie w niebie koło.
Tak zasiundziem weselo,
Bydzim jedli i pili
I Boga chwolili.

Przeproszuma jezeli sie Państwu nie tudalo
Czy w mowie czy w slowie,
Dom sie teguj nie uczyli w szkole,
Jeno przy cepach w stodole,
Boć to naszo szkoła,
Cepy i stodoła.

„Wesele Kujawskie” pomnoży barwnie
szereg innych weseł ludowych, które za-
częły się od słynnego „kurpiowskiego”,
a poszły dalej góralskiem, wileńskim,
sandomierskiem, śląskiem i teraz podobno
przygotowywanem łowickim. Wciągnięcie
naszych obrzędów ludowych na teatr, jest
niemałym dorobkiem ruchu regionalistycz-
nego. (wt)

NAUKA

Kurloza ze świata prawniczego. W „Głosie Sądownictwa” (nr. 9) p. Zygmunt Zaleski zajmuje się dyskusją w sprawie dziwnych stosunków w sądownictwie b. zab. rosyjskiego. Dowiadujemy się tam m. in. że początkowe uposażenia sędzię wynosi 371,52 zł, gdy tymczasem przeciętny czysty dochód komornika w okręgu miejskim b. zab. rosyjskiego (u nas jest inaczej) wynosi 3—5 000 zł, pisarza hipotecznego 20—30 000 zł, przyczem trzeba zauważyć, że ani komornik, ani pisarz hipoteczny nie potrzebują wyższego wykształcenia prawniczego. Czy warto w takim razie kształcić się? (adr)

LITERATURA

Prototyp Sewera Zareby. Ostatnia „Te-cza” zamieszcza artykuł dr. Przemysława Maczewskiego pt. „Rcdowód romansu Sewera Zareby”. Jest to interesująca wy-cieczka do źródeł twórczości Reymonta, a mianowicie jego trylogii historycznej pt. „Rok 1794”. Jak wiadomo, Reymont oparł się na niezwykle pracowitych i drobiaz-gowych studiach historyczno-obyczajowych, które pozwoliły mu wskrzesić w po-wieści opisywaną epokę. Wśród pamiętni-ków, które są najlepszym źródłem zapo-znawania się z epoką, do najciekawszych z tego czasu należą pamiętniki Duklana O-chockiego. Autor ich stał się prototypem dla czolowego bohatera trylogii Sewera Zareby. Dr. Maczewski, popierając swe wy-wody zeznaniem samego Reymonta, wy-kazuje wielki wpływ „Pamiętników” na „Rok 1794” zarówno w postaciach ich bo-haterów, jak w poszczególnych fragmen-tach. (tk)

OCHRONA ZABYTKÓW

Nowe odkrycia archeologiczne w Rzy-mie. W drugiej połowie listopada dokonano w pobliżu Kapitolu nowych odkryć w ciągu robót nad odkopaniem dawnych fo-rów cesarskich i placów targowych z czasów Trajana. Wyłonili się nowe arkady, absydy, a nawet ulicę. Odkopano szereg kupieckich składów, doskonale zachowa-nych, z których każdy u wejścia posiadał mały mur w kształcie balkonu. Poza tem odsłoniła się ulica brukowana prowadząca dokoła forum Trajana oraz dawne wej-ście na forum Augusta, a wreszcie uliczka łącząca tzw. salita del Grillo z Ma-gnanapoli. (P)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Z czeskiej grafiki. Ostatni zeszyt „Il-lustracji Polskiej” przynosi szkic pióra J. Z. Svobody o wybitnym artyście malarzu i grafiku czechosłowackim, prof. T. F. Si-monie. Artysta ten uprawia grafikę kolo-rową a najciekawsze jego prace przedsta-wiają Pragę. Simon napisał również szereg publikacji z dziedziny grafiki: „Pod-ręcznik artysty grafika”, oraz „Drzeworyt”. Ciekawy feljeton ilustruje portret artysty oraz zdjęcie dwu jego miedziorytów: Jar-mark w Zwoleniu” i „Hradczyn”. (tk)

VARIA

Kształtowanie życia. Naszemu piśmien-ictwu, traktującemu wiedzę o praktycz-nym życiu, przybyła pozytywca książecz-ka. Autor znany już z poprzedniej pra-cy pt. „Na drogę akademickiego życia”, przeznaczona jest dla szerokiej sfer pracującej inteligencji i przynosi w interesującej a popularnej formie rady i uwagi z dziedziny praktycznego życia, rozważania zagad-nień, dla których, nawet w dobie przysło-wiowej gorączkowości życia, każdy po-winien znaleźć chwilę czasu. Mówi się w niej o wyborze zawodu, o samokształce-niu, o czytaniu pożytecznym i rozrywkowym, o pracy umysłowej, o odpoczynku, o spor-tie i wychowaniu fizycznym, o kwestii spo-łecznej, radości życia, służbie Ojczyźnie i uczciwości w życiu. Ogólny tenor książki możnaby ująć w cytowane w niej zdanie Carnegiego: „Moje miejsce jest na szczy-cie”. „Wszechstronny rozwój zdolności cia-la i ducha oraz rozumna specjalizacja ma być naszym celem — powiada autor. — Pięknem jest bowiem stałe dążenie do doskonałości”. Książka ta podsuwa rozum-ne rady i zmusza do ich przetrawienia, a to już jest dużą zasługą. Jeśli dojdzie do rak szerokiej rzeszy pracującej inteligencji, to cel jej będzie spełniony. Tego jej trze-ba życzyć. W ładną szatę zewnętrzną wy-posażyła „książkę księgarnia wydawnicza św. Wojciecha. (tk)

WŁOSKI INSTYTUT KULTURY POLSKIEJ

Istnieje on, jak niejednokrotnie do-nosiliśmy, w Turynie, przy tamtejszym uniwersytecie, nosi nazwę „Imienia A. Begeya”, tyle zasłużonego przyjaciela Polski, a właśnie zakończył pierwszy okres swego istnienia, obejmujący czas od stycznia do września 1930 ro-ku.

W tym okresie — jak ze sprawo-zdania wynika — działał już niemało. Zorganizował 5 odczytów, z czego dwa w Turynie (prezesa prof. A. Farinelli i prof. Mavera o J. Kochanowskim) resztę odczytów o Tatrach i Parku Nar-rodowym wygłosił student uniw. tu-ryńskiego A. Bersano-Begey w Ver-celli, Casale i Nowarze w maju b. r. Biblioteka instytutu umieszczona w osobnych szafach w bibl. uniwersytec-kiej liczy obecnie przeszło 500 tomów pochodzących w części z „darów, w czę-ści z zakupów. Kursy języka prowa-dziła w uniwersytecie p. Z. Kozaryno-wa-Gawrońska; ukończyło je 11 osób. Z ramienia i tytułu i przy jego po-parciu ukazało się w tym czasie część publikacji mniejszych a między niemi rozprawa p. G. Agosti o „Radach Kal-limachowych” wydana przez instytut prawniczy uniwersytetu. W zeszycie Riv. di letteratura slave poświęconym J. Kochanowskiemu członkowie insty-tutu wzięli udział (szkice p. Agosti i p. Bersano).

Pozatem z końcem kwietnia ogłosił zarząd konkurs na trzy nagrody po 1.000 lir za prace z zakresu kultury polskiej ze szczególnem uwzględnie-niem stosunków włosko-polskich. W konkursie, który zostanie rozstrzygnięty w czerwcu 1931, mogą wziąć udział studenci lub absolwenci wyższych szkół włoskich. Sprawozdanie kasowe wykazuje 34.326 lir dochodów (w tem około 17 000 darów), a około 5.000 roz-chodów. Kapitał żelazny instytutu tworzy depozyt w papierach wartościow-ych na sumę 30.000 lir. Z tych su-chych dat wynika, że jest to instytu-cja żywotna, oparta na solidnych pod-stawach i zapobiegliwa. Zawdzięcza należy ten stan przede wszystkim gorliwości zarządu a następnie sym-patjom i zaufaniu, które instytut zdo-lał sobie w krótkim czasie zdobyć. Program prac na najbliższy okres 1930/31 przewiduje systematyczne roz-szerzenie i pogłębienie działalności te-go ważnego dla nas ogniska. (P)

„PARTYJNICTWO“ PRZED TRZEMA WIEKAMI

Animozje, ambicje i i interesy — Po ucieczce Walezego — Czterej kandydaci na tron polski — „Czarni”, czyli blok Zamojskiego — Z Woli do Byczyny — Jeszcze jedna partja i jej koniec — Znow przegrupowanie stronnictw — Układ reasekuracyjny — Zamojski w opozycji — Udaremniona reforma — Aż do rokосу.

Ex privatis publica constant — ta siedmnaściecna maksyma szla-checka, niestety i dziś jeszcze w Pol-sce aktualna, jest najtrafniejszem syn-tetycznym ujęciem obyczajów poli-tycznych w ostatnich wiekach Polski przedrozbiorowej, w okresie rzeszypo-spolitej szlacheckiej. Żywy udział „na-rodu szlacheckiego” w życiu politycz-nem, burzliwość tego życia, powstanie nowych stronnictw, ba nawet zmiany orientacyj w polityce zagranicznej, w przeważnej większości, po bliższem przyjrzeniu za istotną przyczynę mia-ły nietyłe dobro publiczne lub różnice programowe, ile osobiste animozje ro-dów czy wybitnych osobistości, ura-żone ambicje lub nawet interesy ma-terjalne.

Doskonałem, wnikliwym przedsta-wieniem jednego z gorętszych momen-tów walk politycznych w Polsce jest praca dr. Kazimierza Lepszego p. t. Walka stronnictw w pierwszych la-tach panowania Zygmunta III^(*). Au-tor wybrał okres stosunkowo mało o-pracowany a interesujący bardzo.

Bezpośrednią przyczyną rozpętania się ówczesnej walki była oczywiście elekcja (jak wymowne ostrzeżenie hi-storji przed wprowadzeniem wyborów prezydenta przez cały naród!). Po u-cieczce Walezego w r. 1587, Anna Jagiellonka, wdowa po Batorym, agitowała za swoim siostrzeńcem, królewiczem szwedzkim Zygmuntem Wazą. Zamojski chciał wprowadzić na tron polski kardynała Andrzeja Batorego, duże stronnictwo żądało Piasta, a ród Zborowskich, zażartych nieprzyjaciół Zamojskiego, którego wpływowi przypisywali ścięcie Samuela Zborowskiego za króla Stefana, znając nieprzejedna-ne antyaustriackie stanowisko kanclerza popierał kandydaturę arcyksięcia Maksymiljana mając nadzieję przy pomocy króla-Austrjaka zgnać Zamojskiego. Zasobna Litwa chętnie-by widziała królem wielkiego księcia moskiewskiego Fiedora.

Wkrótce okazała się nieaktualną kandydatura niepopularnego w Pol-sce kardynała Batorego, nie było też odpowiedniego „Piasta”, mimo to Za-mojski, śledząc wzrost wpływów au-strjackskich i moskiewskich, ze wzglę-dów taktycznych deklarował się za Piastem, nie chcąc przedwcześnie rzu-cać na szalę swego hądź co bądź decy-dującego głosu. Dopiero w pierwszych dniach sierpnia 1587, już w czasie sej-mu elekcyjnego przyłączył się do stronnictwa królowej, tworząc blok „Czarnych”, złożony z „kancellaria-nów” „piastów” i zwolenników Anny Jagiellonki, a popierający królewicza Zygmunta. Silna to była frakcja, niemniej liczyć się musiała z popiera-nem przez papieża stronnictwem Maksymiljana, Zamojski odstąpił je rzeczną taktyką, udając, że wysuwa innego Austrjaka, arcyksięcia Erne-sta. Korzystając z dogodnej sytuacji, w obawie zupełnego rozjechania się do domów znuzonej długotrwałej obradami szlachty, przeprowadzili „Czarni” elekcję Zygmunta, nie cze-kając na Litwinów, co nawiasem mó-wiąc, przysporzyło potem wiele trud-ności. W parę dni później nieprzejed-nani Zborowscy na kontrołce obrali królem Maksymiljana.

W obliczu niezgodnej elekcji wy-rastało nowe stronnictwo: neutralści, zasileni znacznie zwolennikami Mo-skala, skupiający się głównie na Ru-si, którzy wnieśli nawet protest prze-ciw obu elekcjom. Stronnictwo choć dosyć liczne, znikło jednak w ogniu walki „maksymiljanistów”^(**) ze stron-nictwem szwedzkim. Na placu boju zostały te dwa stronnictwa i jasnym było, że to zdobędzie tron, którego kandydat prędzej przybędzie. Swoje ostateczne zwycięstwo zawdzięczał Zygmunt III. poparciem i mądrej tak-tyce Zamojskiego, który zorganizował zjazd szlachty w Wislicy, gdzie po-

twierdzono elekcję Zygmunta — oraz obronę Krakowa przed zagrożającym mu Maksymiljanem.

W chwili gdy Zygmunt w triumfie wjechał do Krakowa i gdy tam zaczął się zbierać sejm koronacyjny, zaryso-wało się już niespodziewane zgoda przegrupowanie stronnictw. Działo się to na tle wzrastającego wciąż anta-gonizmu między Zamojskim, a mar-szałkiem koronnym Wielkopolaninem Opalińskim. Ten, chociaż powinowaty Zborowskich przez Jana Zborowskie-go, kasztelana gnieźnieńskiego, zna-lazł się w obozie Zamojskiego, gdyż śmiertelny wróg jego, wojewoda po-znański Stanisław Górka, był jednym z najgorliwszych „maksymiljanistów Zawarł jednak Opaliński tajny układ z Janem Zborowskim, zobowiązujący ich wzajemnie do pojednania z no-wym królem Opalińskiego w razie zwycięstwa Zygmunta. To ostatnie go-dziło wprost we wpływy kanclerza, skłóconego na śmierć ze Zborowski-mi.

Wykonując ten ukad, a i osobiście niechętny dyktatorskiemu prawie zna-czeniu Zamojskiego, Opaliński przy przeprowadzaniu króla z Malborka do Krakowa „przestrzegali” go przed nie-bezpieczną dla panującego nadmierną potęgą hetmana, a to właśnie wtedy, gdy Zamojski z narażeniem życia bro-nił Krakowa przed Maksymiljanem! Ostrzeżenia padły na grunt podatny i wyraziły się narazie po koronacji w obsadzaniu urzędów ludźmi niechętnymi Zamojskiemu. Powoli, z podpory tronu, czem był za Batorego, schodził Zamojski do roli przywódcy opozycji, a dokoła marszałka Opalińskiego gru-puje się stronnictwo dworskie.

Szybkiemu wyklarowaniu się ta-kiego stanu rzeczy stały na przeszkodzie świetne sukcesy Zamojskiego w ostatecznem pobiciu Maksymiljana pod Byczyną i wzięcie do niewoli arcyksięcia i jego najpoważniejszych zwolenników. Znow trzymał w szachu Zamojski zarówno króla przerażonego plotkami, że kanclerz konszachtuje z więzionym w prywatnym jego zamku arcyksięciem, jak Opalińskiego, które-mu na złość zwolnił z więzienia Górkę. Jeszcze na t. zw. sejmie pacyfika-cyjnym po koronacji, w r. 1589, był Zamojski tak potężną osobistością, że król choć niechętny, ofiarował mu kasztelanję krakowską. Dopiero na sejmie grudniowym w r. 1590 prze-szedł do jawnej opozycji.

Wielką to było szkoda dla Rzeczy-pospolitej, Zamojski, choć „imperjali-sta na wschód”, spozierający pożądl-iwym okiem na Moskwę, rozumiał ważność morza dla Polski, co między innemi skłoniło go do popierania na tron polski królewicza państwa mor-skiego. Przedewszystkiem zaś bał się wszystkiego co niemieckie i odżegny-wał od bliższych związków z Austrją, które później — dzięki austrofilskiej polityce Zygmunta III. — sprowadzi-ły na Polskę nawałę turecką. I w sto-sunkach wewnętrznych kłęską Rzeczypospolitej był upadek znaczenia Zamojskiego, co już na sejmie pacyf-ikacyjnym spowodowało fiasco wnie-sionej przez kanclerza mądrej reformy elekcji. Projekt tej reformy (przedsta-wiony wyczerpująco przez dr. Lepsze-go, na podstawie gruntownego pre-studjowania wszystkich istniejących odpisów) przełamywał zębna jedno-myślność i łączył zasadę „virtim” z koncepcją obierania króla przez re-prezentantów narodu. Świadczył on o niezwyklej dojrzałości politycznej kanclerza, który umiał odrzucić dok-trynę ultrawolnej elekcji, wyznawaną w początkach swej kariery politycznej.

Stronnictwo opozycyjne stworzone teraz przez mądrego kanclerza i jego najbliższego współpracownika Miko-laja Zebrzydowskiego, zamiast wyzyskać cenne swe sily, skończył — co-prawda po śmierci Zamojskiego — na rokосу... Taki już los młodej psychi-ki polskiej o wielkich silych wital-nych, rządzonych uczuciowością. Świadomość tego, wskazująca ko-nieczność opanowania i rozważli, po-trzebną jest narodowi polskiemu — i to jest najważniejsza nauka jaką mu daje „magistra vitae” historia.

Dr. Marja Wojciechowska
Poznań

^(*) Prace Krakowskiego Oddziału Pol-skiego Towarzystwa Historycznego nr. 5 wydano z zasiłku ministerstwa W. R. i O. P. Kraków 1929. Skład główny w księgarni Gebethnera i Wolffa, str. 228.

^(**) Odgłosy tej walki w Poznaniu, wska-zujące, że „pospólstwo” poznańskie w prze-ciwnieństwie do wysokich sfer ówczesnej Wielkopolski było po stronie antagonistów Maksymiljana, omawiałam niegdys w Dzia-łie Kultury i Sztuki w feljtonie „Maksymi-ljanisci na moście wodnym” 12 XII 1928.

Echa samobójstwa inż. Bogdanowa

Śmierć powodem wielkiego rozgłosu i smutnej sławy

W połowie października ub. roku popełnił samobójstwo na cmentarzu garnizonowym w Poznaniu mężczyzna, którego rozpoznano jako Grzegorza Bogdanowa z Poznania (Małeckiego 11) z zawodu rzekomo inżyniera. Zwłoki denata osunęły się po parkanie, kapeluszczyzna usunęła się na czoło, w pobliżu leżał rewolwer narzędzie samobójstwa. W kieszeni palta znaleziono skrwawioną chustkę do nosa, którą samobójca ocierał się z krwi. Samobójstwo człowieka bardzo ustosunkowanego, uchodzącego przytem za bardzo majątnego, wzbudzało więcej, niż zwykłą sensację, tembardziej, że uchodził on mniej lub więcej słusznie za aferzystę, znanego z różnych interesów, a także i licznych procesów sądowych i dużych długów. Rodzina wysuwała możliwość morderstwa czy zabójstwa. Sprawa się komplikowała. Okazało się jednak, że było to typowe samobójstwo. Bogdanow, przysiadłszy na parkanie cmentarza, strzelił sobie w usta. Kula przeszła przez język, uszkodziła kręgosłup i, odbiwszy się, utkwiła w mózgu. Niezwykły rekonesans kuli wielkokalibrowego rewolweru, był śmiertelny.

Samobójstwo było niewątpliwie, tembardziej zagadkowe stały się jego motywy. Gubiono się w domysłach, zwłaszcza, że sprawa samobójstwa inż. Bogdanowa nabrała wielkiego rozgłosu. W prasie były wzmianki i sprostowania spowodowane przez rodzinę. Nie wyświetliło to jednak tajemniczej sprawy conajmniej tak bardzo, jak tajemnicze były interesy Bogdanowa. Zdawało się jednak, że na wszystkim porośnie trawa i pokryje całe zajście mchem niepamięci i zapomnienia. Jakkolwiek jest to zwykły skutek śmierci, to w pewnych wypadkach bywa inaczej i śmierć dopiero jest powodem sławy, choćby smutnej i niezamierzonej.

Lamanie nieufności

Interesujące są niewątpliwie szczegóły biograficzne, kim był Grzegorz Bogdanow, skąd się wziął na poznańskim bruku, jak uzyskał wstęp do pewnych salonów, przystęp do pewnych osób wpływowych i jak wogóle „brał” ludzi, mu potrzebnych. Nie byłoby ścisłe, gdybyśmy nie zaznaczyli, że Bogdanow, był tak samo w domu w Lwowie, Krakowie, Tarnopolu, Warszawie jak i innych miastach. Wszędzie miał ludzi znajomych, przyjaciół łatwowiernych i uczyliwych przezwanię, którzy na prośbę wyświadczali spieszącemu się z powodu nagłego wyjazdu czy innego zrzęcznie i przekonywująco przedstawionego powodu życzoną przysługę. Wystarczy jednak, gdy narazie ograniczymy się do Poznania. Tu miał Bogdanow wielkie mieszkanie, urządzone z artystycznym komfortem. Oprócz wielkiej i cennej biblioteki, ściany zdobiły liczne obrazy znakomitych mistrzów pędzla. Jest to pozornie drobny szczegół, niezwykle jednak ważny, gdyż działał bardzo przekonująco wobec nieufnych.

Polisa na 600 tys. fr. szwajcarskich

W roku 1927 Bogdanow ubezpieczył się w Krajowym Ubezpieczeniu na Życie w Poznaniu na sumę 50 tys. franków szwajcarskich, niebawem na 250 tys., następnie na 300 tys., wreszcie na 500 tys. i ostatecznie na sumę 600 tys. franków szwajcarskich. Jako warunek, postawił ubezpieczający reasekurację polis w bankach ubezpieczeniowych Szwajcarii, Anglii lub Ameryki. Z jednej strony częste zmiany polis wywoływały w kołach interesowanych zdziwienie, z drugiej zaś strony wpływały dodatnio na jego zdolność kredytową. W Poznaniu mieszkał Bogdanow od całego szeregu lat, a częste jego podróże po całej Polsce w celach handlowych były znane. Handlował różnymi artykułami. Przeprowadzał tylko większe operacje handlowe węglem, zbożem, kosami, rowerami, sierpami, sieczką i wszystkimi artykułami, które podczas inflacji wystarczyły tylko nabyć, a już na zmienności kursu leżącej na łeb marki, można było wielokrotnie zarobić. Skończył się okres inflacji, skończyła się pewna łatwość w zarobkowaniu. O podobne operacje było coraz trudniej. Mimo, że nie władał językiem polskim, ani w piśmie, ani słowie, robił dalsze „interesy”. Użytkował pożyczki i kredyt pod różnym pozorem. Odbarzony wrodzoną inteligencją i sprytem, po rosyjsku mówiący Karaim, uzyskiwał kredyty od nieufnych zwykle właścicieli kapitałów i „umazał” ich rzetelnie. Pomiedzy wierzycielami jego są adwokaci, bankierzy, fabryka rowerów. We wszystkich wypadkach cho-

dziło o sumy kilkudziesięciu tysięcy złotych. Tak wielkich kredytów nie uzyskiwał żaden inny uczyliwie handlujący kupiec. Nie przełamaly poprostu wrodzonej nieufności ostrożnych wierzycieli. Inaczej Bogdanow. Przykład ad oculis najlepiej zilustruje pewien taki interes na sumę około 50 tys. zł. Kasjer główny pewnej instytucji bankowej w Poznaniu miał do ulokowania około 50 tys. złotych, własność jego, żony i teściowej. W banku załatwiał interesy znany przemysłowiec Bogdanow, któremu zwierzył się bankier, iż pragnąłby swój kapitał ulokować w przedsiębiorstwie lepiej rentującym kapitał, niż bank.

Odpowiedź Bogdanowa była mniej więcej taka: Kapitał w tej wysokości ulokować w dobrym przedsiębiorstwie będzie trudno, ale spróbuję. Po kilku dniach wrócił i przedstawił bankierowi propozycję. Interes był kokosowy. Bankier wycofał pieniądze z banku i przywiózł je do mieszkania Bogdanowa. Sprawa już poszła gładko. Bogdanow napisał kwit, bankier bez wielkiego czytania schował go do kieszeni. Upomniał się jeszcze o zastaw dolarówek i innych umówionych papierów wartościowych. Otrzymał odpowiedź, że to duża robota, gdyż trzeba wszystkie numery zapisać na wypadek wygranej. Zrobił to jutro i przyniósł papiery. Nie przyszedł umówionego dnia i w następne też nie. Zaniepokojony bankier przeczytał uważnie kwit i dopiero ku swemu przerażeniu dostrzegł, iż Bogdanow kwitował z odbioru pożyczki zwrotnej za kilka lat. Nie pomógł doniesienie o oszustwo, sąd nawet nie mógł pomóc poszkodowanemu. Inne przykłady były obmyślane tak sprytnie, że choć odmienne trochę w szczegółach, nie zawodziły dłużnika, ale zawodziły wierzyciela. Nawet żona Bogdanowa twierdzi, że mąż jej miał tak niezwykle sposób ujmowania ludzi, że wszyscy mu ulegali.

„Branie” ludzi nawet wpływowych

Stabilizacja waluty polskiej wprowadziła ze sobą znany objaw, że interesy, tak łatwe za czasów inflacji, powoli się kurczyły. Wówczas sprytny niezwykle Bogdanow, obmyślił nowe sposoby zdobywania pieniędzy. Mówimy konkretnie. Znajomością zawierzał Bogdanow w sposób jemu tylko właściwy. Gdy potrzebował, to trafiał do wpływowej osobistości, gdy było trzeba, to szukał niższego urzędnika, z ojcowską troską dowiadywał się o jego stosunki rodzinne, zarobkowe, litował się nad jego ciężkim położeniem, nędził, w słowach, któreby kamień potrafiły skruszyć. W Poznaniu poznał urzędnika sądowego, w celu jemu prawdopodobnie nieznanym. Prosił go o wykonywanie obojętnej pracy zarobkowej. W cytowanym wypadku przyciągnął do siebie urzędnika sądowego N. i kazał mu przepisywać plany powstającej kolei, przecinającej północne rubieże Rzeczypospolitej na linii Druja — Dukszty na Wileńszczyźnie. Prawdopodobnie na tej linii nasze pokolenie nie doczeka się żadnej kolei. Ale Bogdanow miał plany tej kolei i kazał je wykonywać.

Machjawelski projekt

Jeżeli kiedykolwiek słusne było zdanie, że mowa służy do ukrywania myśli, to trafne jest ono conajmniej w odniesieniu do Bogdanowa, projektującego wielką aferę oszukańczą, przy pomocy planów nowo powstającej linii kolejowej na obojętnym terenie. Plany kolejowe były jednak tylko fragmentem w tym machjawelskim projekcie. W myśli sprytnego Karaima nurtowała wciąż chęć zdobycia pieniędzy ze źródeł dobrze strzeżonych. Uwagę jego zwróciły depozyty sądowe. Wzbudzający litość u Bogdanowa urzędnik sądu powiatowego Nowak, mający dostęp do akt sądowych i depozytowych, nie wystarczał. Potrzeba było adwokata do tej sprawy. W tym celu Bogdanow, przygotowujący swe plany ostrożnie, zlecił pewne sprawy do załatwienia kancelarji dr. Zygmunta Nowosielskiego. W kancelarji bywał jako klient przez mniej więcej pół roku. Zlecenie spraw notariuszowi, miało swój cel.

Arcyksiążęcy depozyt

Upatrzonym lupem był depozyt sądowy, wartości około 200 tys. złotych, własność Arcyksiążęcych Browarów w Żywcu. W niewiadomy dotychczas sposób postarał się o blankiet oryginalny Arcyksiążęcych Browarów w Żywcu, wypełnił go na nazwisko firmy Maciej Krzywoń i Aleksander Frankiewicz z Katowic, fałszując przytem książęcą koronę i stempel, zaopatrując własnorę-

nie podpisem, ja kto świadczy charakterystyczne przy podpisie Bogdanowa pociągnięcie piórem. Pismo to było przygotowaniem do uzyskania depozytu sądowego. Wygotował też zestawienie z wykazem papierów wartościowych, depozytowanych przez Browary Żywieckie.

Kradzież depozytu sądowego

Na dokumencie tym sfalszował podpis rzekomego właściciela firmy Macieja Krzywonja, pisząc z rosyjska Matjew i Aleksandra Frankiewicza, pod którym to nazwiskiem występował Bogdanow. W ten sposób powstały wykaz depozytu Żywieckiego i pełnomocnictwo dla adwokata Laurentego Zahradnika. Podpisy te „uwierzytelnił” sfalszowanym podpisem notariusza dr. Zygmunta Nowosielskiego i oryginalnym stemplem notariuszalnym. Bogdanow, występujący w pewnych wypadkach jako Frankiewicz, z drugim, nieustalonym osobnikiem, wyjeżdża rzekomo do Katowic i dostarcza fałszowany odpis świadectwa przemysłowego izby skarbowej i wyciąg z rejestru sądowego. Dokumenty te sfalszował na miejscu.

Z tak przygotowanymi dokumentami udał się fałszarz do adwokata Zahradnika, który podjął depozyt i oddał Bogdanowowi, występującemu pod nazwiskiem Frankiewicza. Wkrótce po wypadku adw. Zahradnikowi nasunęły się podejrzenia i przy badaniu oszustwo wykryło.

Krótko po samobójstwie podejrzenie o kradzież depozytu padło na Bogdanowa. Adw. Zahradnik poznał go z fotografii jako tego osobnika, który podjął depozyt, legitymując się jako Frankiewicz.

Okradzenie P. K. O. na 1 i pół miliona

Sensacyjna ta afra jest przedmiotem dochodzeń władz śledczych nie tylko w Poznaniu, ale i we Lwowie, Warszawie i Krakowie. W dniu 24 bm. odbędzie się w Poznaniu rozprawa przeciw urzędnikowi sądowemu Nowakowi; rzuci ona zapewne jeszcze snop światła na całą sprawę. Dalsze dochodzenia ujawnią zapewne inne rewelacyjne szczegóły. Może, że się okaże, że Bogdanow, który dziwnym jakimś zbiegiem okoliczności został obywatelem polskim, nie jest wcale Bogdanowem, że nie jest inżynierem, co jest bardzo prawdopodobne. Być może, że okaże się też jeszcze, że był w spółce z innymi oszustami, a wzięcie jego nazwiska z okradzeniem oddziałów P. K. O. w Poznaniu i Krakowie na sumę półtora miliona złotych, jest bardzo prawdopodobne. System wykonania kradzieży daje w tym kierunku dużo poszlak, których wyzyskanie może niezwykle być ciekawe. (k)

Sto franków w torebce damskiej

Gdy kobieta zapomni. — Uczciwość przedewszystkiem.

W ostatnich dniach ukazało się w piśmie francuskich ciekawe ogłoszenie:

Proszę

panią, jadącą z M. do B., której przez pomyłkę zabrano 100 franków w pociągu (pierwsza klasa), aby raczyła się zgłosić do komisariatu policji przy ulicy du Bac.

Ogłoszenie to spowodowało następująca historia:

Pewna pani M., żona przemysłowca, często jeździła po zakupy do B. Tak się zdarzyło, że właśnie jednego ranka, przygotowując się do jazdy, otrzymała od męża 100 franków, które położyła tuż obok torebki swojej.

Było już późno, więc — spiesząc się na pociąg — chwyciła za torebkę i przedko wybiegła.

W wagonie prawie nikogo. Jedną tylko sympatyczną, rozmowną starszą panią.

W czasie podróży p. M. wyszła na korytarz, zostawiwszy torebkę w przedziale. Po jakimś czasie wróciła i chcąc coś wyciągnąć z torebki, zauważyła, że 100 fr. nie było.

Przeszukała nerwowo torebkę, myślicząc równocześnie, że nikt inny nie mógł jej wyciągnąć tej stufrankówki, jak jej towarzysząca.

Nie śmiała jednak po pierwszym swem wrażeniu i rozmowie z tamą panią, mówić coś o tem z nią. Poprostu powinna wezwać konduktora, aby ją obszukał. Ale to również mogło się stać kompromitującą historją, gdyby się okazało, że ta pani jest niewinna.

Gdy się nad tem zastanawiała, jej towarzysząca wstała i wyszła na korytarz, zostawiając również torebkę.

— Aha! To pewnie jej tryk, abym się przekonała — pomyślała p. M. I po wahaniach sięgnęła po cudzą torebkę. A otworzywszy ją, ujrzała sto franków na wierzchu.

Nie namyślając się nawet, będąc tak pewną, że to jej pieniądze, wyciągnęła banknot z cudzej torebki i włożyła do swojej. Torebkę zaś obcej pani położyła tak, jakby nieruszana.

Pociąg dojeżdżał do stacji B. Tamta pani wróciła do przedziału, wzię-

ła swoją torebkę i kiwnawszy głową uśmiechnięta — wysiadła. P. M. również zadowolona, że tak wszystko dobrze się ułożyło.

Kiedy zakupiła mnóstwo rzeczy w B. wróciła do domu. Mąż przywitał ją, zdziwiony temi zakupami.

— Skąd wzięłaś tyle pieniędzy, żeby to wszystko zakupić — zapytał.

— JAKO SKĄD? — odpowiada żona. Dałeś mi przecież sto franków.

— Ależ droga moja! Tobie dane pieniądze zostawiłaś ot — tu na stole. Widzisz je przecież.

Pani M. zachwiała się, blednąc i z jej krami usiadła w fotelu.

Nie dziwny się późniejszemu ogłoszeniu.

Miasto niewidomych

Istnieje w Meksyku mała miejscina, która od szeregu już lat zwraca na siebie uwagę lekarzy i uczonych całego świata. Jest to miasto Tilletpec w stanie Oaxaca, składające się z 44 tylko domów. Jest ono położone na wysokości 1400 m. w okolicy bezludnej. Niezwykłą właściwością Tilletpecu jest to, że wszyscy mieszkańcy, bez wyjątku są niewidomi.

Pierwsze wiadomości o tem niezwykłym zjawisku podał dr. Ramon Pardo, który wystąpił ze szczegółowym sprawozdaniem przed akademją lekarską w Madrycie. W następstwie jego memoriału zorganizowano wkrótce kilka wypraw naukowych do tej miejscowości środkowego Meksyku. W początku tłumaczono ten fenomen jako następstwo specjalnej formy kataru spojówki lub zapijania się mieszkańcami alkoholem metylowym. Wkrótce jednak musiano odstąpić od tych przypuszczeń. Sądono potem, że ślepota pochodziła — jak zresztą twierdzili sami mieszkańcy Tilletpecu — z woni pewnych kwiatów, zwanych w okolicy „verguenca”. Kwiaty te kwitną tylko przez kilka godzin. I to mniemanie jednak okazało się dalekie od prawdy.

W jesieni br. roku zorganizowano nową wyprawę pod kierunkiem angielskiego lekarza Arnolda Slopera, zamieszkałego w Meksyku. Ustalił on, że w pobliżu Tilletpec jeszcze istnieją inne osady i wioski, w których większą część mieszkańców jest również niewidoma. Nie przerywając poszukiwań, stwierdzono, że w okolicach tych znajduje się podobny gatunek komarów jak w Guatemali, uważany przez lekarzy jako roznosiciel zarazy „Ouchocerca Caecutiens”. Na głowie poklutek przez te komary osób powstają wrzody nieraz wielkości kurzego jajka, wewnątrz których znajduje się tak zw. „filaria ouchocerca”, która przez wydzielanie trujących soków wywołuje pośrednio ślepotę. Mniemanie to potwierdza fakt, że po usunięciu przy pomocy zabiegu chirurgicznego wrzodu, pacjent odzyskuje po pewnym czasie wzrok utracony. Nie zdolano jednak dotąd ustalić, jaką drogą dokonuje się rozmnażanie „Ouchocerca caecutiens”. S. F.

Kraj bez długów

Pomimo tak częstych zamieszek i przewrótów, nawiedzających Wenezuelę, tak samo jak inne rzeczospolite południowo-amerykańskie, kraj ten zajął wyjątkowe stanowisko wśród państw świata, zdołał bowiem spłacić wszystkie swe długi zagraniczne i wewnętrzne.

Dnia 17 grudnia, jako w setną rocznicę zgonu wielkiego swego syna, oswobodziciela pięciu państw południowo-amerykańskich, Szymona Boliwara, Wenezuela spłaciła resztę długu państwowego, wynoszącą 75 milionów boliwarów w zlocie boliwar równa się nominalnie dolarowi Stanów Zjednoczonych, boliwar jednak papierowy posiada wartość znacznie mniejszą. W ten sposób jest krajem bez długów, choć jeszcze przed laty dwudziestu na Wenezueli ciążyły długi bardzo znaczne.

Niezwykłe to zjawisko Wenezuela zawdzięcza swemu przemysłowi naftowemu i asfaltowemu, znajdującemu się w rękach przedsiębiorstw przeważnie amerykańskich. Część dochodu przypadająca z tych przedsiębiorstw skarbowi Wenezueli, umożliwia mu spłatę wszelkich zobowiązań państwowych.

Maski na balu Ludwika XIV

W roku 1700 w ostatnią niedzielę listopada odbył się wielki bal u króla francuskiego Ludwika XIV-go. Na zabawie tej użyto masek woskowych po raz pierwszy wymyślonych przez jakiegoś małego chłopca. Wymysł był zabawny. Oto jak się to odbyło: zręczni modelatorzy zdołali odcisnąć z wszystkich twarzy dworaków, w ten sposób wykonaniem maskami woskowymi, starannie ubarwionymi, na podobieństwo twarzy naturalnych zakryli je tak, aby nie dać się poznać. Bawiono się doskonale. Wyprowadzano się w pole jeszcze bardziej. W końcu kilku mężów musiano po zabawie wyzwać na pojedynki kilku galantów. Dalsze zabawy maskowe miały odtąd zapewnioną przyszłość.

Jedwabne pończoszki z cukru

Na zjeździe kanadyjskich chemików zademonstrował pewien uczyliwie niezwykle wynalazek, według którego można podobno z pospolitego cukru wytworzyć celulozę, nadającą się do fabrykowania sztucznego jedwabiu, papieru, farb. Wynalazek ten miałby rewolucyjne znaczenie dla przemysłu pończoszniczego. (al)

Listy z Chin

Następca zamordowanego przez piratów ks. biskupa Versilji — Uroczystości konsekuracyjne. — Niezapomniane wrażenia.

(Od naszego korespondenta).

Macau, 25. 11. 1930

Kilka już miesięcy minęło od tragicznego wypadku, kiedy z Szanownymi Czytelnikami „Kurjera Poznańskiego” dzieliłem się smutnymi wiadomościami o męczeńskiej śmierci naszego salezjańskiego biskupa msgr. Al. Versilji, który poniósł śmierć okrutną z rąk piratów w naszym wikaryacie Shiu Chow. Z wręcz odmiennym uczuciem chwytam dziś pióro, bo chcę Wam, Szanowni Czytelnicy donieść, że osierocony wikaryat ma znów Pasterza. Jest nim długoletni nasz prowincjał w Chinach ks. Ignacy Kanazei. Otóż kilka dat czołowych z jego życia: Ujrzał światło dzienne 17 czerwca 1883 r. w Tyrolu, tam też pobierał wykształcenie niższe i średnie. Idąc za głosem wewnętrznym powołania, wstępuje w r. 1900 do naszego nowicjatu w Ivrei (Włochy), by w rok później złożyć śluby zakonne w naszym Zgromadzeniu. Studja teologiczne odbywa w Foglizzo (1905—09), ukończoną doktoratem św. teologii Akademii w Turynie, poczem w tym samym roku 17 września otrzymuje święcenia kapłańskie. Jako młody kapłan, pełen energii i świętego zapału dla spraw Bożych przybywa w r. 1912 do Chin. Przy wrodzonych zdolnościach i wielkim zamiłowaniu języka chińskiego, zdolał go opłonić w tak krótkim czasie, że już w kilka miesięcy później wygłaszał kazania w trudnej tej mowie, w której za latami doświadczenia doświadczonego mistrzostwa, co uchodziło tu za rzecz nadzwyczajną. Powszeczenie znano księdza Kanazei z długoletniej działalności misyjnej w okręgu Heung Shan, gdzie cieszył się niezwykłym wzięciem u Chińczyków, których pozyskiwał dla Chrystusa. W r. 1923 zamianowali go Przełożeni wizytatorem, a w roku następnym prowincjałem misyj naszych na Dalekim Wschodzie, t. j. Chin, Japonji, Indji, Siamu. Nic więc dziwnego, że po śmierci ś. p. biskupa Versilji wybór Stolicy Świętej padł na ks. Kanazei, jako na jednego z najdzielniejszych szermierzy Chrystusa Króla w Chinach. Radość więc ogólna, bo mamy godnego następcę biskupa-męczennika.

Niezwykle wspaniale wypadła uroczystość konsekracji Nominata na biskupa. Chociaż czasy obecnie tu niepewne, umyślnie szarpał przez przeróżnego rodzaju wieści, od których powstaje nieraz paniczna trwoga, chociaż szpalty gazet ecdzieńnie wypełnione wiadomościami o grasujących powszechnie piratach, bolszewikach, o wypadkach, na oddźwięk których włosy na głowie się jeżą, jednak nie uległy się katolickie dusze. Odważnie zewsząd zjechały się tłumy wiernych, by przywitać jak ojca nowego biskupa.

W orszaku licznych misjonarzy podążyło również do Shiu Chow pięciu biskupów: msgr. Tchu z Haimenu (Shanghai) jeden z owych biskupów chińskich, konsekrowanych przez obecnego Ojca św. w Rzymie msgr. Fourquet z Kantonu, msgr. Valtorta z Hong-Kong, msgr. Valsh z Kong Moun i nawet sam delegat apostolski dla Chin msgr. Constantini przybył z dalekiej północy z miasta Peking. Bynajmniej się nie zatrzwożył widmem grozących niebezpieczeństw, lecz śmiało podążył do Shiu Chow — nad świeżą mogiłę bohaterskiego biskupa, by na tym grobie konsekrować nowego następcę.

Zwłaszcza linja kolejowa Kanton — Shiu Chow, wzdłuż której się wije ówa rzeka, świadek krwawego zajścia, stała się w ostatnich dniach przedmiotem częstych napadów pirackich. To podłożono bombę pod pociąg, to znów zatrzymali piraci pociąg i ograbiali podróżnych w różnych miejscach traktu. I właśnie tym to szlakiem podążano z południa do Shiu Chow. Rząd z Kantonu na nasze prośby stawił do dyspozycji specjalny wagon dla księży biskupów, i zaopatrył pociąg dwoma pancernymi wagonami z odpowiednią załogą dla obrony przed ewentualnym napadem piratów. Do owego grona przylączyło się ponadto liczne duchowieństwo z Hong Kong i Macau, które wyprawiły swe orkiestry dęte, śpiewaków i hufiec gimnastyczny.

Wśród dźwięków muzyki dwu przygrających orkiestr podróż szybko dobiegła kresu. Na dworcu kol. w Shiu Chow przywitał dostojnych gości tamtejszy zakład ks. Bosko ze swą orkiestrą, poczem utworzono wspaniały pochod przy dźwiękach trzech orkiestr i licznej naszej młodzieży, kroczącej naprzód długim szpalerem. I tak odbyło się wejście 5 biskupów w mury prastarego miasta. Wszyscy mieszkańcy wybiegli naprzeciw, bo jak długo Shiu Chow istnieje, nie widziano tu tak potężnej ma-

nifestacji. Na pogańskiej ludności sprawiło to ogromne wrażenie. Sekretarz msgr. Constantini wyraził się, że nigdzie jeszcze nie podejmowano Delegata Apostolskiego z takimi honorami i wśród takiej brawury.

Prócz licznych gości z Hong Kong, Macau i Kantonu, przybyło również wielu chrześcijan z wszystkich niemal placówek misyjnych naszego wikariatu. Przychodzili procesje nieraz z daleka przy dźwiękach muzyki krajowej. Natłok wzmagal się z każdą chwilą, zwłaszcza gdy zbliżała się uroczysta godzina konsekracji. Powyższono lawki z kościoła, by go uczynić obszerniejszym, a mimo to okazał się zbyt szczupłym i wielu chrześcijan stało poza bramą.

Wrzescie rozpoczęły się przepiękne funkcje kościelne przy asyście 5 biskupów i licznych kleru. Z chóru grzmiały harmonijne głosy śpiewaków. Zrobiło się tak błogo, tak uroczyste, że obecni nie mogli wyjść z podziwu. Nawet na mandarynie chińskim, uczestniczącym przy wspaniałych obrzędach, wywarła uroczystość tak głębokie wrażenie, że nie omieszkał przy obiedzie w mowie publicznej oświadczyć: „Dzisiejsze święto pozostanie na zawsze w mem sercu wyrzyte. Wy, katolicy, stoicie ocale niebo wyżej od protestantyzmu i to zarówno doniosłością nauki i życia, jak i uroczym mblaskiem ceremonij kościelnych. Nigdy bowiem nie widziałem u protestantów podobnych uroczystości i obchodów”.

Niezatarte również pozostanie wrażenie owego dnia w pamięci mieszkańców miasta Shiu Chow, którzy przez cały dzień do późnej nocy zalegali tłumnie obszarne podwórza, by nacieszyć się oświetlającą akademją i przedstawieniem teatralnym, urządzonym pod jasnym lazurem nieba.

Cieszymy się więc, że mamy znów Pasterza i w tej radości słowa same wymykają się z pod pióra. Chciałbym jeszcze wiele opowiadać o słonecznych chwilach ostatnich, przeżytych dni. Jednakże spieszę się, by list zbyt się przedłużał i stąd obawa, by nie nadużyć cierpliwości. A przecież nie chciałbym ich sobie zrazić, zwłaszcza moich drogiej Dobrodziejów tu-tejszej misji, wśród których niejednen utrzymuje nawet wielkodusznie kandydatów-chińczyków na misjonarzy.

Dokładniejsze sprawozdanie o działalności naszych misyj oraz o naszym seminarjum duchownem prześlę w najbliższej przyszłości. Tymczasem polecam się nadal życzliwości Szanownych Czytelników, ich modłom i ofiarności serc.

Wobec zbliżania się świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku ośmielam się załączyć najszerdeczniejsze życzenia „Wesołych Świąt”, tak dla P. T. Redakcji, jak i Szanownych Czytelników i Dobrodziejów. Niech Boskie Dzieciatko obdarzy ich obfitym źródłem łask i błogosławieństw, oraz siokrotną nagrodą za pomoc, niesioną nam misjonarzom.

Oddany sługa w Chrystusie Panu
Ks. Teodor Wietczorek
misjonarz salezjański.

Miasto z kości słoniowej wybudowane w muszli

Na dorocznej wystawie hinduskiej w Bombaju budzi ogólną ciekawość wspaniały model nowoczesnego miasta, przedstawiający: pagody indyjskie, pałace królewskie, linje autobusowe, koleje i tramwajowe, dzielnice mieszkalne, boiska sportowe, fabryki, parki, ogrody i t. p. Model ten wykonany z kości słoniowej przez architekta z Ratuapury, Czaraki Ramę, mieści się w muszli, wielkości małego orzechka kokosowego.

Mysz jako talizman przeciwko chorobie raka

Prof. dr. O. Teutschlaender w ostatnim numerze czasopisma „Die deutsche medizinische Wochenschrift” całkiem poważnie zaleca stosowanie zwykłej białej myszy jako talizmanu przeciwko chorobie raka. Dr. Teutschlaender jest kierownikiem laboratorium aptologicznego Instytutu dla badania choroby raka w Heidelbergu, jest więc powagą zasługującą w każdym razie na wysłuchanie. Prof. Teutschlaender opowiada, że przyniesiono mu pewnego razu z pewnej fabryki chorą mysz białą. Po bliższym badaniu okazało się, że mysz była chora na raka, a choroba swoją nabyła we fabryce produkującej węgiel do prasowania. Wiadomą jest rzeczą, że pod działaniem prochu wydobywającego się z mialu węglowego powstaje bardzo często rak. Prof. Teutschlaender jest zdania, że mysz w bardzo szybkim już czasie reaguje na wszystkie zewnętrzne warunki wytwarzające chorobę raka, podczas gdy człowiek dłużej potrafi wytrzymać w tych warun-

kach. Należy więc wziąć mysz białą, zamknąć ją do klatki i trzymać ją we wszystkich lokalach, w których pracują robotnicy. Jeśli mysz zachoruje na raka, może to nam posłużyć jako sygnał, że higiena tych lokalów pozostawia wiele do życzenia. Można tę samą receptę stosować też i w domach mieszkalnych podejrzanych o warunki sprzyjające rozwojowi choroby raka. W ten sposób mysz biała staje się nie jako talizmanem przeciwko groźnej chorobie raka.

Próby nad zużytkowaniem siły piorunu

Laboratorium chemiczne przy największej na świecie stacji obserwacyjnej w Kalifornji czyni obecnie próby nad uchwyceniem piorunu zapomocą specjalnego przyrządu, t. zw. lampy magnetycznej Bellinza i zużytkowania go jako siły popędowej, która w dobre dzisiejszego wysiłku pracy i techniki, oddać może ludzkości wielkie usługi. Kierownik pracowni doświadczalnej, prof. S. Moisson, jest zdania, że w razie zrealizowania tego śmiałego przedsięwzięcia siła robocza piorunu będzie mogła w przyszłości zastąpić setki tysięcy ludzi i spowoduje rewolucję w elektryczności. Według dotychczasowych powierzonych obliczeń siła tej „Boskiej strzały” równać się będzie sile 107,75 milionom wolt.

Olbrzymie skarby na dnie mórz i oceanów

Kapitan duńskiej marynarki wojennej, Bertrand Daveen, wydał ostatnio bardzo ciekawą książkę p. t. „Skarby oceanów”, w której w sposób nadzwyczaj interesujący omawia bogactwo, jakie znajduje się na dnie mórz i oceanów. Daveen, który jako porucznik marynarki uczestniczył w bitwach morskich, podczas ostatniej wojny światowej — pisze — że skarby, zatopione w czasie od roku 1915 do 1917 wynoszą kilkaset milionów funtów szterlingów. Zatopione okręty i łodzie podwodne, gdyby je wydobyto, stanowiłyby flotę morską o nośności 5 387 002 000 tonn, a więc kilkadziesiąt razy większą od flot Anglii, Ameryki, Niemiec, Japonji i Francji razem wziętych. Złoto, znajdujące się na dnie morza, okupiliby krzywdy, zadane ludziom przez wojnę i opłaciłoby wszystkie długi państw, biorących udział w krwawych zafasach 1914 roku.

Genjusz ludzki w walce z naturą

Wiek XX. idący pod znakiem fantazyjnych wynalazków w dziedzinie techniki, postanowił stoczyć walkę z nieubłaganą naturą i zniżyć ją do stóp człowieka. Szwajcarskie przedsiębiorstwo budowy kolejek górskich przystąpiło do opracowywania planów instalacji wyciągu elektrycznego na szczyt Mont Everestu, najwyższego szczytu górskiego na świecie, dotąd niezdołany przez człowieka. Przedsiębiorstwo, które podjęło się tego gigantycznego dzieła, ma nadzieję, że już w roku 1933 turyści, żądni wrażeń i przygód, będą się mogli bez trudności znaleźć na wierzchołku zwycięzonego olbrzyma.

Serwisy stołowe z bawełny.

Pewnemu angielskiemu wynalazcy udało się wytworzyć z bawełny fabrykat, nadający się specjalnie do wyróbu talerzy, półmisek, jak wogóle wszelkich przedmiotów, dotąd używanych tylko z porcelany i fajansu, które łatwo się tłuką i niszczą. Serwisy z porcelany mają poza swą trwałością, jeszcze i tę zaletę, że są nadzwyczaj lekkie i wygodne w użyciu. (al)

Z różnych stron Polski

Co kosztuje oświetlenie Warszawy.

Równocześnie ze wzrostem zużycia energii elektrycznej dla oświetlenia ulic, spada konsumpcja gazu dla celów oświetlenia miasta. W r. 1929-30 zużyto w tym celu 3,916,500 mtr. sześć. gazu, kosztem 1,018,300 zł., w r. 1930-31 przewiduje się zużycie 4,178,000 m. sześć., kosztem 1,086,500 zł., natomiast na r. 1931-32 preliminarz jest już tylko 3,916,500 m. sześć. za kwotę 1,018,300 zł., t. j. tyle, co w r. 1929-30. Wobec tego, że koszt oświetlenia elektrycznego ulic preliminowany jest na rok przyszły w kwocie 1,698,052 zł., łącznie zatem koszty oświetlenia miasta wynosić będą w r. 1931-32 — 2,716,352 zł. Nadto koszt światła na grobie Nieznanego Żołnierza wyniesie w tym czasie 7,200 zł.

Przestrzegamy

naszych Interesantów przed wywłaśnianiem pieniędzy dla nas w listach edyż — jak z otrzymywanych reklamacyj wynika — listy takie wcale nas nie dochodzą lub też otrzymujemy je bez gotówki. Poczta nie odpowiada za pieniądze wysyłane w listach a nawet zabrania takiego sposobu przesyłania gotówki.

Wszelką należność dla nas należy przekazywać tylko na konto nasze w Pocztovej Kasie Oszczędności (P. K. O.) w Poznaniu nr 200 149 (blankiet nadawczy kupić można na każdej poczcie za 5 groszy porto nie opłaca się) lub przekazem pocztowym, którego opłata wynosi do 10 zł 20 groszy do 25 zł 35 groszy.

Administracja.

Ostrzeżenie w sprawie zbierania ofiar przez rodzinę śp. ks. I. Skorupki.

(KAP) W związku z tem, że p. Adam Skorupka rozsyła w imieniu Biura budowy pomnika śp. ks. I. Skorupki specjalne odezwy z wezwaniem do przysyłania ofiar pod jego adresem, dowiadujemy się, że Kurja Metropolitalna z akcją tą niema nic wspólnego i uważa ją za krzywdzącą świątlaną postać śp. ks. I. Skorupki. Również i odezwa, rozsyłana przez anonimowego autora, a rzekomo podpisanego przez przedstawicieli duchowieństwa (bez podpisów) z prośbą i projektem przysięcia z pomocą rodzicom śp. ks. Skorupki — jest wysocze niesmacznym falsyfikatem i nie ma z akcją duchowieństwa nic wspólnego.

Aklimatyzacja zwierząt w warszawskim zwierzyńcu.

„A.B.C.” donosi, iż mimo ostrej zimy, małpy-rezusy i papugi-kaliti, nimfy i faliste przebywają w dalszym ciągu w miejskim Ogrodzie Zoologicznym w Warszawie na wolnym powietrzu i zachowaniem swem wskazują, że zupełnie przystosowały się do naszego klimatu. Pozostałe gatunki małp i papug przebywają w ogrzewanych pomieszczeniach. Jest to jedna z pierwszych prób aklimatyzacji tych gatunków małp i papug w Polsce. Ciekawie również wyglądają słonie, odbywające codzienne spacerki. Ze specjalną przyjemnością tarzają się w śniegu, którego w swej indyjskiej ojczyźnie zupełnie nie znają.

Prośba „Stelli”

o dary gwiazdkowe dla biednych dzieci

Wyteżoną akcją niesienia pomocy biednym dzieciom, a mianowicie sierotom, podjęło Towarzystwo „Stella” również i w roku bież., by je tradycyjnym zwyczajem w święto Trzech Króli, obdarować „gwiazdką”. Zbliża się ten dzień świąteczny i wesoly dla dzieci nieomal z całego świata chrześcijańskiego, to też nieomal w każdym domu są ogólne i pewne tajemnicze przygotowania na wspomniany dzień. Zapewne nie do wszystkich rodzin zawita radość i wesele, bo „Stella” sama, bez pomocy naszego zawsze chętnego i ofiarnego społeczeństwa nie jest w stanie obdarować gwiazdką tak licznej rzeszy dzieci, choćby i najmniejszym podarkiem. W tej to myśli zwraca się więc ono do ofiarności naszego społeczeństwa, prosząc serdecznie, aby w miarę możliwości dla miłości bliźniego, raczyło popierać swojemi ofiarami, które — choćby one były najmniejsze — przyjmie z wdzięcznością.

Na powyższy cel pożądane są dary jak n. p. bielizna, trykoty, ubranka, obuwie, pończochy, ciepłe szale, czapki, zeszyty, książki, orzechy, mąka, cukier i t. d., które „Stella” uprasza składać u p. W. Domagalskiej, ul. Kantaka 89 I pr., zaś pieniężne datki u skarbnika p. Bolesława Ziętkiewicza, ul. Nowa nr. 8, lub też wpłacić na nasze konto czekowe nr. 201 266 przy P. K. O. Poznań.

Restauracja - Winiarnia
Pl. Wolności 14.

dawniej **Hungarja**
ma już pełną koncesję.

Ogólnie znana pierwszorzędną francusko-polską kuchnią. **Ceny bardzo przystępne.**
Pw 82-2 1.52

Czy Pani już w.e?
ze Orient-Henna-Szampton
farbuje włos przez zwykłe mycie?

Do nabycia w 20 kolorach: jasny-blond, średni-blond, ciemny-blond, złoty-blond, szatyn-jasny, popielaty-blond, rudo-blond, tylician, mahagoni, rudo-kasztanowy, jasno-kasztanowy, średnio-kasztanowy, ciemno-kasztanowy, brązowy, jasno-brązowy, średnio-brązowy, czarny i kruczo-czarny. Działanie szamptonu jest wprost idealne.

Do nabycia w drogerjach, perfumerjach i u fryzjerów. Gdzie jeszcze niema, proszę nadesłać 1,75 zł. w znaczkach i podać dokładny kolor do firmy **FR. BOGACZ**, Bydgoszcz, Dworcowa 93. Gen. Reprezentant na Polskę, Pw 7712-63,819

Moulin-Rouge

Kantaka 8/9 Tel. 33-69

We wtorek, 6 stycznia r. b. o godz. 5-tej po pol.

Five o'clock Tea

z występami artystów krajowych i zagranicznych
Wieczorem początek o godz. 9-ej.

oświetlony kryształowy parkiet anacany

Aparat, który waży śmiech

Niemiecki inżynier, były kierownik zakładów Kruppa, Arnold Rams, wynalazł i skonstruował aparat, zapomocą którego można ważyć śmiech poszczególnej osoby. Zbudowany on jest z cienkich, nafosforowanych płytek ebonitowych, posiada wewnątrz trzy laseczkowe zwierciadła, miniaturową tarczę falową i zegar z igłą eteryczną, wskazującą wagę głosu, wyrzuczonego z krtani w formie śmiechu, niestety, jak dotychczas - w miligramach.

Czyżby więc nie było czołwieka, umiającego się śmiać na... kilogramy?

SPORT

Gry sportowe

Lotysze w Warszawie. Koszykówka. „Polonia” - „Uniwersitates Sport” Ryga 40:31. Siatkówka „AZS” - „Uniwersitates Sport” 30:25 (15:14). W obu wypadkach gra stała na wysokim poziomie i była bardzo żywa oraz przez cały czas wyrównana. Wyróżnili się Gliński z „Polonii”. Stajewski z „AZS”. Sędziował p. Malanowski. W niedzielę Lotysze walczyli w Krakowie, gdzie pokonali miejscową J. M. C. A. w koszykówkę 58:19 i w siatkówkę 15:13.

Hokej na lodzie

Z turnieju w Krynicy. „Team Wiednia” - „B. K. E.” 1:1 (0:0, 0:0, 1:1). Spotkanie powyższe odznaczało się ostrością. Wyróżnili się dobrze grający bramkarze. Dla Węgrów strzelił bramkę Farkacs, dla Austriaków padła samobójcza. Sędziował p. Osiecimski - Czapski.

„Troppauer E. V.” - „B. K. E.” 1:0 (1:0, 0:0, 0:0). Wobec odwilży w niedzielę lód był bardzo miękki na czem cierpiała gra. Czesi już w pierwszych minutach uzyskali przypadkowym strzałem prowadzenie, „murując” następnie zdecydowanie. Węgrzy wobec złego stanu lodu nie mogli nawet wyrównać. Zwycięzca bramka padła przez Materna. Krótko przed końcem gry zesiano z powodu kontuzji Jenaya z boiska.

W ogólnej punktacji prowadzi „B. K. E.” 5 pkt. (6:3 bramki), 2. „Team A” 4 p. (9:1), 3. „Troppauer E. V.” 4 p. (5:4), 4. „Wiednia” 3 p. (5:2), 5. „Team B” 0 p. (1:5), 6. „Team C” 0 p. (1:2). (Tel. wł.)

Wyniki zagraniczne. „E. V. Fuessen” - „Wiener E. V.” 2:0 (2:0, 0:0, 0:0). „E. V. Riessersee” - „B. S. C.” 3:0 (0:0, 2:0, 1:0). W Zurychu: „Servette” Genewa - „Grashoppers” Zurych 7:5 (2:4, 5:2, 0:1). „H. C. Insbruck” - „H. C. Zurych” 2:0 (0:0, 2:0, 0:0). St. Moritz: St. Moritz - Oxford 1:1 (1:0, 0:0, 0:1). Cambridge - repr. zw. angielskiego 1:0 (0:0, 0:0, 1:0).

St. Moritz: „Cambridge” - „St. Moritz” 2:0 (1:0, 1:0, 0:0); „Oxford” - repr. związku angielskiego 4:3 (0:2, 3:2, 1:1); Zurych: H. C. „Zurych” - „Servette” Genewa 7:1; E. H. C. „Insbruck” - „Grashoppers” Zurych 9:1; Davos: EHC „Davos” - „BSSC” (Berlin) 1:3 (1:1, 0:1, 0:1).

Narciarstwo

Rekordowy skok uzyskał w niedzielę w Davos, Trojani wynikiem 72 m. Dzierży on jak wiadomo rekord skoczni Bernina w Pontresina. Pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji zajął Kaufmann skokami 56, 65, 71 m.; 2. Ruud (56, 64, 66); 3. Trojani 52, 63, 72 m.

Piłkarska

Walne zebranie okręgowego kolegium sędziów odbędzie się 11 bm. o godz. 10 w sali restauracji ratuszowej. W razie braku kompletu następnego zebranie odbędzie się o godz. 10½ bez względu na ilość członków.

„Polonia” warszawska pokonała w Gdańsku „Gedanie” 5:2 (0:1).

Pięściarstwo

Warszawa - Brno 9:7. Zespół stołeczny występujący w osłabionym składzie odniósł pięknie i zupełnie zasłużone zwycięstwo. Poszczególne spotkania dały następujące wyniki: w w. muzeum: Urkiewicz pokonał na pkt. Bezdyka; w kocięcej Goss zmusił od poddania się w trzecim starciu Menzika; w piórkowej Anders remisował z Kosina; w lekkiej Orlicz uległ na pkt. Neubauerowi; jest to jedyna wygrana Czechów; w półśredniej Bierenzweig uzyskał wynik nierozstrzygnięty z Stoeckelem; w średniej Seidel remisował z Skrivanelem; półciężkiej Mizerski pokonał Lindnera, oraz w ciężkiej Ambroz zwyciężył w o. wobec niestawienia się Finna.

(Tel. wł.)
Polskie Radio w Warszawie, wychodząc z założenia, że śmiech to zdrowie - urządziło w niedzielę nadprogramową audycję... humorystyczną. Otóż z okazji meczu Warszawa - Brno w stolicy, w sali kina „Colosseum” ustawiło tam mikrofon i mieliśmy rzadką okazję wysłuchania ultramodernistycznej symfonii gwizdów publiczności, oraz aparatury; to było dla... melomanów, natomiast dla zwolenników wesoloci posiadano przed mikrofonem jakiegoś sepieniącego znawcę sportu, który z dużym poczuciem humoru zaprodukował, jak do radia mówić nie należy w czem dzielnie mu dopomagał również „fachowiec sportowy” rozgłośni warszawskiej. Te produkcje trwały kilkanaście minut, potem - ku pełnemu zadowoleniu słuchaczy, a zwłaszcza sportowców - zamknięto wreszcie mikrofon. Tak się odbyła sławetna „transmisja” z meczu Warszawa - Brno,

niedościgniony wzór, jak kompromitować naszą radjofonię i odstraszyć ludzi od sportu.

Pływanie

W pływalni warszawskiej kasy chorych odbyły się zawody z udziałem Bocheńskiego, dowodząc raz jeszcze o jego dobrej formie. 100 m. st. dow. Bocheński, nie wysilając się zbyt, pokonał w czasie 1:01.6 o trzy metry sztafety Matysiak i Makowski. 200 m. st. dow. 1. Bocheński 2:30.9, 2. Makowski (AZS) 2:44.6, 3. Matysiak (AZS) 2:45.2, 4. Karpiński (AZS) 2:50.7. 200 m. st. klas. 1. Jurkowski (Polonia) 3:09.3, 2. Malanowicz (AZS) 3:15, 3. Konopiński (AZS) 3:16. 100 m. na wznak: 1. Baranowski (AZS) 1:30.9, 2. Karwasser, (Maccabi) 1:36.7, 3. Tonderkiewicz (AZS) 1:45. Zawody pań wobec braku zgłoszeń nie odbyły się. Zawody juniorów wykazały dobre postępy licznych narybku warszawskiego AZS.

(Tel. wł.) T. S.
T. S. „Unja” wysłała na zawody jubileuszowe organizowane 6. bm. w Siemianowicach przez „I. K. P. Siemianowice” z okazji jubileuszu 25-lecia, Zdzisława Antoniewicza, który startować będzie w biegu 200 mtr. st. klas. i 100 mtr. na wznak.

Tennis

Borotra został pokonany w półfinale turnieju gwiazdkowego w Paryżu przez de Buzet 6:4, 6:2.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
Cecylja Grossowa z d. Grossówna, 76 l. Józef Czekala, kupiec - zbożowiec, 23 l. Michalina Wierzychowska z d. Gałka, 63 l. Krystyna Wandel 10 dni. Marja Frąckowska z d. Korczówna, 31 l. Ryszard Raasch, rolnik, 42 l. Stanisława Panowicz z d. Rożakówna 61 l. Marja Zmiana 3 m 8 d. Teresa Sobczak 12 dni. Franciszek Pietruszyński, em. kasjer, 81 l. Anna Redetzka z d. Wojciechowska, 35 l. Józef Tolłoczko, ziemianin, 91 l. Wiktorja Fortuniakowa z d. Galczyńska, 82 l. Marja Walkowska, służąca, 40 l. Aleksandra Garbaczówna, uczennica szkolna, 8 l. Katarzyna Kaczmarkowa z d. Sworadzka, wdowa, 83 l. Stefan Jarzembowski 5 m 2 d. Lucja Musiałkowska, uczennica szkolna, 8 l. Scheindel Goldsteinówna 8 godzin. Julian Leksandrowicz, restaurator, 68 l.

RADJO

Programy radjofoniczne:
Wtorek, dnia 6 stycznia 1931 r. (Święto Trzech Króli).
Poznań (335 m) godz. 9.30 gazeta poranna; godz. 10.15 nabożeństwo z Katedry poznańskiej, kazanie wygł. ks. prałat Kazimierz Rolewski; godz. 12.15 poranek symfoniczny z Filharm. Warsz.; godz. 17.45 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 18.45 kronika europejska; godzina 19.00 „Tydzień przeciwgruźliczy” (komunikaty p. t. „Szczepienie przeciwgruźlicze w Poznaniu” (wygł. dr. Piasecka-Zeylandowa); godz. 19.15 kurs elem. języka francuskiego; godzina 19.50 transmisja z Warszawy (opera z płyt gramofonowych „Cyganki” Pucciniego w wyk. zespołu teatru „La Scala”; godz. 23.00 audycja karnawałowa na płytach gramof.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwa z Katedry poznańskiej; godz. 12.15 poranek symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej; godz. 14.00 odczyt rolniczy; godz. 14.30 - 16.20 odczyty rolnicze; godz. 15.40 program dla dzieci starszych; godz. 16.10 „Goethe i Szymanowska” - prof. Adam Czartkowski; godz. 16.40 „Citta di Vaticano” - wygł. p. Stanisław Machniewicz; godz. 17.40 audycja „Po kolędzie” i koncert popularny; godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 19.40 feljton p. t. „Szajka grozy”; godz. 20.00 opera z płyt gramofonowych „Cyganki” G. Pucciniego w wykonaniu artystów Opery La Scala w Mediolanie; godz. 22.15 feljton p. t. „Już po świętach”.

Königswusterhausen (1635 m) 12.00 i 14.00 gramofon, 20.00 muzyka taneczna, 21.30 „Pensjonat” opt. Suppego; **Budapeszt (550 m)** 18.40 koncert solistów, 20.30 orkiestry wojskowe, 23.30 koncert ork. cygańskiej; **Wiedeń (516 m)** 19.30 pieśni i arje, - transm. z sali koncertowej, 22.00 koncert; **Mediolan (501 m)** 21.00 transmisja z opery Teatro alla Scala; **Praga (486 m)** 21.00 koncert z sali z Smetany - w drugiej części śpiewa Umberto Urbano.

Dziś koncert Kiepur w Radjo.
Dziś wieczorem zamiast pierwotnie przewidzianego programu Radjo Poznańskie transmitować będzie koncert Jana Kiepur z Filharmonii warszawskiej.

Środa, dnia 7 stycznia 1931 r.
Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.30 kwadrans Tow. Ziemianek Wielkopolskich; godz. 17.15 audycja dla dzieci w wykonaniu Wujcia Czesia; godz. 17.45 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 18.45 Świat książek; godz. 19.00 „Tydzień przeciwgruźliczy” (kom. p. t. „Walka o milion ludzi” (wygł. p. Jur Lezeński); godz. 19.15 radjogawęda żołnierska; godz. 20.00 „Silva rerum”; godz. 20.30 koncert muzyki lekkiej. Wyk. Orkiestra Branitnej Pomocy pod batutą p. Stefana Sternalskiego. Stanisława Ziemińcówna (sopran), Kajetan Kopczyński (baryton), Jadwiga Komorowska (ekomp.); godz. 22.15 - 22.30

kwadrans tańca (teoria i praktyka (wygł. Zygm. Ogończyk - Stękowski; godz. 22.30 muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolska”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 16.15 kwadrans dla najmłodszych; godz. 16.45 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „W cieniu mogiły Władysława Warnieńczyka” - prof. dr. Kazimierz Simm; godz. 17.45 koncert popularny; godz. 19.10 skrzynka pocztowa rolnicza. - Gielda rolnicza; godz. 20.00 „Testament starego Tygrysa” - red. Cezary Jellenta; godz. 20.15 „Wśród książek”; godz. 20.30 muzyka lekka. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Stanisława Nawrota. Ida Łosiówna (pila) i Mieczysław Fogg (baryton); godz. 21.10 kwadrans literacki: „Powrót do kraju” - fragment z powieści St. Struph-Wojtkiewicza p. t. „Dramat w ojczyźnie”; godz. 22.00 feljton p. t. „Europa pod lodem” - wygł. prof. Walery Goetel.

Königswusterhausen (1635 m) 12.00 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert, 20.20 koncert z Lipska, 21.10 słuchowisko: **Budapeszt (550 m)** 19.30 transmisja z opery; **Wiedeń (516 m)** 19.35 wieczór rozmałości, 22.00 koncert; **Mediolan (501 m)** 20.45 muzyka kameralna; **Strasburg (345 m)** 17.45 i 19.15 gramofon, 21.30 koncert symfoniczny.

NAJLEPSZE! NAJTANSZE!
„ERGS”
Pierwsza Krajowa Fabryka Akumulatorów.
AKUMULATORY:
Stacyjne, samochodowe, i radjowe już od zł 14,-
25 ampg. dz. 28,80
25 ampgdz. w skrz. dęb. „ „ 36,80
do nabycia we wszystkich pierwszorzędných składach elektro radjotechnicznych.
Przedstawicielstwo: Poznań, św. Marcja 74 - telefon 54-91. Pw 8244-53.16

RUCH W TOWARZYSTWACH
- Chór im. Chopina. We wtorek, dnia 6 bm. odbędzie się walne zebranie w lokalu pani Fiedler, Górna Wilda, róg ulicy Szwejcarskiej, o godz. 17.
- Koło Przyjaciół Harcerzy przy XII. druż. urządzi dnia 6 bm. o godz. 17.30 przedstawienie amatorskie pod tytułem „Robert i Bertrand” w kinie „Polonia” w Górczynie.
- Zw. Tow. Pom. Fryzjerskich urządzi dnia 6 bm. bal karnawałowy w salach p. Jarockiej przy ul. Maształarskiej 8a; początek o godz. 20.
- Tow. Przemysłowców „Sobieski”. - Plenarne zebranie odbędzie się w środę, dnia 7 bm. o godz. 19 w dużej sali Domu Katolickiego na Śródce. Na porządku obrad pomiędzy innymi sprawami wykład. W „Kasie lokalnej” platny jest wykład 126.
- Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc”. Zebranie odbędzie się w środę 7 bm. o godzinie 19.
- Tow. św. Władysława, Poznań-Wilda. Zebranie odbędzie się w środę, dnia 7 bm. o godz. 19 u druha Grotowskiego, Dolna Wilda 71.
- Związek Niższych Funkc. Państw. i Sam. Koło Poznań. Zebranie członków odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 19 w lo-

kalu p. Tomczyka przy ul. Wronieckiej nr. 13. Wspólne łamanie oplatka.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:
Na pomnik Serca Jezusowego: Janostwo Białecki zamiast wieńca na grób śp. Władysława Białeckiego 30 zł; - Szymczak, Swarzędz 5 zł; - Franciszka Urbanowiczowa 50 zł; - J. H. K. z prośbą o błogosławieństwo w Nowym Roku i szczęśliwe przeprowadzenie procesu 1,50 zł; - Zak, Betkowo 5 zł; - M. B. za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; - J. S. w pewnej intencji 1 zł; - Jadwiga Komorowska 10 zł; - Firma i pracownicy fabryki chemiczno-technicznej Witolda Szafarkiewicza z prośbą o pomoc w stałej wytrwałej pracy 15 zł; - M. Jezewska 5 zł; - Cz. Borysiak zamiast kwiatów na trumnę śp. Franciszka Borysiaka 15 zł; - I. G. z prośbą o błogosławieństwo dla całego domu 5 zł; - B. M. 10 zł; - Jan Czwojdzinski z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; - Aniela Martyńska 10 zł; - razem z poprzednio pokwitowanymi 328,40 zł.
Na chleb św. Antoniego: N. N. z gorącym podziękowaniem za pomyślny wynik egzaminu z prośbą o dalsze łaski 10,10 zł; razem z poprzednio pokwitow. 162,60 zł.
Na kaplicę S. S. Karmelitank: Białecki z podziękowaniem za wyzdrowienie córki i siostry z ciężkiej choroby 15 zł; - razem z poprzednio pokwitow. 27,50 zł.
Na ubogich m. Poznań: Inż. Antoni Szuman 6 zł; - Izabela Szumanówna 6 zł; - razem z poprzednio pokwitowanymi 951,50 zł.
Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranusowi”: Grono brydystów 1/10 wygranej 10,20 zł; - razem z poprzednio pokwitow. 2 014,60 zł.
Na Tow. „Caritas”: Urbanowiczowa ku uczczeniu śp. Felicji z Rekcjiów Kunce 10 zł; - razem z poprzednio pokwitowanymi 25 zł.

KLISZE CYNKOWE
DO REKLAM W GAZETACH, KATALOGACH, DRUKACH FIRMOWYCH I T. D.
WYKONUJE GUSTOWNIE
DRUKARNIA POLSKA S. A.
POZNAŃ - ŚW. MARCIN 70.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono do dnia 31. 12. 1930.		9192 MP
153	Aniela K. z prośbą o zdrowie	5,-
	H. Brusowa, Berlin	15,-
	Za szczęć. łaski odebrane ofiarują T. i Jadwiga z Gramlewicków Pielatowskiej	50,-
	Kamzowa, Poznań	20,-
	Z Parafji Bożego Ciała:	
	T. Fechner	5,-
	Krakowska	1,-
	J. Nobik	5,-
	K. S.	5,-
	N. N. z prośbą o opiekę dla brata	5,-
	B. N. z podziękowaniem za doznane łaski z prośbą o dalszą opiekę	5,-
	N. N.	5,-
	Razem zł. 31,-	
	T. Kerber	5,-
	F. K., Poznań	100,-
	St. Gawlak, Rokietnica	5,-
	St. Michalski, Racot	10,-
	B. Wejchan, Niwka	10,-
	T. Michalowiczowa, Chodzież	10,-
	Saganowski, Owińska	10,-
	M. Petschkowicz, Kościan	2,-
	Ochronka, Lwów	1,-
	C. Szydłowski, Nowe Miasto	2,-
	J. Kilanowski, Kowalewo	1,43
	J. Juchnowicz, Brześć	1,-
	K. Satora, Oczów	1,-
	W. Janicka, Miłostaw	2,-
	Fr. Osiański, Wyrobki	5,-
	J. Torz, Krzywów	10,-
	St. Kaczmarek, Podzamcze	2,-
	A. Stolarek, Mirków	5,-
	J. Gutowska, Płowętek	5,-
	St. Kozłowski, Poznań	5,-
	M. Rekruciakowa, Romanów	5,-
	A. Stamm, Grodzisk	5,-
	F. Rogowa, Szarlej	5,-
	A. Łukomska, Juńcewo	5,-
	Fr. Roszak, Jarocin	5,-
	Cz. Wyrwowa, Wagrowiec	5,-
	Nowicki, Kuźnica Bobr.	5,-
	S. J. Seip, Włocławek	5,-
	E. Szpiączkowska, Porań o dalsze zdrowie dla męża i łaski	5,-
	Fr. Tokłowiczowa, Poznań	5,-
	R. Prus, Trzemeszno	5,-
	T. Kurpiszowa, Racot	5,-
	S. Przytuński, Kotlin	5,-
	Ed. Rodziewiczowie, Skrzetuszewo	12,-
	W. Paul, Kórnik na pewną intencję	20,-
	T. Worsztynowicz, Skalmierzycze	20,-
	Kółko Rolnicze, Kowalewo	50,-
	A. Lach, Zgierz	5,-
	M. Chmielewska, Poznań	10,-
	T. Łopatkówna, Środa	3,-
	M. Markiewicz, Czarnobłoto	3,-
	P. Kaczmarek, Sepolno	5,-
	P. Florko, Kraków	5,-
	J. Mataj, Wronki	5,-
	W. Skuliniówna, Żywiec	5,-
	P. Neinhald, Lwówek	5,-
	J. N. Sołtyski, Pakość	5,-
	Fr. Jarzembowska, Warszawa	5,-
	J. Walczak, Brzyskorzystew	5,-
	Wł. Kamiński, Dobieżyn	5,-
	A. Jarosławska, Janikowo	5,-
	A. Tomaszewska, Wąbrzeźno	5,-
	A. Rawecki, Poznań	5,-
	K. Dzikowski, Środa z podziękowaniem za odebr. łaski z gor. prośbą o opiekę nad całym domem	5,-
	Chmielewska, Stanien	5,-
	E. Klaptocz, Czechowice	5,-
	T. Hejnowiczowie, Rawicz	10,-
	St. Bródka, Steszew	10,-
	St. Redziński, Inowrocław z podz. N. S. J. za odebr. i z prośbą o dalsze łaski	10,-
	E. Brossowa, Żoin	20,-
	B. Rypczyński, Poznań	50,-
	SS. Elżbietanki, Poznań	139,50
	Kurja Biskupia od J. Gürtlera z Katowic	20,-
	W. Sieradzki, Sambor	1,50
	Kl. OO. Redemptorystów Tuchowo	2,-
	St. Pesek, Mława	1,-
	K. Wł. F., Jedrzejów	2,-
	X. R. O. Bryńca	1,-
	Z. Jankowski, Poznań na uproszenie łask	5,-
	B. Wesolowski, Myszki	2,50
	Z. Mańkowska, Gnieszno w pewnej intencji	2,-
	J. B., Poznań	5,-
	P. Schmidt, Unisław	5,-
	J. Grzeszkowiak, Pepowo	2,-
	A. Szczepaniakowie, Zbąszyń	5,-
	K. Młodzianowska, Sosnowiec	4,-
	M. Poglódka, Wierzbnik	1,-
	M. Krzenińska, Wieluń	15,-
	J. Grabowski, Poznań	10,-
	J. Biskup, Poznań	6,-
	K. Smukowski, Nakło	1,-
	St. Brzelewska, Warszawa	5,-
	St. Gronowski, Smigiel z podz. N. S. J. za zdrowie i doznane łaski z prośbą o dalsze błog.	5,-
	Walkowski, Siewkowo	5,-
	B. Gonczarzewicz, Brzoza	2,-
	W. Koperski, Kostrzyn	5,-
	St. Piechowiak, Bogdanowo z prośbą o nową łaskę	5,-
	J. Lorychowa, Zacharzewo	2,50
	N. N., Ostrów	10,-
	J. Mrówczyński, Ostrów	20,-
	M. Jedyniec, Pniewy	2,-
	A. Niemczyk, Suchodół	2,-
	Stow. Młodz. Polskiej, Białki zebrane	7,-
	R. Wilowa, Śrów	2,-
	M. Lorenc, Kraków	3,-
	M. Karlińska, Kraków	5,-
	F. Zychowicz, Kalisz	5,-
	Parafia Lekno	15,-
	M. Grzeszkiewiczowie, Września	20,-
	Cz. Golański, Krotoszyn	20,-
	Dr. C. Rydlewski, Poznań p. B. Wz. P.	20,-
	Al. Wiczewski, Poznań p. B. Wz. P.	10,-
	Fr. Misch, Chelmo p. B. Zw. S. Z.	10,-

Konto P. K. O. 207 470. - Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

Kino „APOLLO“ Na najdoskonalszej, światowej sławy aparaturze dźwiękowej „Western Electric“ **Kino „APOLLO“**
Dzisiaj, tj. w poniedziałek, 5 stycznia 1931 r. premjera!

Ze złotej serii „super-szlagerów“ na 1931 rok — monumentalne arcydzieło dźwiękowe p. t.

„PARADA MIŁOŚCI“

W rolach głównych: Marice Chevalier, („Książę małżonek“) niezapomniany bohater filmu „Pieśniarz Paryża“ **Jeanette Mc. Donald** czarująca „blondynka“ z filmu „Król żebraków“

Reżyserował „król reżyserów“ — Ernest Lubitsch.

zw 27204

Przepych wystawy! Przepiękne piosenki i tańce! Bogactwo treści i akcji!

Początek seansów o godzinie 4,30, 6,30, 8,30

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— E. K. Państwowa Szkoła Sztuki Zdobniczej, Poznań, ul. Jezuicka nr. 5. — Szczegółowych informacji udzieli Panu dyrekcja szkoły. (K)

— P. A. Rozmarynowicz. Tak dokładnych informacji nie możemy Panu udzielić. W sprawie opłat skarbowych uzyska Pan szczegółowe informacje w urzędzie skarbowym; w sprawie opłat celnych radzimy kupić sobie i przestudjować taryfę cel i dotyczące przepisy. Jak najkorzystniej prowadzić tego rodzaju interesy? Sądźmy, że winien Pan to już wiedzieć sam, gdyż inaczej nie przydadzą się Panu na nic nasze niefachowe rady, bowiem nie jesteśmy kupcami. (K)

— V. X. Zakładów takich jest legion. Prosimy podać nam szczegółowo, o co chodzi, a wymienimy zakłady odpowiednie. (K)

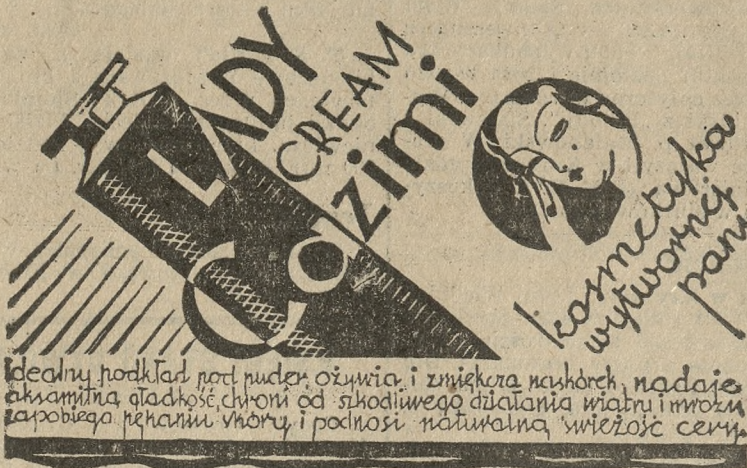
— M. H. 100. Owszem, ma prawo do zasiłków z Funduszu Bezrobocia. (K)

DOROCZNY BAL ROSYJSKI

w POZNANIU ODBĘDZIE SIĘ w SOBOTE 7 LUTEGO w PALAIS ROYAL
zw 27 190

Pryw. Lecznica Chirurgiczna

Dr. Parczewskiego
Poznań ul. Mickiewicza 22
zw 5748 tel. 18-99.

zw 6425

Dnia 3 stycznia 1931 r., o godz. 24 zmarł po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. nasz najdroższy ojciec, teść i dziadek ś. p.

Zygmunt Janaszek

emer. dyrektor Kursów Seminar. przy Kuratorjum Okr. Szkoln. i b. dyrektor „Pedagogjum Wielkopolskiego“ przeżywszy lat 70. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 8 b. m. o godz. 14-tej z zakładu św. Józefa na stary cmentarz Archikatedralny, o czym donoszą

Poznań, Ogrodowa 9 — Puszczykowo.

Pw 8238-157

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

w ciężkim smutku pogrążeni
syn, synowa i wnuki.

Dnia 3 stycznia 1931 roku, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., zasnął w Bogu, mój ukochany mąż, nasz drogi ojciec, brat i szwagier, ś. p.

Stefan Władysław Batkowski

dypl. inżynier

prokurent i kierownik wydziału instalacyjnego Łódzkiego Tow. Elektrycznego, Spółki Akc.

przeżywszy lat 51. Nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. Zmarłego odbędzie się w środę, dnia 7 stycznia r. b. o godz. 11 w kościele św. Krzyża w Łodzi, skąd tegoż dnia o godzinie 14 nastąpi wyprowadzenie drogich nam zwłok na stary cmentarz katolicki.

O smutnym tym obrzędzie zawiadamia pozostała

w nieutulonym żalu

nw 6855

rodzina.

W niedzielę, dnia 4 bm. o godz. 2,30 rano, zasnęła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach na udar serca nasza najdroższa, najukochańsza córka, siostra, szwagierka, ciocia, ś. p.

Lucyna Hubertówna

Pogrzeb odbędzie się w środę dnia 7 bm. o godz. 10-ej przed południem, na cmentarz parafialny w Osiu.

W ciężkim smutku pogrążeni

matka, rodzeństwo i rodzina.

Pw 8241-1,40

Powozy oczekiwać będą na stacji Laskowice o godz. 8,10 rano.

Zmarł w Bogu, po krótkich cierpieniach, dnia 3. 1. 1931 r. o godz. 8,30 nasz ukochany ojciec, teść, dziadek i pradziadek, ś. p.

Andrzej Michalak

przeżywszy lat 94. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 6 b. m. o godz. 13 z domu żałoby przy ul. Poznańskiej 46/48.

W smutku pogrążona

rodzina.

zw 27189

Antoni Barełkowski

zasnął w Bogu dnia 3 stycznia 1931 roku po krótkich lecz ciężkich cierpieniach o godz. 23 50, opatrzony Sakramentami św., przeżywszy lat 45.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 7 stycznia 1931 r., o godz. 14,30 z zakładu św. Józefa na cmentarz Jeżycki.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona z synkiem, rodzice, siostry i bracia.

Poznań, Podlesie wysokie, Śrem.

dw 2530

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjal”, ul. Towarowa 25, tel. 31-80.

W dniu 25 grudnia 1930 r., zmarł, ś. p.

Dr. med. Stanisław Szukalski

z Koronowa.

Zmarły należąc do Związku naszego od założenia, zjednał sobie swym czystym charakterem, swą otwartością i koleżeńskością, jakoteż swym idealnym pojmowaniem obowiązków zawodowych pełne uznanie u wszystkich kolegów.

Cześć Jego Pamięci!

dw 2532

Związek Lekarzy Z. P.

Spóźnione.

W dniu 29 grudnia 1930 r., o godz. 9 rano rozstała się nagle z tym światem, opatrzona Sakramentami św., ukochana matka nasza, ś. p.

z Trzebińskich

Marja Wicherkiewiczowa

I voto Dembińska

przeżywszy lat 58. Pogrzeb odbył się dnia 2 stycznia 1931 r. na nowym cmentarzu Serca Jezusowego w Bydgoszczy.

dw 2528

W ciężkim smutku pogrążone

Bydgoszcz, 3 stycznia 1931 r. **dzieci.**

Dnia 3 stycznia 1931 r. o godz. 12 w południe rozstała się z tym światem opatrzona Sakramentami św. nasza najdroższa i najtroskliwsza matka, moja kochana córka, bratowa i ciocia, ś. p.

z Sobeckich

Wanda Barbara Haremzowa

przeżywszy lat 52. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 6 b. m. (Trzech Króli) o godz. 2 po południu z domu żałoby przy ul. Kościelnej nr. 2 na cmentarz parafialny w Jeźycach. Msza św. żałobna w czwartek, 8 b. m. o godz. 8,30 w kościele Najświętszego Serca Jezusowego na Jeźycach.

W-nieutulonym smutku pogrążone

dzieci, matka i rodzina.

zw 27198

Poznań, dnia 4 stycznia 1931 r.

Dnia 3 bm., zmarł założyciel Spółkowej Gorzelni w Lubini Wielkiej, ś. p.

Emil Hirschstein

posiedziciel ziemski.

Zmarły, jako długoletni prezes naszej Spółdzielni, przyczynił się do wielkiego jej rozwoju i zaskarbił sobie powszechnie uznanie i szacunek.

dw 2529

Zarząd i Rada Nadzorcza Spółkowej Gorzelni Lubinia-Wielka.

Za złożone nam dowody współczucia, za liczne wieńce, szczególnie za tak liczny udział w pogrzebie drogiego męża i ojca, ś. p.

Feliksa Skowrońskiego

składa na tej drodze Przew. Duchowieństwu, Zarządowi Cechu Cukierniczego, Kołu Śpiewaczemu Polskiemu (za wykonane pienia), personelowi f-y Hoffmann i Skowroński oraz wszystkim Przyjaciółom, Znajomym, Życzliwym i Krewnym serdeczne

Bóg zapłać!

Zona z synkiem.

zw 27203

Poznań, dnia 5. 1. 31.

W niedzielę 4 b. m. zmarł nagle nasz ukochany brat, szwagier i wujek, długoletni kierownik szkoły w Objezierzu, ś. p.

Roman Mańczyński

Pogrzeb odbędzie się w Obornikach, w środę o godzinie 3.

W ciężkim smutku pogrążeni

zw 27206

Wesołowscy, Kowalewko.

Dnia 4 stycznia r. b. zasnął w Bogu po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy i nigdy niezapomniany mąż, drogi ojciec, syn, brat, zięć, wuj i szwagier, ś. p.

Jan Szulc

przeżywszy lat 46. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 7 b. m., o godz. 3.30, z kościoła cmentarza w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, Ogrodowa 5.

dw 2535

Zakład Pogrzeb „Ceremonjal” Towarowa 25 tel 31-80

J. E. Księdzu Biskupowi Okoniewskiemu, Księdzu Prałatowi Nieświolowskiemu oraz Przewielebnemu Duchowieństwu które wzięło udział w pogrzebie i tym Krewnym i Znajomym, którzy oddali ostatnią przysługę ś. p. matce naszej

Ludomirze Likowskiej

również za liczne wieńce i wyrazy współczucia, składają serdeczne

Bóg zapłać!

Pleszew, Poznań.

Dzieci.

zw 27192

Adam Musielewicz

handlowiec

po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu dnia 24 grudnia 1930 roku przeżywszy lat 48 i został pochowany na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie dnia 29 grudnia 1930 r., o czym zawiadamiam

zw 27210

pogrążona w głębokim smutku

żona.

W pierwszą rocznicę zgonu naszej najukochańszej siostry, ś. p.

Jadwigi Dybickiej

odprawioną zostanie

msza św.

w czwartek, 8 stycznia 1931 r. o godzinie 8 w kaplicy św. Józefa.

zw 27191

Rodzeństwo.

Przewielebnym Ks. Ks. Proboszczom z Biedrowa i Wroniek, JW Panu Janowi Turno z Wróblewa, JW Panu hr. Dobiesławowi Kwileckiemu z Kwilcza, Administracji, Pracownikom dominjalnym majątności Wróblewa oraz wszystkim tym, którzy oddać raczyli ostatnią przysługę naszemu drogiemu Zmarłemu, ś. p.

Stefanowi Giersbergowi

a nam okazali dowody szczerzej życzliwości i współczucia, składamy na tej drodze serdeczne

podziękowanie.

zw 27211

Rodzina.

Dnia 1 stycznia 1931 r., o godz. 6.15 rano, zginął śmiercią tragiczną nasz nigdy niezapomniany syn, brat, siostrzeniec i kuzyn, ś. p.

Witold Nawrocki

w 21 roku życia. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 6 stycznia, o godz. 2-giej, z kościoła miejskiego na cmentarz parafialny w Dębcu.

Nigdy niepokieszeni

rodzice Wisniewscy, bracia i rodzina.

Poznań, ul. Kwiatowa 4, Bydgoszcz, Inowrocław, Berlin.

zw 27209

Stanisław Masłowski

z egarmistrz

ur. dnia 13 stycznia 1850 r. rozstał się nagle z tym światem, namaszczony Olejami św., dnia 2 stycznia 1931 r. o godz. 18.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 6 stycznia o godz. 15 z kostnicy VII szpitala okręgowego Wały Jana III, na cmentarzu garnizonowym.

Ciężko strapieni

żona, syn, synowa i wnuki.

Poznań, ul. Długa 9.

zw 27 187

Skład duży

przy ul. św. Marcina 54 z większą ubikacją boczną wprost od gospodarza do wynajęcia. Oferty do Kurjera Pozn. pod zw 27 176

EKSPEDJENTA

magazyniera, trzeźwego, sumiennego, dobrze poleconego poszukuje przedsiębiorstwo przemysł.-handlowe. Warunek: udzielenie pożyczki zł 5000. Zgłoszeń z życiorysem, odpis świadectw oraz podaniem warunków do Kurjera pod zw 27 166

NA SEZON BALOWY

polecam

Dla Pań: najświeższe nowości

w Crêpe de Chine, Crêpe Georgette, Crêpe Chiffon w pięknych kolorach i deseniach oraz Velour Metallic, Velour Façonné, Taffetas broché, również piękną bielizną opalową, batystową i jedwabną, oraz pończochy.

Dla Panów: doborowe gatunki materiałów na fraki i smokingi, bieliznę, skarpetki, krawaty itd.

Wielki wybór! Niskie ceny!

F. Woźniak

Poznań, ul. Kramarska 16.

Pw 8246-154

Magazyn mebli i trumien

z większą stolarnią wraz 4-pokojowym mieszkaniem w najlepszym położeniu we Wrześni, od szeregu lat dobrze zaprowadzony i prosperujący, z powodu zmiany interesu wydzierżawię. Do objęcia potrzeba ca. 10 000 zł.

KAZIMIERZ KALISZEWSKI
Września, ul. Warszawska nr. 32, tel. 255.

zw 27 178

PARCELE

6000 m² — front 108 m. głębok. 55 m. przy 2 ulicach w Poznaniu-Jeżyce sprzedam w całości, wgl. działkach. Oferty upraszam do Kurjera zw 27 196

Poszukuję zaraz

kierownika biura

Mordawski,

adwokat i notariusz, Starogard.

dw 2524

Poważna Spółka Akcyjna poszukuje dla swego działu prawnego

pracownika

doświadczonego w sprawach sądowych oraz obeznanego dokładnie z sprawami wszelkich świadczeń socjalnych. Zgłoszenia przyjmuje Kurjer pod zw 27 201

Zostałem mianowany

notariuszem

na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z siedzibą w Czarnkowie n/Not.

Kazimierz Rankowski

adwokat i notariusz.

dw 2521

Świeże śledzie

zw 27 168 w skrzyniach centnarowych poleca F. Ziółkowski — Przemysł rybny — Poznań-Zawady.

Skład

z dwiema wystawami, obszerny, duży

z kompletnym eleganckim konfekcyjnym urządzeniem i składowym wejściem do mieszkania na I ptr. 3 pokoje duże z kuchnią z komfortem w centrum miasta Poznania Odstąpię to przedsiębiorstwo, bardzo dobrze prosperujące, z powodu choroby z towarem lub bez za bardzo niską i korzystną cenę, ewentl. zamienilibym na dom tylko w centrum miasta za dopłatą 200—300 tysięcy zł. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 53,6. Pw 8 035-53,6

Majątek 2700 morg

ziemi pszenno-buraczanej, ca 7 0 morg pszenicy, 650 morg buraków i t. d., szosa i stacja kol. w miejscu, oddam w dzierżawę z żelaznym kompletnym inwentarzem za kaucją lub z przejęciem inwentarzu. Zgłoszenia poważnych reflektantów wprost do rak właściciela proszę kierować do Kurjera Poznańskiego pod zw 27 162

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENUSAN”. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6.— zł, 4 pudełko 20.— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 8 249-158
Dr. GEBHARD & Sp. — GDAŃSK, Oddz. 42.

Parcele

na Łazarzu przy przystanku tramwajowym, ca 1 200 mkw. po cenie 9 00 zł sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod nw 6859

Do sprzedania

willa Zacisze

w Puszczykowie z ogrodem 37 a 86 m² wszystkie ubikacje wolne. Oferty do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań pod „willa Zacisze” nr. 1,4 Pw 8024 1,4

Stanisław Józwiak

leśnik.

przeżywszy lat 44. Pogrzeb odbędzie się w środę, 7 bm. po nabożeństwie żałobnym, które się rozpocznie o godz. 10 w kościele parafialnym w Czarniejewie.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona z dziećmi, rodzice z rodzeństwem.

Linerskie, Rakowo, Pawłowo, Gnieszno, Poznań, Chojna, Gogolice. dw 2534

W sobotę, 3 stycznia 1931 r., o godz. 10 wiecz., zasnął w Panu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza matka, siostra, babka, ciocia i teściowa, 6 p.

z Waraczewskich

Stanisława Włodarska

przeżywszy lat 72. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 6 b. m. (Trzech Króli), o godz. 3 30 z domu żaloby przy ul. Dąbrowskiego w Śródzie.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

dw 2533

Dnia 4 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, 6 p.

Jan Szulc

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 7. 1. 1931. o godz. 15.30, z kostnicy cmentarnej w Górczynie.

O liczny udział członków w pogrzebie prosi Towarzystwo Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Wypadek 190.

zw 27 212

Za złożone nam dowody współczucia, za wieńce oraz za oddanie ostatniej przysługi, matce naszej, 6 p.

Wiktorji Fortuniakowej

składamy na tej drodze szczerę

Bóg zapłać!

Dzieci.

zw 27207/8

8 pokoi w willi

komfortowo odnowionych przy parku Wilsona, pierwsze piętro, centralne ogrzewanie, telefon, ew. z garażem, zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia: Orzeszkowej 9/11, part. zw 27 184

GRAMOFONY

PŁYTY wszechświatowych fabrykatów jak ODEON itd. poleca największe przedsiębiorstwo po najtańszych cenach

K. KŁOSOWSKI

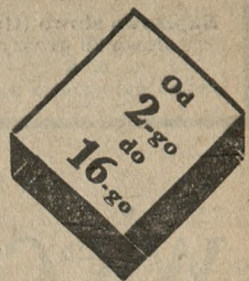
HURT. Poznań, ulica 27 Grudnia 6 — Tel. 11-19. DETAL.

Pw 8014-52,85

Wyprzedaż Inwenturowa!

Mimo już przeprowadzonej zniżki cen udzielamy na czas wyprzedaży znacznych upustów. W naszym specjalnym domu dywanów wielkiego stylu, znajdzie kupujący w każdej cenie największy wybór pierwszorzędnych fabrykatów. Rzetelność bezwarunkowa.

Dywany - Pomosty - Dywaniki - Kilimy - Łowickie pasiaki - Chodniki - Materiały do wykładania pokoi - Kokosy - Manila - Maty kokosowe i chińskie - Wycieraczki - Filce i sukna podłogowe Fryse na zasłony - Obicia mebli i ścian - Nowości na dekoracje drzwi i okien - Ochraniacze dywanów - Gobelny - Narzuty Kapy - Serwety - Pledy - Koce.

Specjalność firmy: Dywany smyrneńskie ręcznie wiązane krajowej produkcji, zawierające 40-60 tysięcy węzłów w metrze dorównują importowanym. Wspaniała ozdoba mieszkania. Cena zł 100 do 150 za metr □. Dywany kościelne odpasowane i zeszywane.

Upusty ważne do 16-go b. m.

Na wszelkie towary 10%
Na towar wysortowany bezbłędny 20%
Na towar z małymi błędami 30%
Na resztki od cen stałych na każdym przedmiocie wyznaczonych do 40%

Kazimierz Kuźaj

Centrala Dywanów
Poznań, ul. 27 Grudnia 9

Rok zał. 1896.

Uwiedomienie.

Podajemy do łaskawej wiadomości, iż z dniem 1 stycznia 1931 r. przejął p. HENRYK KOSZCZYŃSKI z Poznania drogą kupną, naszą fabrykację pasty do obuwia i pakownię modrego oraz wytwórnię płynu do czyszczenia metali „Metalol“, które to artykuły nadal prowadzić będzie pod znakiem ochronnym „Ha-Es-Es“.

Dziękując Szanownej Klienteli za dotychczasowe poparcie naszej Instytucji, prosimy i nadal zapotrzebowanie swoje skierowywać z całym zaufaniem do firmy H. Koszczyński.

Z poważaniem

Hurtownia Spółek Spożycwów Sp. Akc.
w Poznaniu, Tama Garbarska 21.

Z dniem 1 stycznia 1931 r. nabyłem od Hurtowni Spółek Spożycwów w Poznaniu fabrykację pasty do obuwia i pakownię modrego oraz wytwórnię płynu do czyszczenia metali „Metalol“. Wszystkie te wyroby prowadzić będę jak dotąd w tem samym opakowaniu i znakiem ochronnym „Ha-Es-Es“.

Proszę P. T. Klientów o łaskawe poparcie mego nowo nabytego przedsięwzięcia. Z mej strony zapewniam, iż wyroby pozostaną nadal w tej samej jakości i staraniem moim będzie przez punktualną dostawę dotychczasowe zaufanie P. T. Klientów sobie zaskarbić.

Z poważaniem

H. Koszczyński,
Poznań, Tama Garbarska 21.

zw 77199

Bank Spółdzielczy „Merkur“ w Krakowie

ulica Mikołajska 32. Telefon 15-832

podaje do wiadomości akwizytorów, trudniących się sprzedażą obligacji na raty oraz do wiadomości interesentów, że z nową niedawno założoną spółdzielnią o podobnym brzmieniu firmy w Stanisławowie nie ma nic wspólnego a przeciwko osobnikom, którzy tę spółdzielnię założyli, wnieśliśmy doniesienia karne do Prokuratorji Państwa w Stanisławowie. Przestrzegamy wszystkich przed zamianą firmy: Spółdzielczy Bank „Merkur“ w Stanisławowie z naszą firmą, albowiem za nią odpowiedzialności nie ponosimy.

Tw 873

Nasza siedziba Kraków. Nie posiadamy filji.

SANATORJUM „SANATO“

Dra ALEKSIEWICZA w IWONICZU, Podkarpackie.

Leczenie chorób kości, stawów. Gruźlica kostna i gruźlica. Cały rok otwarte. Żądać prospektów. Upraszamy załączyć znaczek pocztowy na odpowiedź. np 6502

PRZYMUSOWA LICYTACJA

W czwartek, dnia 8 stycznia r. b., o godz. 2 po poł., w Chudopicach sprzedawać będę najwięcej dającym za gotówkę:

5 krów, łyżkę dużą srebrną, 2 tuziny łyżeczek, 4 tuziny łyżek dużych i 4 tuziny noży i widelców srebrnych. n 6689

Zbiórka 20 min. przed licytacją przed dworem w Chudopicach.

Juza, komornik sąd. w Pniewach.

PRZYMUSOWA LICYTACJA

W piątek, dnia 9 stycznia r. b., o godz. 2 po południu, w Zajaczkowie sprzedawać będę najwięcej dającym za gotówkę: n 6688

2 karety, 2 powózki, siewnik 3 mtr., siewnik do nawozu, 34 konie, 5 żrebacków, 3 krowy i 30 szorów.

Zbiórka 15 minut przed licytacją przed restauracją w Zajaczkowie.

Juza, komornik sąd. w Pniewach.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, dnia 7 stycznia 1931 r., o godz. 11 przed poł., przy ul. Półwiejskiej 25. sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

27 koni rębnych, 36 wozów do piwa, 3 samochody ciężarowe, samochód osobowy, 2 maszyny do pisania, maszyny do liczenia, 2 szafy żelazne, 15 biurka, 24 krzesła, 5 stołów, dywan, 2 200 beczek do piwa, 30 000 butelek do piwa, kanapę, 2 fotela, 2 krzesła biurkowe. nw 6690

J. Bartkowiak

komornik sądowy. Poznań, ul. Poznańska 58-a. Tel. 75 24.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, dnia 7. 1. 1931 r., o godz. 10 30, przy ul. Mała Garbary 9, na placu spedytora Stachowskiego sprzedam najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą:

różnego rodzaju trzewiki damskie i dziecięce, jak półbuty, laki i różnokolorowe skórkowe i to w większych ilościach, ponadto wyłogi męskie czarne, trzewiki wysokie damskie filcowe z obsadą skórzaną i kilka par trzewików męskich.

Sprzedaż odbędzie się napewno. nw 6691

Krawczyk, kom. sąd. Poznań, ul. Dąbrówki 14. tel. 75 71.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W środę, dnia 7 stycznia b. r., o godz. 10 przed poł., przy ul. Gwarnej 9, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

kombinacje, koszule nocne damskie, reformy, pończochy, rękawiczki, torebki, poulovery, garsonki, suknie letnie oraz jedwabne, bluski, kurtki skórzane damskie, płaszcze damskie nieprzemakalne letnie i zimowe, oraz całkowite pierwszorzędne urządzenie składowe. nw 6692

Licytacja odbędzie się napewno.

Teofil Bartkowiak, kom. sąd. z pol. Poznań, Wały Jagiello 3

Nawet przy najsilniejszym

Zakatarzeniu

Wata od kataru w cenie zł 1,30 z marki „Chemergon“ przynosi ulgę natychmiast. dw 228

Szofer

z 10-letnią praktyką, trzeźwy, rzetelny, potrzebny zaraz. Zgłoszenia przyjmuję we wtorek, 6. I., godz. 1 w południe.

E. Stranz,

Hurtownia Towarów Kolonj.

Grobla 4. zw 27 195

Kupimy

kilka mało używanych samochodów

limuzyn i otwartych 4-6 osob. nowszych modeli. Łaskawe wyczerpujące oferty uprasza się do Kurjera Pozn. pod zw 2/179

Kino RENAISSANCE, Kantaka 8/9. Dziś dramat z życia nizin i wyżyn w stolicy nadsekwanskiej p. t. „Podwójne życie pasza“

W roli czołowej Ivor Novello, uroczą Mabel Poulton i piękna Izabella Jeans. Pw 8247-1.55

Przy rzeźni miejskiej w Mrocy powiat Wyrzysk wakuje zaraz stanowisko

kierownika rzeźni miejskiej (lek. wet.)

Wynagrodzenie według umowy z wolnem mieszkaniem, opalem, rolą i ogrodem, jak również dowolna praktyka prywatna. Zgłaszać się mogą tylko osoby z odpowiednimi kwalifikacjami, z dołączeniem życiorysu i odpisami świadectw do dnia 15. I. 1931 r. pod adresem Magistratu miasta Mrocy. dw 2 494

Licytacja

na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, nar. Wronieckiej.

W środę, dnia 7 b. m., o godz. 11 przed poł., sprzedawać będę najwięcej dającym za gotówkę:

sztacnę żelazną ręczną, żelazny piec szmatowy, 2 skrzynie tłoczonych etykiet (ceny). Pw 8245-53,18

Władysław Wojciechowski

uprawniony licytator i taksator, Stawna 13. Telefon 2808.

Dywidendę

za ubiegły rok obrachunkowy 1929/30 wypłaca począwszy od 7 stycznia r. b. Bank Kwilecki, Połocki & Ska w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 11 za przedłożeniem kuponu Nr. 2.

Lubońska Fabryka Drożdży S. A.

dawn. G. Sinner Pw 8240-1.53

w Luboniu, pow. poznański.

Rutynowany

ekspedjent (zelaźniak)

lat około 25, potrzebny do handlu żelaza, materiałów budowlanych i maszyn rolniczych na samodzielne stanowisko w powiatowym mieście. Zgłoszenie z życiorysem, odpisami świadectw i referencyj kierować do Kurjera Poznańskiego pod dw 531

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 1892A, n 2735, d 1790) 1 l. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Nagle ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu ekspedycji

(godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjerna. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerna nr. 35-25

Portjerna nie jest ubowiązana do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

1 SPRZEDAŻE

Samochód
„Fiat”, nowoczesna limuzyna — czteroośbowa, jak nowa, tanio sprzedam. Of. Kurjer zdw 53 277

Centralnego
ogrzewania kocioł lano żelazny elementów Rapid przyborami na ogrzewanie przynajmniej 30 ubikacji. Zietowski, Traugutta 5, zdw 53 276

Smokingowe
ubranie nowe I klasy. Plac Nowomiejski 1a, parter prawo, zdw 53 284

Parcele
Antoninek m² od 60 gr oraz innych dzielnic h Poznania „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9, zdw 52 6401

Oberża
Pełen wyszynk, kolonjalka przybory domowe, prywatne od Niemca przy Poznaniu. Zabudowania gospodarcze maszynowe, inwentarz żywy, mariaty kompletne w tem 11 móg buraczanej ziemi. Cena 18000, wpłaty 10000 Lech, Grobla 22, zdw 53 155a

Gospodarstwo
112 mórg ziemi pszenno-buraczana. Inwentarz żywy, kompletny zabudowania maszynowe, dom 5 pokoi. Poznańskie od Niemca. Cena 50 000 wpłaty 30 000. Lech, Poznań, Grobla 22 zdw 51 154/a

Pierze
świeże, darte, nie darte, puch polca — Stanisław Dyczkowski, Po mań, Wierzbicie 18, zdw 53 104/5

Platformę
90 cta, sprzedam, Zwierzyniecka 23, jw 53 27/28

Maszynę
do szycia 75 zł sprzedam Rybaki 9, skład, zdw 53 028/9

Maszynę
do szycia damską „Singers” okragle czółenka w bardzo dobrym stanie, bardzo tanio sprzedam. Wolnica 4-5, I, lewo, zdw 52 282-3

Lustro
duże, złota rama, marmur radio lampkowe, dwie słuchawki, szachy metalowe i mandoline sprzedam tanio. Kopernika 1, parter, lewo, zdw 53 173

Gramofony
Płyty gramofonowe
mechanizmy
ceny najniższe Feliks Balań ul. Woźna 12 Pw 7483 4 49 139/40

Gościniec
zaraz do sprzedania wieś kościelna, do tego 12 mórg ziemi, cena 24.000, wpłata podług ugody. Spieszne zgłoszenia do Kurjera zdw 53 299

Ladnie będzie w mieszkaniu
gdy ozdobić je obrazami firmy Witold Leworski, Wrocławska 30 specjalność — oprawa obrazów, Pw 6021-43.134

Sprzedam
natychmiast czarne pianino, zupełnie nie używane za 2 tys. gotówka. Oferty Kurjer dw 2536

Klubowy
garnitur jak nowy sprzedam 220. Lewicki, Grobla 4, I, zdw 53 225

Topole
sprzedam. Oferty Kurjer zdw 53 237

Łóżko
sprzedam, Wierzbicie 31a, parter prawo, zdw 53 245

Fortepian
krótki sprzedam Mostowa 30, III, prawo, zdw 53 263

Okazjal
Z powodu choroby sprzedam kompletną fabrykację z przylegiem mieszkaniem z meblami przy Starym Leśnym, dobrze zaprowadzona, Cena 6 500 zł gotówka — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 249

Kawiarnia restauracja
w centrum miasta Poznania wraz z mieszkaniem z powodu śmierci właściciela zaraz do sprzedania. Do objęcia potrzeba 30 000 zł. — Oferty Kurjer Poznański zdw 51 894

Okazja
Skrzydło mahoniowe wartościowe sprzedam tanio. Bandurska ul. Wrocławska 18, zdw 53 202

Kota
słamskiego, słiczny okaz sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 229

Wille
w Solaczu na ukończeniu 7-3 pokojowa tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 52 806

Szory
korzystnie sprzedam Melson, Seweryna Mielżyńskiego 25, zdw 53 178.

Pianino
krzyżowe za bezcen sprzedam Bąkowski Wyspiańskiego 19 zdw 53 160

Dubeltówkę
belgijską, bezkurkową, kal. 12, sprzedam. Obejrzeć można Biuro Posłańców, Woźna 11, zdw 53 208

Synia'nie
jadalnie inne meble faktycznie tanio nabędziez tylko w Stolarni Kwiatowa 6 zdpw 52 963

Limuzyna
Buick, 80 HP model 29, mało używana w bardzo dobrym stanie na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 605

Najtaniej
nabywają panie p'aszcze damskie gotowe, miarowe, Stary Rynek 76 zdw 52 909

Klubowy
garnitur elegancki, najlepsze wyścielecie 250 zł. Wrocławska 17, Skierska, zdw 52 752

Samochód
osobowy, karetki, najnowszy model, 5 osobowa, 6 cylindrowa, marki Peugeot sprzedam bardzo korzystnie, względnie zamienie na samochód osobowy — torpedo 6 cylindrowa. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 768

Samochód
reklamowo - towarowy, najnowszy typ z metalową, zamkniętą karoserją, oryginalna marki francuskiej, obciążenie do 15 centnarów sprzedamy tanio. Zgłoszenia do Kurjera zdw 52 766

Nieużywaną
sypialkę sprzedam za 650. Oferty Kurjer zdw 52 125

Antyki
wielki wybór. Powtowa 22, sklep Pw 7690-57.853

Realność
po części zabudowana, 3 427 m² korzystnie w śródmieściu Poznania położona, nadająca się na wszelkie cele, tanio do oddania, wpłata ca. 35-40 000 zł. Oferty do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 52.102. Pw 8 020 52.102

Gramofony
plyty, przybory
najniższe ceny
Bruździński i Ska, Wielka 18, zdw 52 837.

Fortepian
używany firma Ecker, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 015

Futro
bobrowe męskie korzystnie sprzedam. Łuczowska, Kościelna 29/31, dom ogrodowy, zdw 52 957

Widzieć — podziwiać i kupić można zawsze w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórce. Tamże sprzedaje się bez wyjątku każdemu — prezenty ślubne, prezenty imienin, prezenty urodzin, prezenty chrztu, prezenty pamiątkowe. — Szkło, porcelana dla restauratorów zupełnie tanio. zdw 53 095

Łóżko
żelazne sprzedam. Knaflewska Mielżyńskiego 5, zdw 53 111

Motocykle
używane okazynie sprzedam. — Koszczyński, Pasaż Apollo, zdw 53 113

Maszyna
słupkowa Singera na sprzedaż. Prymka, Półwiejska 23, II, lewo zdw 53 125

Beczki drewniane
od olejów jadalnych 200 ltr. pojemności szczelne, raz używane, oddamy za cenę 12 zł i 200 ltr. żelazne ocykowane po zł 30 sztuka. Skrytka pocztowa 32. — Leszno zdw 52 998

Szafa żelazna
systemu Arnheim, wielkość dwa metry razy metr, tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 767

Platforma
nowa na dwa konie tanio na sprzedaż. Szyperska 2, zdw 52 427

Futra
damskie, spody męskie, naprawa modernizacja Wierzbicie 13 parter, zdw 52 019

Wylegarki elektryczne
dla drobiu od 60-250 jaj na prąd 110 i 220 Volt najnowszej konstrukcji, do nabycia po cenach korzystnych w firmie Wł. Czerniak, Poznań, Zakłady Elektrotechniczne, ul. 27 Grudnia 19, zdw 52 075

Bemberga
pończochy po cenie fabrycznej po'eca Hurtownia Pończoch „Atlantyk”, Wrocławska 15 I piętro zdw 52 828

300
pożyczki poszukuje. Zastaw fortetpian. Oferty Kurjer zdw 52 969

Mierzwę
mieszana około 50 wozów sprzedam lub zamienie na słomę. Bukowska 46, telefon 66 52, zdw 53 000

Skład
kolonialny z towarami tanio sprzedam zaraz Zowawis 3, zdw 51 750

Okazja
Dalsza wyprzedaż urządzenia hotelu Francuskiego: łózka nocne stolki, stoły, umywalnie szeslałkowe, kanapy, krzesła, biurka, koldry puchowe. Składowa 4, składnica, godzina 1-4, telefon 21 10, zdw 52 520

Okazyjnie
sprzedamy biurka, krzesła i inne biurowe meble. Powszechnie Towarzystwo Elektr. A. E. G. ul. Matejki 5, zdw 53 010

Subhasta
majątności Pila Młyn obszaru 636 mórg z młynem wodnym, 2 km od Skoków odbędzie się napewno dnia 28. 1. 1931. Zgłoszenia interesentów przyjmują W Sikorski, Poznań, Chęćmońskiego 10, zdw 53 008

Dom
w najlepszym położeniu miasta powiatowego, gdzie gimnazja, istniejący od 60 lat na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 53 007

Skład
spożywczy z mieszkaniem, z towarami lub bez oddam za zgodą gospodarza. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 013

Sprzedam
maszynę do szycia z okragłem czółenkiem i pierzynie, Majchowska, Małeckiego 13, I tylny dom zdw 53 053

Restauracja
z urządzeniem Puszczykowie Tyrakowska, Mielżyńskiego 22, zdw 53 052

Futro
męskie, Tyrakowska, Mielżyńskiego 22, zdw 53 050

Sprzedam
dwa domy czynszowe jednopiętrowe ogrodem owocowe — wazrywnym półtora morgowym blisko Poznania, okolica wycieczkowa, kościół, szkoły, dworzec, poczta w miejscu za 50 000, wpłaty podług ugody Zgłoszenia Kurjer zdw 53 069

Wage dziesiętną okazynie
sprzedam, Telefon 54-18, zdw 53 030

Parcele
5 000 m kw. w Puszczykówku w całości lub częściowo na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer jw 5329

Gramofony
Płyty gramofonowe
mechanizmy
Sprzedaż po cenach najniższych Feliks Balań Woźna 12 Pw 8099-130

Futro
piżmowce (kolnierz wydra) — czarne pożyczcie — tanio sprzedam ulica Dąbrowskiego 9/11, III, lewo, zdw 53 145

Domek
z składem i mieszkaniem do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 53 085

Majatek
prywatny 260 mórg ziemi pszen no żytnia, 20 łaki zabudowania maszynowe, inwentarz żywy mariaty kompletne Poznańskie. Cena 65 000 wpłaty 20 000 reszta długie lata. Lech, Gro'la 22, telefon 29 45, zdw 53 153

Fortepian
czarny, krótki, dobry, sprzedam gotówką, raty Behnke u Dominiaka, Górna Włda 91 a, zdw 53 120

Restauracja
sala, pokoje klubowe ogród 2 pokoje mieszkaniowe w Zopotach zaraz do wydzierżawienia. Do objęcia 12 000 zł Zgłoszenia Marszałka Focha 94 m. 6, zdw 53 151

Skład
tow. krótkich oddam za gotówkę. Adres wskaże Kurjer zdw 53 149

Maszynę
okragle czółenka, gramofon, futro męskie futerko dziecięce tanio sprzedam. Poznańska 38, III lewo zdw 53 274

Bufet, kredens
dąb bronz mało używany tanio sprzedaj. Wskaże Kurjer zdw 53 247

Koncesję
wyszynkową oddam Zgłoszenia Kurjer rw 12 696

5 KUPNA
Białe myszki
kupię Dr. Prochnow Polna 17, Klinika zdw 52 483

Maszynę
trykotarską używaną 32-40 cm w dobrym stanie kupię. Oferty z podaniem ceny zdw 52 980

Motocykl
kupię używany słabszy Zgłoszenia Kurjer zdw 53 051

5%
pożyczkę konwersyjną kupię, wykupię również zastawiona. Oferty Kurjer zdw 53 262

Autodorozkę
kupię. Oferty Kurjer zdw 53 213

Pianino
zaraz kupię. Cena Kurjer zdw 53 254

Skład
kolonialny z mieszkaniem, dobrze prosperujący kupię. Zgłoszenia z podaniem ceny, oferty Kurjer zdw 53 176

Lampa
projekcyjna do kina lustrzana, używana potrzebna Zgłoszenia Kurjer rw 12 691

Rower męski
kupię, Gierka, Półwiejska 21, III, piętro, podwórce dw 3 523

6 KAMIENICE
Wille
w Poznaniu, poblizu tramwaju zaraz do objęcia, kupię gotówką. Szczegółowe of. Kurjer zdw 52765

Kamienica
III, piętrowa nowowubud 7 pokoi, komf. wóline mieszkanie, centralne ogrzewanie, elektr. i gaz, kanalizacja. 2 składy w mieście blisko Poznania gdzie wyższe szkoły natychmiast na sprzedaż. Cena 185 tys. zł, wpłaty 85 tys., 65 tys. hipoteka amortyzacyjna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdp 53 058

Kamienica
nowoczesna (Lazarz) dochód roczny 23 000 zł, wpłaty 120 000, Centrala Handlowa, 27 Grudnia 5, zdw 53 078

Administrację
kamienicę przyjmuję nadal Centrala Handlowa właściciel St. Faleński, ul. 27 Grudnia 5 zdw 53 077

Dom
w Poznaniu z wolnym mieszkaniem, restauracja i pełna koncesja. Cena 130 000 zł. Wpłata według ugody. Centrala Handlowa, 27 Grudnia 5 zdw 53 076

Administrację
przyjmie rutynowany i odpowiedzialny administrator. Oferty Kurjer zdw 53 305

Kamienicę
kupię przy wpłacie 30-40 tys. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 53 30.

Kamienica
10 ubikacji skład, rynek miasta, niedaleko Poznania okazynie 27 000 zł Kurjer zdw 53 181

7 PIENIADZ
60 000 zł
kto wypożyczy na 2 miesiące, otrzyma 75 000 zł. Gwarancje damy 150 000 zł zupełnie pewna. — Zgłoszenia „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 53.9, Pw 8 044 53.9

Wspólnika
około 1.000 złotych poszukuje poważna firma handlowa. Zgłoszenia Wszecpolska Agencja Dlugozna 5 zdw 53 199

3 DO WYNAJĘCIA

5 pokoi
na biura w centrum na I. p. zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 119

6 pokoi
śródmieście, piękne położenie po ważnemu reflek. antow wynajmie gospodarz Zgłoszenia Kurjer zdw 52 950

2 pokoje
kuchnia, mieszczące 80 zł za rok zgóry przy Szosie Warszawskiej Adres Kurjer zdw 52 990

Próżny
pokój dzierżawa zgóry. Adres Kurjer zdw 53 037

2 pokoje
kuchnia z meblami Jeżyce sprzedam 2 500. Oferty Kurjer zdw 53 093

Dwuokojowe
kuchnia słoneczne, łazienka gaz elektryka, parkiet willa, blisko śródmieścia, czynsz 2 500 zł 15 miesiecy. Kurjer zdw 53 180

Mieszkanie
3 pokoje, łazienka, kłozet, na 1 piętrze za Rynkiem Włdekim przy tramwaju zaraz. Czynsz 2 lata zgóry a 130 zł. i kosza remontu. Zietowski, Traugutta 5, od 2-4, zdw 53 275

Próżny
pokój obszerny, dzierżawa miesieczna. Agencja Kurjera Przemysłowa 1a, zdw 53 264

Mieszkania
3 pokoje komfort 3.000. — 2 pokoje 1.600. — centrum. Zaborca, Ratajczaka 9, II, zdw 53 292

Odstąpię
natychmiast za zwrotem poniesionych kosztów dzierżawy za rok zgóry 3 pokoje z kuchnią przy ul. Młyńskiej (pokój z kuchnią i 2 pokoje oddzielnie od siebie położone). Oferty Kurjer dw 2537 Do objęcia potrzeba 2.500 zł gotówki.

3 mieszkania
jednopoikowe z kuchnią natychmiast wynajme. Obornicka 35, gospodarz, zdw 53 226

Mieszkanie
czteropokojowe wszelkie wygody pierwsze piętro, Rynek Jeżycki, przejęcie mebli, remontu 4.600. — Informacje administrator, Dutkiewicz, Chwałszewo 70, zdw 53 248

Oddam
3 pokojowe mieszkanie, wygody 2.000. Oferty Kurjer zdw 53 183

Mieszkanie
frontowe, parterowe, tuż przy Parku Wilsona, bezpośrednio od gospodarza. Trzy pokoje z kuchnią i łazienką, ogrzewanie centralne. Trzysta zł miesiecznie (ogrzewanie osobno). Matejki 43, portjer pokaże, zdw 53 200

Mieszkanie
4 pokojowe, komf. wszelkie wygody. Lazarz, czynsz miesieczny do kwietnia 31 r. zł 300 dalszy czynsz 200 miesiecznie i nie zgóry Zgłoszenia Kornaszewski, Marszałka Focha 94 telefon 60-12, zdw 53 317

Pokój
kuchnia w Mosinie w poblizu dworca do wynajęcia zaraz. — Oferty Kurjer zdw 53 088

Mieszkanie w willi
w eleganckiej dzielnicy Poznania jest do odstąpienia na przeciąg 2 do 3 miesiecy 4 pokojowe mieszkanie kompletne urządzone. — Zgłoszenia Kurjer zdw 53 209

Mieszkanie
trzyk pokojowe czteropokojowe kuchnia za dzierżawę zgóry od gospodarza, Biuro Handlowe Kan taka I, II zdw 53 201

3 pokojowe
mieszkanie z meblami odstąpię. Oferty Kurjer zdw 53 227

3 SZUKA MIESZK.

Poszukuję
3 do 4 pokojowego mieszkania z wygodami w śródmieściu na Łazisz lub Jeżycach. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 726

4-5 pokojowego mieszkania poszukuję
możliwie w śródmieściu. Dzierżawę zaplace zgóry. Zgłoszenia do „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 53.8. Pw 8 042-53.8

Urzędnik państwowy
poszukuje dwóch pokoi, kuchni wprost od gospodarza na dogodnych warunkach lub większego pokoju kuchnia, okolica Wierzbicie lub Łazarz. Oferty Kurjer zdw 52 974

2-3 pokojowego
komfortowego mieszkania poszukuje bezdzienne małżeństwo z dziećmi. Do dyspozycji 3 000 zł. Oferty do Kurjera zdw 53301

Mieszkania
2 lub 3 pokojowego kuchnia, z wygodami od 15. śródmieście Łazarz, czynsz niewielki, place zgóry. Pośrednicę wykluczone. — Zgłoszenia Kurjer zdw 53 024

Mieszkania
4-5 pokojowego I piętro Matejki lub Słowackiego poszukuje wprost od gospodarza. Czynsz zgóry Pośrednicę wykluczone. — Oferty Kurjer zdw 53 026

Jednopoikowego
poszukuje do tysiąca. Oferty Kurjer zdw 53 265

Mieszkania
do 2 000 poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 53 263

5-6 pokoi
z przynależnościami wprost od gospodarza wynajmie profesor. Zgłoszenia Kurjer, zdw 53 117

Profesor
szuka 2 pokoi kuchni. Oferty Kurjer zdw 53 182

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
pokój i kuchnię ze stróżostwem na takowe lub większe bez. Oferty Kurjer zdw 53 174

11 POKOJE UMEBL

Pana
na wspólny pokój Półwiejska 29, parter, prawo, zdw 50 546

Ladny
ciepły pokój, Matejki 1. I, zdw 52 779

Pokój
niekrepujący, czysty zaraz, centrum. Koza 25, III, front, zdw 52 905

Dwom
panom Ogrodowa 2, II, prawo, zdw 53 172

Gwarancja promocji Uczennice szkolne
przyjmuje się na stałe, także tylko na populudnia, dla odrabiania lekcji. Pensjonat Aleja Marcinkowskiego 19, II, Fachowa pomoc naukowa, zdw 53 100

Pokój<

Przyjmę
pana na stancje Waj Leszczyńskiego 2. Godlewska. Zdz 53 252/3

Tani
czysty pokój na 1 lub 2 osoby. Szmarzewskiego 47. II. pr. lewo. front. Zdz 52 906

Pokoik
studentowi zaraz Śniadeckich 9. parter. prosto. Zdz 52 991

Pokój
dla 2-3 osób (ewentl małżeństwa). Informacje Fryzjer Matejki 48 49. Zdz 53 023

Dwuosobowy
Półwiejska 12. II lewo. Zdz 53 022

Wrocławska
i III. pokój lenzemu panu. Zdz 53 041

Jednoosobowy
pokoiłk tani zaraz. Bukowska 33. parter. lewo front. Zdz 53 212

Do
wynajęcia pokój niekrepujący. elektr. światło. Małeckiego 17. III. Zdz 53 301

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Małeckiego 33. I prawo. Zdz 53 304

Pokój
elektryczność, biurko 1-2 panom. Małeckiego 31. III. Zdz 53 315

Pokój
dwuosobowy. Działyskich 8. II. lewo. Zdz 53 238

Pokój
dla dwóch panów zaraz do wynajęcia. Bukowska 5. I lewo. Zdz 53 236

Przyjmę
uczni blisko gimn. Mickiewicza i Paderewskiego. Rynek Łazarzski 6. III. lewo. Zdz 53 240

Pokój
z utrzymaniem. Rynek Łazarzski 6. III. lewo. Zdz 53 239

Pokój
wynajmę. Rynek Łazarzski 6. III. lewo. Zdz 53 241

Słoneczne
pokój Patrona Jackowskiego 43. I. prawo. Zdz 53 260

Pokój
umeblowany dla pań lub panów. Kraszewskiego 9a. I lewo. Zdz 53 256

Pokój
dwuosobowy dla pań od zaraz do wynajęcia. elektryczność, centralne ogrzewanie. Mickiewicza 29. II. prawo. Zdz 53 255

Pokój
dwom panom wynajmę. Wielkie Garbary 13. IV. lewo. front. Zdz 53 250

Podgórna
10a. III. prawo dobrze umeblowany zaraz. Zdz 53 160

Pana
na wspólny pokój. Płucieńska, ul. Szewska. 12. II. Zdz 53 191

Wspólny
pokój. Półwiejska 11. Olszewska. Zdz 53 818

Pokój
skromny elektryczność zraz. Majewicz Dąbrowskiego 35/37. Zdz 53 198

Przyjmę
na stancje z własną pościelą od 15. i 31. Patrona Jackowskiego 19. sutereny front prawo. jw 5325

Pokój
dla intel. pani wynajmę. Niegolewskich 10. II. prawo. Zdz 53 054

Pokój
wspólny jednemu panu. Nowak. Grunwaldzka 25. I. piętros. Zdz 53 855

Niekrepujący
bez pościeli. Św. Marcin 64. dom ogrodowy. II. prawo. Zdz 53 030

Maly
skromny panu. Fr Ratajczaka 11a. 6 wejście. parter. prawo. Zdz 53 079

Lepszy
pokój frontowy. Św. Marcin 4. III. Jedrowniak. Zdz 53 068

Dwa
nobleznie umeblowane pokoje. wejście ze schodów. Wynajmę inteligencji ewentl na biuro Mazur. Skarbowska 14. I. Zdz 53 071

Pokój
do wynajęcia. Drożdżewska. Plac Nowomiejski 9. Zdz 53 073

Panienkom
pokój. Kwiatowa 9. III. Zdz 53 072

Pokój
i pokoiłk umeblowany. Poznańska nr. 27 a. I. prawo. Zdz 53 083

Pokój
dla 2 studentów. Półwiejska 13. II. prawo. Zdz 53 086

Pokój
panu Przemysłowa 28. I. lewo. Zdz 53 096

Centrum
pokoiłk, elektryczność, centralne. telefon lub bez. Starkowa, ulica Młyńska 4. III. Zdz 53 094

Pokój
dwom z utrzymaniem. Piekary 8. II. lewo. Zdz 53 087

Wspólny
panie lub panów z szkół. Śródmieście. Adres Kurjer Zdz 53 167

Pokój
zaraz lub 15 Rybaki 9. dom tylny prosto I pr. prawo. Zdz 53 170

Pokój
umeblowany wolny. Wybiekiego 2. II. wprost. Zdz 53 134

Pokoik
ciemny, utrzymanie, tania. Matejki 39. I. lewo. Zdz 53 133

2
osobowy umeblowany studentkom. światło elektryczne. Chojnacka. Śniadeckich 17. I. Zdz 53 127

Pokój
mily. ciepły. Zórawia 18. I lewo (Jeżyce). jw 5330

Pokój
w centrum miasta. duży słoneczny. niekrepujący z wygodami do wynajęcia. Wielkie Garbary 34. III. lewo. Zdz 53 630

Pokój
do wynajęcia. Kraszewskiego 13. II. lewo. jw 5331

Pokój
niekrepujący panom. Matejki 65. I. lewo. Zdz 53 266

Pokoje
Gwarna 8. III. prawo. Zdz 53 261

Pokój
skromny z utrzymaniem lub bez wyrajmę zaraz. Zygmuntowska. Kanalska 7. Zdz 53 196

Próżny
pokój zaraz. Wielkie Garbary 36. tylny dom. IV. prawo. Zdz 53 194

Lepszy
pokoiłk dla 1-2 pań lub panów zaraz. Bukowska 33. parter. lewo front. Zdz 53 211

Pokój
na 2 osoby. Ogrodowa 4. III. prawo. Zdz 53 210

Lepszy
pokój dla panów. Szyperska 1. III. Zdz 53 231

Elegancko
umeblowany pokój. lazienka. telefon wynajmę (70 zł). Marcinowska 5. I. Zdz 53 230

Pokój
Przemysłowa 12. III. prawo. Zdz 53 228

Pokój
umeblowany zaraz. Piekary 8. Schmidt. Zdz 53 257

Pokój
czysty panu wynajmę. Grobla 28. I. prawo. wchód lewo. Zdz 12 653

Pokój
umeblowany bez pościeli wynajmę. Woźna 14. parter. prawo. Zdz 12 695

Pokój
umeblowany wspólny dla panienek zaraz wplwy. Ul. Woźna 5. drugie piętro. Zdz 53 333

Dwupokojowe
centrum 500. Mroczkowski, W. Król. Jadwiży 11. ślad Zdz 53 137

Elegancki
pokój Młyńska 12. I. prawo. Zdz 53 139

Pokój
2 osobom. Wierzbicice II. III. lewo. Zdz 53 142

Pokój
umeblowany. Ratajczaka 11a. III. wejście. II. piętro. prawo. Zdz 53 144

Panu
pokój z telefonem w śródmieściu i dobrym utrzymaniem oddam. — Inf. telefon 18-36. Zdz 53 148

Wspólny
panience porządnie z dobrym niedrogiem utrzymaniem w śródmieściu oddam. — Pianino. telefon. Inf. telefon 18-36. Zdz 53 147

Pokój
umeblowany małżeństwu lub panienkom. Łakowa 17. podwórze II. prawo. Gabryś. Zdz 53 152

2
pokoje wynajmę. Łakowa 9. — parter. lewo. Zdz 53 156

Frontowy
pokój panom. Św. Marcin 18. III. lewo. Zdz 53 256

Jeden
i dwuosobowy. Spyrówka. Długa 4. II. Zdz 53 297

Pokój
dla 2 panów. Stary Rynek 45. II. Zdz 53 296

12 SZUKA POKOJU

Niekrepującego
nieodległego pokoju z pościelą. poszukuje centrum student. Oferty Kurjer Zdz 53 273

Urzednik
w starszym wieku. spokojny. poszukuje pokoju. okolica Górna Wilda. Zgłoszenia podaniem ceny do Kurjera Zdz 53 306

Szukam
pokoju (parter) umeblowanego. używaniem kuchni. Oferty Kurjer Zdz 53 067

Pokoju
śródmieściu pościelą do 40 zł szuka urzędniczka. Oferty Kurjer Zdz 53 146

Pan
szuka pokoiłk umeblowanego z niekrepującym wejściem Z podaniem ceny Kurjer Zdz 52 068

Pokoju
poszukuje pracująca pani (umeblowanego lub próżnego). Oferty cena Kurjer Zdz 53 110

Próżnego
pokoju poszukuje małżeństwo z jednym dzieckiem od 15 Oferty Kurjer Zdz 53 020

13 LOKALE

Ladny biurowy
3 pokojowy osobne wejście zaraz do wynajęcia. Św. Marcin 66. I. prawo. Pw 7705-52.20

Ubikacje
nadające się na składnice lub warsztaty. Piekary 3. Zdz 53 075

Ubikacji
okolica Gwarnej zaraz szukam Zgłoszenia Kurjer Zdz 53 163

Poszukuję
sklepu (2-3 ubikacje jasne z wodą). Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego Zdz 53 184

Piwnica
sucha oraz ubikacje biurowe dwupokojowe parter. Wielkie Garbary 20. od 1 kwietnia wprost od gospodarza Zgłoszenia Buchholz. Św. Marcin 4. Zdz 53 210

Na biuro
pokój do wynajęcia. Kantaks 5. I lewo. front. Zdz 53 269

15 UZDROWISKA

Zakopane
pensjonat „Janówka” pokoje ciepłe. pierwszorzędną kuchnią warszawska ciepła woda łazienka ceny umiarkowane. Telefon 643. n w 6 643

Worochna
„Pereka” pokoje słoneczne z całym utrzymaniem. lazienka, sala. pianino. — Tereny narcisowe pierwszorzędne. (Choroby zakaźne, gruźlica — wykluczone). — Gnaedingerowa — Srokowska. n w 6858

Krynica
Pensjonat „Reduta” Heleny Nowackiej centrum miasta otwarty od 15 grudnia. poleca ciepłe pokoje całodziennym wyżywieniem utrzymaniem od 11 zł. Zdz 53 2291

14 DZIERZAWY

Wydzierżawię
skład z pokojem nadaję się na każdą branżę. Wprost od gospodarza. Wawrzyniak. Główna. ul. Gnieźnieńska 74. telefon 14-16. Zdz 52 527

Skład
wraz z ubikacjami oraz przyłączeniem mieszkaniami nadaję się na każdą branżę w powiat. mieście w Wilk. bez odstepnego do wydzierżawienia. Zgłoszenia do Kurjera pod Zdz 52 951

Skład
stary obuniczny z urządzeniem warsztatem i mieszkaniem zaraz wynajmę. Skład nadaje się na każde przedsiębiorstwo. Zgłoszenia J. Kaźmierczak Kcyna. Pozn. Zdz 52 942

Poszukuje
się w Poznaniu willi z ogrodem komfortem. o 10 do 12 pokojach celem dzierżawy od lipca lub września 1931. Zgłoszenia z podaniem warunków do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod Zdz 2 485

Natychmiast
wydzierżawi właściciel domu z powodu choroby dobrze prosperujący skład z mieszkaniem nadający się na każdą branżę w Świeciu n/Wisła Rynek 14. Anna Łabędzka. Zdz 12 681

Warsztat kołodziejski
z mieszkaniem przy fabryce maszyn w większym powiatowym mieście wydzierżawie oraz sprzedam wszystkie narzędzia kołodziej i większy zapas drewna. Reflekt. taniej zechcia się łaskawie zwrócić po adres do Kurjera Zdz 52 976

Pracownie
dla stolarska z ewentl małym mieszkaniem z roczną dzierżawą 1200 zł wydzierżawie. Adres Kurjer Zdz 52 962

Poszukuję
dzierżawy 10-20 mórg z mieszkaniem. Łaskawe zgłoszenia proszę do Agencji Kurjera Poznańskiego Międzychód. n w 6953

Restauracja
skład kolonjalny miasto powiatowe, gdzie mieści się garnizon i gimnazjum. Jest do wydzierżawienia od 1 kwietnia. Zgłoszenia Kurjer Zdz 53 021

Dom
fabryczny. nietylko. stajnia. 12 koni. szopy. duże podwórze. ogród owocowy. kantor. mieszkanie. obiekt nadaje się na każde przedsiębiorstwo. wydzierżawie korzystnie. Kossmann. Fredry 6. tel. 3213. Zdz 53 321

Skład
przy Górnej Wildzie przed Rykiem zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Zdz 52 960

Ogród
2 1/2 morgi najlepszej ziemi dla ogrodnika zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia nraszca się pod Zdz 2522

Gospodarstwo
50 mórg burzaczanych. zabudowania nowe przy Kostrzynie obiecuję 3000 spiesznie wydzierżawi Rutkowski. Poznań. Podgórna 12 b. parter. Zdz 53 203

Szukam
składu wprost od gospodarza za dzierżawę. Oferty Kurjer Zdz 53 214

16 OSOBISTE

Unieważniam
zniżkę kolejową. Maria Michalowska. Stroma 6. Zdz 53 270

21 ZGUBY

Doberman
brązowy zaginął 25 12 30 Uprasza się o zwrot za wynagrodzeniem pod adresem Ryszard Krieger Wielka 11. Zdz 53 035

Znaleziono
piersiutek przy Słowackiego. — Odebrać Słowackiego 42. parter. lewo. Zdz 53 094

22 ROZMAITE

Obiady
prywatne. pozytywne kuchnie kresowa tylko na świętem masle Ul. Waly Zygmunta Augusta (narożnik ul. Św. Marcina) 1. II. piętro. praw. Zdz 50 947

Garnitury
frakowe i smokingowe wypożycza. Banaś. 27 Grudnia 2. Zdz 52 400

Jarskie
wykwintne obiady. Św. Marcina 66. II. prawo. Zdz 52 691

Obiady
treściwe i smaczne poleca kuchnia Stow. Św. Zyty. Piekary 2. Zdz 51 915

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań. centrum ul. Romana Szymańskiego 2. pierwsze piętro. lewo drugi dom od placu Świątkowskiego. Zdz 41 672

Lyżwy
do ostrzenia i niklowania przyjmuje szlifiernia Ed Karge Poznań ul. Nowa 7. Pw 7 697-51.119

Chłopca
rocznego oddam za własne Oferty Kurjer Zdz 52 961

Masażystka
długoletnia praktyka w zdrojowisku poleca się względem łaskawych pań. Św. Marcin 13. podwórze. III. pr. u p Śmiechowskiej. Zdz 52 997

Kto
ceruje. nadrabia północzochy. — Zgłoszenia Kurjer Zdz 52 994

Salę
dla posiedzeń lub zabaw poleca Hotel Britania. telefon 2197 98. Zdz 53 031

Wdowiec
samotny. mistrz kowalski na wsi ożeni się z osobą moralną od 45 do 50 lat. Zgłoszenia do Kurjera Zdz 53 002 3

Gluchota
uleczalna. Wynalazek Eufonia zdemontowany specjalistom uszu przytepiłszy słuch. szum. ciekawie uszu. Liczne podziękowania. Zadajcie bezpłatnie pouczającej broszury. Adres: Eufonia Liszki. k/Krakowa. Zdz 53 279-80

Dobra
krawcowa w domu i poza dom. Jeżycka 43. I prawo. jw 5326

Balowe
sukienki wykonuje wykwiłtnie. Ceny przystępne. Skarbowska 14. parter. front lewa. Zdz 53 082

Północzochy, skarpetki olbrzymia zniżka cen
do 50 procent wskutek likwidacji. „Julpol”. Poczta 11. Zdz 53 081

Chiromantka
przyjędną przepowiada przyszłość teraźniejszość. przeszłość. dobrze wroży z ręki. kart. Rom. Szymańskiego 3. podwórze. parter. lewo przy Placu Świątkowskim. Zdz 53 131

Maskowe
kostjumy tania wypożyczam. — Olszańska. Św. Marcin 38. dom boczny. prawo. III. Zdz 53 140

Krawcowa
szyje suknie balowe. maskowe 10 zł. Matejki 46. III lewo. Zdz 53 283

Kto
haftuje ruche? Adres wskaże Kurjer Zdz 53 185

Księgowość
reguluje. także zaniedbaną. zestawiam bilansy Oferty do Kurjera Zdz 53 186

Trykotaże miarowe
kostjumy sportowe. garsonki. swetry. pulawery. sukienki. ubranka. kombinacje itp. korzystnie „Tricot”. Romana Szymańskiego 10. III. przy Świątkowskiej. Pw 826-14

Salon Mód
„Modes de Paris” św. Marcin 34. I. poleca swą wytworną pracownię. Suknie balowe wieczorowe wykonują 24 godz. Specjalne kostjumy maskowe nowe oryginalne fasony wypożycze: Zdz 53 225

23 OZENKI

Kawaler
lat 46 przystojny. wysokiego wzrostu niezależny od rodziny posiadający skład i własny dom. centralnym ogrzewaniem wartości 250 000 zł w powiatowym mieście na Pomorzu poszukuje znajomości przystojnych inteligentnych nieślubnych pań w odpowiednim wieku celem ożenku. Dyskrecja zapewniona Biuro wykluczone. Oferty możliwie z fotografią. która swraca do Kurjera Zdz 53 050

Która
s pań lat 25-40 zechce poznać pana lat 33 celom ożenku Wdowiec niewykłuczone Gotówka do 5000 zł pożądana dla doposażenia wykupienia pewnych przedmiotów Adresować: Par. Poznań. Aleje Marcinkowskiego 11. pod nr. 53.3. Pw 8 039 53.3

Student
medyczny na ukoń. zeniu pragnie poznać zamożną panienkę w celu matrymonjalnym doposażenia mu ukończenia studiów Zgłoszenia Kurjer Zdz 51 212

Tysiące
bogaty pań pragnie wyjść za mąż za inteligentnych pań nawet bez majątku. Kto chce się szybko i douzre ożenić niech się zwróci do największego biura matrymonjalnego „Postępek”. Warszawa Senatorska 88. Nr 3. dane e wysyłamy kalkase. Oferty do wyboru. n w 6 401

Kupiec
lat 30 ożeni się z młodzią panią. Oferty Kurjer Zdz 53 006

Kawaler
szatyn rzemieślnik lat 25. na stałym stanowisku poszukuje pańki celem ożenku. Osoby które nie zależy na dobrym mezu najchętniej szatynki lub brunetki racza swe oferty wraz z fotografią nadesłać do Kurjera Poznańskiego Zdz 53 057. Zwrot fotografii zapewniony. Rzecz traktuje się poważnie.

Dla siostry
mej. inteligentnej przystojnej szatynki. pragnie znaleźć towarzysza życia. pana na stałe posiadzie lat 25-30. Cel matrymonjalny. Poważne oferty z fotografią. która swraca do Kurjera Zdz 53 272

Dla
córkę brunetki lat 23 wykształconej. dobrze wychowanej. cośkolwiek majątkiem poszukuje inteligentnego dobrze sytuowanego pana. Zgłoszenia Kurjer Zdz 53 285

Kawaler
urzędnik państw. lat 32. przystojny. pozna panne do lat 28 milego usposobienia. celu matrymonjalnym. Dyskrecja zapewniona. Oferty z fotografią. która się zwraca uprasza się do Kurjera Zdz 53 290

Pani
samotna. lat 50. Wielkopolanka. inteligentna. łagodna. dobrze wyglądająca. z 3 pokojowym zaopatrzone mieszkaniami. kilkoma tys. wywidzie za pana samotnego do lat 65. religijnego. kulturalnego. lepszej. stałej noszącej. które mu zależy na spokojnym własnym ognisku. Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer Zdz 53 316

24 NAUKA

Kursy stenografii
pisanie na maszynach Kantaka 1. II. Zdz 47 934

Akademja Tańców
Wituskowskich rozpoczyna 5 10. 15 stycznia specjalny tani kurs karnawałowy. Dom Rzemieślniczy Ratajczaka. Pw 8097-1.20

Tańców nowoczesnych narodowych
wycucha bez względu zdolności szybko wzorowo — dyplomowany profesor baletmistrz Szczurek. Dom Rzeźniczy. Waly Zygmunta Augusta 15. Zgłoszenia lekcie osobiste każdego czasu Zdz 53 271

Kursy
wieczorne udziela się księgowości wiad. handl. i stenografii Pozn. Tow. Buchalterji. Zgłoszenia Sekretariat. Św. Marcin 29. Zdz 53 171

Wieczorny akt
4 razy tygodniowo w Szkole Dekoracyjnej Ratajczaka 38. — Zgłoszenia codziennie od 4-6. Zdz 53 118

Niemieckiego
kto udzieli dwom młodszym panom już nieco zaawansowanym? Warunki Kurjer Zdz 52 964

Tanie kursy tańców
Opaliński. 27 Grudnia 19. II. Zdz 52 455

Francuskiego
lekcyj korepetycyj konwersacje udziela rutynowana nauczycielka wykształcona we Francji. Koszka 18. pierwsze piętro p. Szedel. Zdz 52 800

Szkoła Tańców Stelli Kledeckiej
Specjalny kurs dla początk

Biegła stenotypistka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Zgłoszenia zdw 52 499

Cukiernik - dekorator
z kilkuletnią praktyką poszukuje posady możliwie od zaraz. Łaskawe oferty pod zdw 52 506

Nauczycielka
z dłuższą praktyką, dobrymi świadectwami, prawem nauczania, przyjmie posadę do dzieci, do lat 12 zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 52 333

Kapitan
emerytowany, lat 35 posiadający maturo realną seminarjalną szkołę handlową język niemiecki, francuski, czeski, jugosłowiański, ruski, rumuński praktyka bankowa, buchalteria, stenografia poszukuje odpowiedniej posady - Oferty kierować do Kurjera zdw 52 515

Młody pomocnik fryzjerski
poszukuje stałej posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 52 337

Biegła
bufetowa z dobrymi świadectwami poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 529

Kowal
maszynista, kawaler kilkuletnia praktyka z szkoła podkuwacz koni poszukuje posady zaraz lub później, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 52 452

Książkowy - bilansista
lat 25 z zawodu kupiec kolonja lista, znający podróżowanie ekspedycje etc. poszukuje posady najchętniej od 1. 3 lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 449

Ogrodnik
dobry fachowiec z kilkuletnią praktyką znajomość kwiatarstwa, owocownictwa, sadownictwa poszukuje posady z zarazem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 53 089

Pracznica
rzetelna, czysto pierze szuka prania. Oferty Kurjer zdw 53 179

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem od 15. 1. Oferty Kurjer zdw 53 123

Posługaczka
poszukuje posady na po południe od zaraz lub od 15. 1. Oferty Kurjer zdw 53 141

Nauczycielka
z zezwoleniem rządowym poszukuje posady od 15 stycznia lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 295

Służąca
młodsza, uczciwa, pracowita poszukuje posady od 15 stycznia. Pościel własna. Oferty Kurjer zdw 53 302

Starsza
kobieta poszukuje lekkiej pracy domowej z dobrymi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 222

Posługi
zaraz poszukuje Oferty Kurjer zdw 53 235

Pracznica
szuka prania. Oferty Kurjer zdw 53 234

Cukiernik
młody, znający swój zawód szuka posady zaraz lub później - Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 233

Pokojowa
hotelowa szuka posady od 15. 1. lub 1. 2. świadectwa dobre długoletnie Oferty Kurjer zdw 53 242

Bona
II kl. poszukuje posady od 15. 1. 31. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 159

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 158

Stolarz
dobry fachowiec poszukuje pracy od zaraz. Oferty Kurjer zdw 53 175

Księgowy - bilansista
lat 31, świadectwa i referencje pierwszorzędne poszukuje stałej lub przejściowej posady. Oferty do Kurjera zdw 53 187

Dziewczyna
ze wsi uczciwa szuka posady najchętniej u bezdzietnego państwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 190

Gospodyni
samodzielną szuka posady zaraz lub później. Posiada dobre, długoletnie świadectwa zna się w wszelkich galeziach gospodarstwa kuceln. warszawskiej Oferty Kurjer zdw 53 193

Stalaj
samodzielną posadę poszukuje od 15. 1. lub 1. 2. wyrecyzielki (gospodyni) chwilów w pomocy może w składzie - w biurze, może być także u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 53 192

Stenotypistka
polsko - niemiecka, stenografia poszukuje posady i łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 52 439

Młodszy pomocnik fryzjerski
posady od 15. 1. 31. Władysław Szymański, Zbyszyn, Jeziorna 3. nw 6 839

Szofer
z praktyką warszawską i znajomością wszelkich prac biurowych poszukuje posady. Zgłoszenia pod zdw 52 949

Kołodziej
kawaler samodzielny z długoletnią praktyką i własnym narzędziami chce zmienić posadę od 1 kwietnia 31. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 52 846

Inwalida
wojenny przyjmie posadę inkasenta, woźnego lub portjera - Oferty Kurjer zdw 52 423

Szofer
żonaty, praktyki 21 lat, szuka posady od 1. 4. 31. Zgłoszenia Michał Łyskawa, Parusze, poczta Strzałkowa, pow. Września, zdw 52 185

Krawcowa
domowa szuka posady. Oferty Kurjer zdw 53 209

Kowal - szofer
szuka posady z małym wynagrodzeniem, zamieszkałe zakładowaniem światła elektrycznego Zgłoszenia Kurjer zdw 53 207

Panna
znająca szycie poszukuje posady do dzieci, mając dłuższą praktykę lub jakiegokolwiek odpowiedniej. Oferty Kurjer zdw 53 206

Bufetowa
z obsługą gości młodsza sumienna, uczciwa poszukuje posady zaraz lub od 15. miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 53 205

Szofer - rzeźnik
z praktyką szuka posady. Oferty Kurjer zdw 53 204

Początkująca
elementka z 3 letnią nauką gospodarską pragnie przyjąć posadę od zaraz jako kucharka, miejscowość obojętna. Adres wskazać Kurjer zdw 53 218

Służąca
skromna, uczciwa z gotowaniem poszukuje posady od 15. 1. 31. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 217

Inteligentna
panienka znająca szycie i robotki ręczne poszukuje posady do dzieci od 15. 1. 31 r. Oferty Kurjer zdw 53 220

Kowal - podkuwacz
samotny, lat 25 poszukuje pracy. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 53 161

Krawcowa
pierwszorzędna na garderobe damska, dziecięca, z praktyką, szuka posady może wyjechać. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 259

Technik
dentystyczny chce się wydoskonalić w operatywie, poszukuje praktyki. Łaskawe zgłoszenia pod zdw 52 336 do Kurjera Poznańskiego.

Biurowa
kasjerka po ukonczeniu Liceum Handlowego szuka posady. Kończakówna, ul. Poznańska 8-10. I. prawo. zdw 53 20

Stenotypistka
polsko niemiecka z długoletnią praktyką poszukuje zaraz posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego rw 12 686

1.000 zł
kancji złożyć przy otrzymaniu posady ekspedjentki. Branża obojętna. Oferty Kurjer zdw 53 193

Młodsza
dziewczyna, sierota poszukuje posady od zaraz lub 15. 1. Oferty proszę do Kurjera zdw 53 136

Stenograf
poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 972

Kołodziej
dominjalny z uczniem lub zaciągłem, lat 29, z własnym narzędziami poszukuje posady od 1. 4. Oferty Kurjer zdw 52 940

Posługaczki
poszukują zaraz posługi. Oferty Kurjer zdw 52 937

Młodsza
służąca poszukuje posady zaraz lub od 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 52 934

Technik dentystyczny
biegły złoce, kauczuku poszukuje posady od 15. 1. lub 1. 2. - 7 letnią praktyką. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 982

Na sezon balowy
Maski
czarne i kolorowe w cenie od 1,- do 3,75 zł
Wachlarze
w cenie zł 1,50, 2,-, 2,25, 2,50 oraz luksusowe
Torebki brokatowe
w cenie od zł 11,50
Ordery do kotyljonu
od zł 0,95 do 3,25
poleca w olbrzymim wyborze
S. KAŁAMAJSKI
POZNAŃ Pw 8 012/3 52 93/4 TORUŃ

Poszukuje
posady bufetowej lub składzie piekarskim. Oferty Kurjer zdw 52 985

Panna
inteligentna poszukuje posady jako wyrecyzielka pani domu. - Oferty Kurjer zdw 52 969

Chłopiec
lat 18 szuka nauki piekarskiej na prowincji. Oferty Kurjer zdw 53 992

Panienska
poszukuje posady na dopołudnie. Oferty do Kurjera zdw 52 788

Urzędnik
prywatny, lat 30, obeznany sprawami sądowymi poszukuje od 1. 2. 1931 lub później posady za stępcy procesowego firmy Oferty do Kurjera pod zdw 53 009

Kuchmistrzini
dobrze poleciona poszukuje posady restauracyjnej lub hotelowej zaraz lub 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 53 055

Służąca
uczciwa, pracowita poszukuje posady od zaraz lub 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 019

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego lub posługi i łaskawe oferty Kurjer zdw 53 033

Dziewczyna - kucharka
spokojona, sumienna, poszukuje posady 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 53 032

Stenotypistka
biegła korespondentka obeznana z pracami adwokackimi poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 025

Panienska
z lepszej rodziny poszukuje posady jako początkująca bufetowa od 1. 2. 1931 r. Oferty Kurjer zdw 53 042

Panienska
z dobrej rodziny poszukuje posady jako uczennica do składni rzeźniczej od 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 53 046

Uczennica
poszukuje posady do składni piekarskiej od 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 53 045

Inteligentna
osoba niezależna szuka posady gospodyni - kuchmistrzini w miastku, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 53 056

Panna
inteligentna, subtelna z dobrym gotowaniem, obecnie w krytycznym położeniu zajmie się gospodarstwem u jednej osoby. Oferty Kurjer zdw 53 005

Posługaczka
szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 53 074

Ogrodnik
z kilkuletnią praktyką, obeznany w swym zawodzie jak w pielegnowaniu parków, ciecju drzew i krzewów owocowych, hodowli kwiatów i jarzyn pod szkłem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 53 000

23 WOLNE MIEJSCA

Bacznosci!
Nowosc! Pan e Panowie moga zarobic dziennie 60-80 zlotych przy sprzedazy zegarkow oszczednosciowych na spłaty oraz innych artykułow. Oferty wraz z fotografiami Zachodni Bank Lwów Sykstuska 12. nw 6636

Posługaczka
potrzebna na przedpołudnie. Sobecka, Wielkie Garbary 50. zdw 53 268

Służąca
zaraz potrzebna. Łąkowa 20. III. prawo. zdw 52 747

Służąca
potrzebna do składu rzeźniczego potrzebna od 15. 1. lub 1. 2. Zgłoszenia: Gendersa Wielka 20 zdw 53 047

Szofer
potrzebny natychmiast z kaucją do 2000 zł. Bandyż Plezew ul. Florjana zdw 53 027

Służąca przychodnia
od zaraz Wały Jagiello 18. III. mieszkanie 8. zdw 53 070

Szofer
z kaucją 300 potrzebny zaraz do przedsiębiorstwa z podaniem pensji. Zgłoszenia zdw 53 092

Uczciwe
dziewcze do posługi na 3 godziny zaraz. Wisniewska, Dąbrowskiego 56. zdw 53 091

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz. Adamczewska, Zwierzyniecka 1. zdw 53 099

Służąca
od 15. 1. do dwóch osób, z dobrymi świadectwami z gotowaniem i prasowaniem potrzebna. Zgłoszenia 9-go po pol. Dąbrowskiego 69. II. lewo. zdw 53 165

Dzielnicy
podróżujących poszukuje poważne wyżywienie. Stały dobry dochód. Oferty Kurjer zdw 53 168

Prasowaczka
szywej bielizny potrzebna z kaucją 200 zł. Oferty Kurjer zdw 53 135

Służąca
zaraz potrzebna. Al. Marcinkowskiego 16. III. prawo. zdw 53 132

Dziewczyna
uczciwa, czysta, porządna, wiadająca także językiem niemieckim, potrzebna od 15. 1. Zgłoszenia między 12-4 lub 6-8. Towarowa 21 a. I. lewo. zdw 53 130

Silny
chłopak do składu węgla potrzebny. Malinowski ul. Strzałowa 8 zdw 53 150

Kilka
pań, panów każdego stanu poważna instytucja. Wyszukanie na miejscu. Dochód miesięczny 300 do 400 zł. Kaucja wymagana 200 zł. Oferty z życiorysem Kurjer zdw 53 291

Organizatora
i sprzedawców (czyli) poszukujemy. Zgłaszac 8-9, 17-18, Górczyńska 36. Chmielewski. zdw 53 300

Posługaczka
z gotowaniem w godzinach południowych potrzebna zaraz. Adres wskazać Kurjer zdw 53 310

Służąca
uczciwa, czysta, dobrymi świadectwami możliwie szyciem przyjeżdżając z Łaskowską Solacz Mazowiecka 62 zdw 53 251

10 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo, przez myśl krajowego poszukuje pań i panów do lekkiej piśmiennej pracy domowej Gdynia - port skrytka pocztowa 4 zdw 52 952

Ekspedjentka
może się zgłosić od 15. 1. tylko z branży. A. Wujec mistrz rzeźniczy Kraszewskiego 7 j 5314

Apteka
blisko Poznania poszukuje zaraz lub 1. 11. 31 młodszego pomocnika z egzaminem wojewódzkim albo młodszego magistra. Zgłoszenia z podaniem warunków i referencji do Kurjera dw 9 461

Dziewczyna
do wszystkiego Rom. Szymańskiego 9. I. front. zdw 53 109

Służąca
z gotowaniem potrzebna Poznań. Niegolewskich 2 III prawo zdw 52 973

Dziewczyna
wiejska do kuchni i do wszystkiego może się zgłosić Kamyszek Bukowska 46. zdw 53 001

Bilansistka
książkowa sumienna i uczciwa wymagana znajomość spraw podatkowych i świadectw socjalnych biegłość języka polskiego i niemieckiego w mowie i piśmie, potrzebna na prowincję od zaraz przy kompletnym wolnym utrzymaniu włącznie prania - rodzinne życie Szezerłowe oferty z kopiami świadectw, których się nie zwraca tylko z podaniem wysokości pensji Kurjer zdw 53 965

Panienska
do podpożnienia oczek. św. Marcina 18. II lewo. zdw 52 983

Służąca
sprzątnająca dobrze pokoje, gotująca samodzielnie potrzebna od 15. Zgłoszenia od 2-4 Matejki 55. II. na prawo. zdw 53 016

Kierownika
samotnego dla składu materiałow budowlanych za kaucją 1000 do 2000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 014

Służąca
bez gotowania z dobrymi świadectwami od 15. Przemysłowa 33 II lewo. zdw 53 048

Dzielnicy
ekspedjentka do składu rzeźniczego potrzebna od 15. 1. lub 1. 2. Zgłoszenia: Gendersa Wielka 20 zdw 53 047

Szofer
potrzebny natychmiast z kaucją do 2000 zł. Bandyż Plezew ul. Florjana zdw 53 027

Służąca przychodnia
od zaraz Wały Jagiello 18. III. mieszkanie 8. zdw 53 070

Szofer
z kaucją 300 potrzebny zaraz do przedsiębiorstwa z podaniem pensji. Zgłoszenia zdw 53 092

Uczciwe
dziewcze do posługi na 3 godziny zaraz. Wisniewska, Dąbrowskiego 56. zdw 53 091

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz. Adamczewska, Zwierzyniecka 1. zdw 53 099

Służąca
od 15. 1. do dwóch osób, z dobrymi świadectwami z gotowaniem i prasowaniem potrzebna. Zgłoszenia 9-go po pol. Dąbrowskiego 69. II. lewo. zdw 53 165

Dzielnicy
podróżujących poszukuje poważne wyżywienie. Stały dobry dochód. Oferty Kurjer zdw 53 168

Prasowaczka
szywej bielizny potrzebna z kaucją 200 zł. Oferty Kurjer zdw 53 135

Służąca
zaraz potrzebna. Al. Marcinkowskiego 16. III. prawo. zdw 53 132

Dziewczyna
uczciwa, czysta, porządna, wiadająca także językiem niemieckim, potrzebna od 15. 1. Zgłoszenia między 12-4 lub 6-8. Towarowa 21 a. I. lewo. zdw 53 130

Silny
chłopak do składu węgla potrzebny. Malinowski ul. Strzałowa 8 zdw 53 150

Kilka
pań, panów każdego stanu poważna instytucja. Wyszukanie na miejscu. Dochód miesięczny 300 do 400 zł. Kaucja wymagana 200 zł. Oferty z życiorysem Kurjer zdw 53 291

Organizatora
i sprzedawców (czyli) poszukujemy. Zgłaszac 8-9, 17-18, Górczyńska 36. Chmielewski. zdw 53 300

Posługaczka
z gotowaniem w godzinach południowych potrzebna zaraz. Adres wskazać Kurjer zdw 53 310

Służąca
uczciwa, czysta, dobrymi świadectwami możliwie szyciem przyjeżdżając z Łaskowską Solacz Mazowiecka 62 zdw 53 251

10 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo, przez myśl krajowego poszukuje pań i panów do lekkiej piśmiennej pracy domowej Gdynia - port skrytka pocztowa 4 zdw 52 952

Ekspedjentka
może się zgłosić od 15. 1. tylko z branży. A. Wujec mistrz rzeźniczy Kraszewskiego 7 j 5314

Apteka
blisko Poznania poszukuje zaraz lub 1. 11. 31 młodszego pomocnika z egzaminem wojewódzkim albo młodszego magistra. Zgłoszenia z podaniem warunków i referencji do Kurjera dw 9 461

Dziewczyna
do wszystkiego Rom. Szymańskiego 9. I. front. zdw 53 109

Służąca
z gotowaniem potrzebna Poznań. Niegolewskich 2 III prawo zdw 52 973

Dziewczyna
wiejska do kuchni i do wszystkiego może się zgłosić Kamyszek Bukowska 46. zdw 53 001

50-70 złotych
dziennie zarobią u nas wymowne, energiczne panie. Firma nieszna od szeregu lat świetnie zaprowadzona cieszy się wśród społeczeństwa dużym zaufaniem. dlatego mają panie możliwość bez nadzwyczajnego wysiłku stworzyć sobie stałe źródło dobrego dochodu. Dla zdolnych awans. Zgłoszenia wykazem osobistym środe 7 stycznia godz. 10-12. 3-5. Młyńska 9. parter lewo. zdw 53 308

Posada
biurowa stała za pożyczkę 3.000 na pół roku. Wysokie, uczciwe zapewnienie. Oferty Kurjer zdw 53 313

Potrzebny
młodszy człow ek kaucją 200 - Zgłoszenia Kurjer zdw 53 232

Fryzjerka
potrzebna zaraz. Gąsiorowskich 10 zdw 53 246

Dzielnicy
ekspedjentka z branży rzeźniczej przyjmie zaraz. Adres Kurjer zdw 53 244

Potrzebne
panienki do winiarni zawodowa za pensją. Zgłoszenia od godz. 4. Adres Kurjer zdw 53 243

Posługaczka
tylko z Łazarska znająca pracę, czysta, uczciwa z polecenia codziennie 3 godziny do południa. Zgłoszenia ul. Marcel. Mottego 3 skład kolonjalny 5-7. zdw 53 157

Ekspedjentka
z branży rzeźniczej do sprzedawania w jatkach potrzebna. Adres wskazać Kurjer zdw 53 177

Cukiernik
siła fachowa zaraz potrzebny. - Łąckowski, św. Marcina 29. zdw 53 188

Służąca
potrzebna zaraz Rajski piekarnia Maleckiego 12. zdw 53 195

Uczciwa
dziewczyna potrzebna od zaraz do wszystkiego na cały dzień. Zgłoszenia od godz. 6. Ul. Kwiatowa 6. parter, prawo. zdw 52 273

Malarz dekoracyjny
potrzebny do Teatru Nowego. zdw 52 404

Uczeń
z porządnej rodziny potrzebny zaraz Zgłoszenia pamiennie z życiorysem do Fryd Krug Syn Tama Garbarska 24 zdw 52 333

Panienska
inteligentna znająca szycie haftowane polski i niemiecki język potrzebna do chłopca. Zgłoszenia św. Marcina 40. Sufonowa. zdw 52 593

Posługaczka
na przed południe potrzebna. - Adres Kurjer zdw 52 231

Dziewczyna
do prac domowych potrzebna zaraz Lewandowska Górna Władysława 113. zdw 52 239

Uczeń
syn uczciwych rodziców zaraz potrzebny (tylko w prowincji). W. Hoffmann. Poznańska 19 zdw 52 446

Ogrodnik - kawaler
może się zgłosić od 15. 1. Goduniewicz. Poznań-Szeląg zdw 53 14

Uczeń
piekarski potrzebny zaraz. - Chwaliszewski 58 59. zdw 53 166

Czeladnik
szewski zaraz. Długa 10. zdw 53 3 2

Bufetowa ekspedjentka
potrzebna zaraz do malej kawiarni Kaucja pożądana. Oferty Kurjer zdw 52 740

Bona - treflanka
rutynowana, inteligentna sumienna potrzebna do dwóch dzieci 7 1/2 i 6 lat Zgłoszenia z fotografią i odpisem świadectw Eugenia Hizałowska Trzmi.